

KARAMANOĞULLARI DEVRİ VESİKALARINDAN İBRAHİM BEYİN KARAMAN İMARETİ VAKFİYESİ

İsmail Hakkı Uzunçarşılıoğlu

Balıkesir Saylavı

XIV ve XV inci asırlarda Anadolu'da hükümet süren küçük beyliklere ait vesikalar henüz pek noksandır. Bu beyliklere dair elde edilecek en küçük ve ehemmiyetsiz sayılan malûmat bile bu asırları aydınlatmağa yarayacağından bu gibilerin dahi ihmal edilmiyerek neşri icap eder.

Belleten'in bu nüshasında, Karamanoğlu İbrahim Beye ait olup birbirine bağlı ve aynı vakfa ait, ikisi mufassal, diğleri küçük altı vakfiye neşrediyoruz [1] Bu vakfiyelerden ikisi (835 H. - 1432 M.) ve diğerleri sıra ile (843 - 1440) (849 - 1446) (870 - 1465) (851 - 1447) tarihlidirler ve hepsi de bir tomar içinde birbirine merbuttur.

Bu, imaret vakfiyelerini havi tomar, Topkapı Sarayı Kütüpanesi evrak kısmında 5318 numarada kayıtlı olup uzunluğu on

[1] Evkaf Müdürlüğü kuyudu kadime dairesindeki vakfiye suretleri arasında Karaman Oğullarından (Halil bin Mahmut) Beye ait (745 H - 1344 M) (760 H - 1259 M) (776 H - 1374 M) tarihleriyle üç ve İbrahim Beyin babası Mahmet Beye ait (810 H. - 1407 M.) ve (824 H. - 1421 M.) tarihlerle iki vakfiye sureti olup İbrahim Bey adına ise (848 Zilhicce - 1445 M.) tarihli bir vakfiye vardır (Anadolu Defteri 1212 - 1255 başlar kayıtlı defterler).

Kurumumuzun ikinci reislerinden Bay Halil Ethem üstadımız İbrahim Beyin (859 H. - 1455 M.) tarihli bir vakfiyesi daha olduğunu söylemişlerdir. (Tarih Encümeni Mecmuası. sene; 3, s. 831). İbrahim Beyin bunlardan başka (827 H.) ve (852) tarihli iki adet Taşgun Baba vakfiyesile (848 H. - 1445 M.) tarihli Konya'da Şerafüttin Camii ve (856 H. - 1452 M.) tarihli Aksaray kasabasında Yahya bin Zeyn vakfiyeleri vardır. Bu son dört vakfiyeye ait malûmatı vaki ricam üzerine Konya Müzesi Müdürü Bay Yusuf göndermişlerdir. Kendilerine teşekkür ederim. Bay Yusuf Konya vilâyeti İslâmi eserlerine dair mühim bir kitap hazırlamaktadır ki bu eser o havali tarihini daha ziyade aydınlatacaktır.

yedi metre, ve eni ise 35½, santimetredir. Vakfiye arapça olup bez üzerine yazılmıştır. Vakfiyede İbrahim Bey ile oğullarından İshak Bey ve şimdiye kadar ismi bilinmiyen Mehmet Beylerin ayrı ayrı ve Pir Ahmet Beyle kardeşi Kasım Beyin müşterek tuğraları görülür ki bunların vakfiye metni kadar ehemmiyetleri vardır ve tarihen çok kıymetlidirler. Vakfiyenin bir kıymeti de İbrahim Beyin kendi huzurunda yazılan asıl vakfiye olmasıdır. Vakfiye yazıları on beşinci asır ortalarında Karaman memleketlerindeki yazı nünunelerinden biridir.

Karaman memleketlerinin Osmanlılar tarafından işgalini müteakıp imaret vakfiyesi tamamen muteber tutulmuş olup vakfiyenin baş tarafının sağ kenarında meşhur Müftü İbni Kemal Ahmet Şemsettin [vefatı 1533] ile Müftü Sadullah Sadi Efendilerin [vefatı 1539] kendi el yazılarıyla tasdikleri vardır. Vakfiye 340 satırdır.

Vakfiye sahibi İbrahim Bey, vakfiyesinin kenarına (Bana nisbet edilen bu vakfiye sahihdir) demiş ve altına da (İbrahim bin Mehmet bin Karaman) ibareli tuğrasını çektirmiştir. Bundan sonra vakfiyenin kenarında (Mehmed bin İbrahim bin Mehmed bin Karaman) ve anı müteakıp (İshak bin İbrahim bin Mehmed bin Karaman) ve daha sonra sola doğru (Pir Ahmet Kasım ibney ٱ كaraman) tuğraları görülür. İbrahim Beyin Mehmet isminde bir oğlunun ve hükûmetine dair şimdiye kadar hiçbir vesikada bir kayda tesadüf edilmemiştir. Pir Ahmet ile kardeşi Kasım'ın müşterek hükûmetleri ise malûmdur.

Vakfiye, on beşinci asırda Türklerin içtimai müesseselere verdikleri ehemmiyeti göstermesi itibarile tetkik ve mütaleaya değer bir vesikadır. Vakfiye münderecatından anlaşılacağı üzere vakıf sahibi, bir imaret için zamanına göre yapılması lâzımgelen bütün ihtiyaçları düşünmüş ve vakfiyesine koymuştur. Bundan başka İbrahim Bey bir zaman sonra vakfettiği şeylerin, vakıf ihtiyacına tamamen kâfi gelmediğini görerek zaman zaman ilâvelerle vakfını genişletmiştir.

İmaret diye maruf olan bu hayır ve ilim müessesesi eski ismi Lârende olan [1] Konyanın Karaman kasabasıdır. Bu İmaret

[1] Toros dağı eteğinde bulunan Lârendenin eski ismi (Talaranza) olup Lârende andan bozmadır. Lârende, bir aralık Karaman oğullarının merkezi olduğundan ehemmiyet kazanmıştır. Bu Beylik devrine ait orada hayli bina vardır. En eskilerinden birisi Emir Musa Medresesidir.

(mesçit, medrese, matbah, Dâri Kurra = دار كورا) Medresesi Türk mimarisinin en nefis eserlerindedir. Kubbesi ve tâkı kâmil kesme taştan yapılmıştır. Fevkanî bir dairesi de vardır. Bu müessese Karaman kasabasının kenarında inşa edilmiştir [1]. Şimdi harap olan bu binanın çiniden yapılmış olan pek kıymetli bir mihrabiyle ağaçtan oyma pencere kanatları İstanbul müzesinde mahfuz olup fotoğrafleri eserin sonuna ilâve edilmiştir.

*
*
*

Yazısı girift olan bu vakfiyeyi istinsah ettirmek için Muallim Kılıslı Bay Rifat'ı Topkapı Sarayı Kütüphanesine kadar götürdüm ise de yazının girift ve tahrir tarzının muğlak olmasından ve uzun zaman uğraşılacağından ve daha birtakım külfetlerden bahs ile itiraz etmişti. Değerli arkadaşımız Topkapı Sarayı Müze ve Kütüphanesi Müdürü Bay Tahsin vasıtasıyla vakfiyenin fotoğrafını aldirarak, Umumi Kütüpane Müdürü Fazıl üstadımız Bay İsmail Saibe getirdim. Bu yüksek Türk âlimi bir hafta zarfında bu muğlak metni okudu ve bütün müşkülleri halletti; kıymetli üstada candan teşekkürler ederim.

[1] (Asarı Atikal Milliyemiz nasıl mahvoluyor), Bay Halil Etemin makalesi. Şehbal Mecmuası, Sene 1327, sayı 36. İmaretin şehir kenarında ve kasabanın şarkında olduğu vakfiyede de yazılıdır,

Vakfiyenin arabca metni

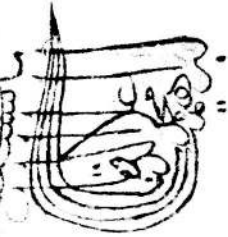
منه والاصحاح في تكملة كتابه في الخطوط والخطوط

منه في المملك الوهابي التبرجعي التبرجعي التبرجعي

منه في التبرجعي التبرجعي التبرجعي التبرجعي

منه في التبرجعي التبرجعي التبرجعي التبرجعي

منه في التبرجعي التبرجعي التبرجعي التبرجعي

وسيا لوان على لفظ الجوى في ان الظاهر المحيطة

المعروف عن اعنى بالواقف من ان يجمع بين الوقف والوقف

وللمصروف ما يرد من نفع الا ان يخصص العارف

فنعينه لسا وغيره الفاء العلة في الجمل والحق

من الحلال الفاعل هو السيد وهو صمد له والى

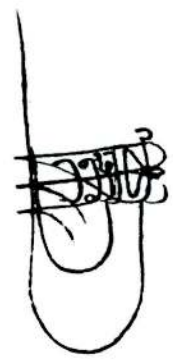
على انما على السحابة ما وجدنا في السحابة

لا يشاء ان يجمعها ولا يسميها ولا يسميها حق

سراج ابن سهل الخنزير في القوي بالخط

من مضمون غلظت وخطت نضجت في يوم
قوله الفقه في اللغة القوي على ما في اللغة
القاضي في اللغة القوي على ما في اللغة
لله العار ومصلحة على الاقوال
فيها الخ

الحمد لله رب العالمين
صلى الله على سيدنا محمد
وآله الطيبين الطاهرين
الذين اصطفى لنا فيهم
الائمة الطاهرة الطيبة
التي جعلناهم فينا
امامين واولي الامر
من بعدنا فينا
على ما فينا
من بعدنا فينا

حلفاء واحلفاء جامعة الامم حرا ونونا مولفانا طابوا اليه ^{ادب} باسمه للتمسك باللائق

معسفة المبالغة السط السسط قرار السن ^{سنة} اموال الاخترا ^{سنة} الاقصر الاذان

وظيفة للنفاض لبر العباد لنته لو مان على العلق ^{ما} اعرج على الطاعة ^{ما} الكفا

الماسع العمل المافع العمل الرفع فسطر ^{مد} افرح ^{مد} سوا ^{مد} اذ لا ^{مد} حاش

الارض والسما ^{صفاته} استنار باح الاشع اذ قدر به المائة ^{صفاته} واما له نظام ^{صفاته} اعظم ^{صفاته} اذ ^{صفاته} حاش

وانه واحد ^{الغضه} غير مستأرك ^{الغضه} قصا اذ ^{الغضه} حاش ^{الغضه} لا يعرف ^{الغضه} اذ ^{الغضه} حاش ^{الغضه} حاش

والكبا ^{الا لله الا} الاعمع ^{الا لله الا} الا الله ^{الا لله الا} الامو ^{الا لله الا} الا الله ^{الا لله الا} الاعلنه ^{الا لله الا} بسبع ^{الا لله الا} حاش ^{الا لله الا} حاش ^{الا لله الا} حاش

وحد ^{عند} لانه ^{عند} بك ^{عند} سها ^{عند} تنوا ^{عند} بها ^{عند} تنم ^{عند} في ^{عند} العو ^{عند} حله ^{عند} المعاف ^{عند} في ^{عند} سنه ^{عند} حله ^{عند} حله ^{عند} حله

العوار ^{فان} في ^{فان} اصاو ^{فان} سوا ^{فان} على ^{فان} الى ^{فان} الا ^{فان} واما ^{فان} واما ^{فان} حلفاء ^{فان} والعلم ^{فان} واما ^{فان} علمه ^{فان} بسلكه ^{فان} كنه

لما حلت في الدنيا سبعة العلماء من بني آذر منهم من الفقه والطائفة والدين والدين
عظيمة

فاطمه المروان ابنة عم العفا خذره المورث من الفقه والدين والدين والدين
والدين والدين

بعلد عمر بن علي طوبى له في اهل المطيع بعد علي بن سعيد الخاقاني
الجليل في اهل
الدين والدين

وطبع له الادب المثل في اهل الدنيا في اهل الدنيا في اهل الدنيا في اهل الدنيا
معظم

مساو السليخ الاحقر واخره واطولها واطولها واطولها واطولها
في اهل الدنيا

ونظمت الملائكة من سلك السعادة ولعنه من سلك الشقاء والسطا
والحا والمجد

الاجال الائمة ذوا الجلال والملك الشقي مخلوق الصوف الذي لو ضحك
الفاخر

برأيه من ملكه الطائفة الزهراء اعلى من اسلافه اسلافه المسكين
المؤملين

ما جملوك العباد متمسكي خافوا وانزلوا الصا والاصا في قاضي الالام
الملاح

ما جاز من غير محرم ولا حلال محمود وممن فانه لا سلطانا على العبد في ما يرد
منه

معنى العود والمعارف من بعد المعارف والمعارف من بعد المعارف
مطروحة

الاستظهار بدعي المشايخ الفقهاء وما وع سمعته وطرائقه في المباحث
التي

وصح في آيات الطبع المصطوي على ما اجمعت البصائر لستة على ما بين في النسخة
سقط على ايدى الاعتراف حارة ولا ينفع فيه ولا صالح ولا يجوز في المباحث
التي

الواجبات احدى في الحجة المتكافئة مع واعدا حصرها في المباحث
التي

مخرج في الحجة حارة ما وان غمر الحق وبه الحسن في حق ما بين في المباحث
التي

في الحجة في استعانة على حرة الزواجر في المباحث المتكافئة والحق العظمى الله
التي

واعدا الحجة الزواجر في المباحث المتكافئة في المباحث المتكافئة في المباحث
التي

وطرحنا حرد من ذل الى نفايمانا الخ الماخذه من الملك المعقل المعتمد ^{مجالسه}

الجلال والجلوم اقتباسا خيرا خيرا الخ واصحابنا يوم اذا افضت الى الطر ^{من افن صها}

وحى سوله الاضعاف مقصود الحماح اوقافا وما يذلل للمؤيد ^{مظاه}

واحسد بالذوق واحكام واطرف نر صنف ^{الطلا}

حورا اعتدلا صدقا الخ ^{البحر}

كثيره فليس في الخ وحسنها ان كانا جند ^{ما من عسا}

الخ فراطه مع طعه الله في سر وعلان ^{ولا الداني}

ان اللب والباقي مهمته وسعة احنا في ضوائف ^{فا في}

فدر في نوحه ^{والخائنه}

وانظر اليها في منزلة عالي المحرك مع كعد النيران ^{عليه السلام} ملكه اللطيف ^{عليه السلام} ملكه الخبير

عنان كما عرفت الكثرة وتيميزها المسائل الاذوية من صحتها اليك المرمي ^{داستلطنه} الباطن الملائكة

العمارة الفاعلة للشيء المستعصم ^{خدايا وصد} عن العرف والوصف وفيها جسد الدن

بما يفيد خالصه حقه خلاصه وغرسه في العندرية ^{واقفاه} وما حده ^{واقفاه}

وهو حاصل الاذوية من وراثتها ^{البراحنة} في المحرك ^{عقودها} من المصنوع ^{المصدر}

تجاه الراجز ولا يضع اجزائه مع ما في الاذوية ^{فيها} في كل ارض

وعلمه ومفاهيمها انا فالاذوية على العطر والمسائل ^{والعولدي} المسائل ^{للصالحين}

من طول المسائل ^{واقفاه} كانوا اذوية ^{واقفاه} انما اخطاه ^{واقفاه} انما اخطاه ^{واقفاه} انما اخطاه ^{واقفاه}

طاعته وعابريه ^{واقفاه} صلوات ^{واقفاه} مسجدا ^{واقفاه} وصل الى ^{واقفاه} انما اخطاه ^{واقفاه} انما اخطاه ^{واقفاه}

فيها كلام ارجوز على سائر احوال العرفاء اهل الجود والفضل والبر والحق والعدل
على الطاهر

طعام الولد للامه الاجرمه على طعمه ان ذلك ناول اطعمه الحنك الاطعمه الحنك
العان بحاطه
با ما ك

المهايلة واطرافها ولدها سبعة وثمانون واما الاربعه وبها الكفاها حذرا الاول
المجتهد
على مقتضى
الاولى

والماليه النهرا للامه الدالك في التاقد وراؤف منسوس الخافه حذرا
الاصحطوي

ارجوز على العالوي واما منسوس المرحوم المعجول الابرار المشهور
بغير
تقريب
موضوعها

في مدسة الاين نظامها والجد الشريفيها وازهر روعها هذا البناء المصنوع
على عام
الابرار

لهذا الخصوص ويحكي بعض الدخيليه وان ذلك القبول ما اوسع حشد
الاسم في انما
الاولى

حلالا طيبه النفع وحيطاطا طول المصير وحيثما سميت الاصل الموعود
على
الاصحطوي

مها الى خصده هذا النفع ومنه ما سعة اسمها واحدا من واحد اصل
الاصحطوي
سما جميع
الاصحطوي

المستدل
الملائمة للرجال والنساء الكائنين بالجملة التامة بسند ذي المحدثين من الطوائف

وذلك اجماع على اجماع الملل السادة ووفاء الوفاء للدين ووفاء الله عاصرا لاطنه

وقد روي
ملكته في السلمة من غير الحجة على وجودها وجمعها ورافعها واما ما حاصرها

وقد روي في
وموضع انقاد الناطق بما جرى به وسيل طارها وبقية ما ذكره في كتابه كقولنا

كذلك احدهما اذ اخرج عنه وفصحا عما في الوانوع والافعال في الجملة من حيث
تفوقها في

المستدل
الامة الامم المجتمعة من عظماء الملل الاجلدة المعروفة ومنها النطق بالحق

الذي جعل
الكاملين ما فرغ الله المعروف ما يخرج له حدود الطول والبلد والظروف

كذلك روي في
ان الجملة الذوات بعد الوفاء لا تفرح اذ كانت على العدل وجميعها في جملة

المستدل
مدارها على عهدها وفصحا عما في المطالع ابراهيم في كتابه

المستدل
ومنها احسن كلام المعروف في اقلها الكمالين ما فرغ من غيره في الواجب

المندرسه ولد الحاج عماد الدين الثالث له رساله في الاربعة مجلدات ^{في} ^{الواو} ^{الواو}

مجمع جوده و مراده و لا خفي موله داخل في و خارج عن عفا صفة و محتاجا ^{على} ^{صفا} ^{علا}

و مع ما جعل في الاثر المعروفه ^{بجمله} ^{بابها} ^{في} ^{الواو} ^{الواو}

طريق اصيل الخاوية و لها و قد منسوب الحاج الذي له بها انك انفاق في ^{الواو} ^{الواو}

احي محمود راجع على فيها الواو ^{داخل} ^{فيها} ^{فيها} ^{فيها}

اخراج عنها و معاصفة ^{احدي} ^{الواو} ^{الواو}

و هي اعظمها و انما ^{مع} ^{من} ^{عنة}

عرف ^{وهذا} ^{الجموع}

و محرف ^{بمخبر} ^{فيها} ^{فيها} ^{فيها}

كلو ومنها الى نخوم فزيد كل ذلك منها الى نخوم قرية وسوق منها الى نخوم قرية ومنها الى نخوم قرية ومنها الى نخوم قرية

جسطان ومنها الى نخوم قرية بواسطتها الى نخوم قرية ومنها الى نخوم قرية ومنها الى نخوم قرية ومنها الى نخوم قرية

امزكوى وصل الواو الذي جمع العول الى الطيبه الدلو ليطسد الحمر حتى يمد الى الواو

ما شها على بحس حدودها وجمعها ورافها ورسوماها واطلها وخرجها الى الواو

تبعها مسلكا الى حيدر الامم المتجدد في منها حصل الخلف الثاني مع العول حتى يمد الى الواو

المسلك على الواو على سبي ورافها ورسوماها واطلها وخرجها الى الواو

نخوم قرية السه ومنها الى الجبل ومنها الى نخوم قرية ومنها الى نخوم قرية ومنها الى نخوم قرية

فجلا ومنها الى فزعه سنوا نخوم وهي الواو التي تها لدهم لرسوماتها العول حتى يمد الى الواو

حدودها وجمعها ورافها ورسوماها واطلها وخرجها الى الواو

منها حصة الامهات ومنها حصة المتناسخ ^{التي هي}

كوفي المروحة الاوان الطزوق اعظمها والى الطزوق الاخر اعطوا ذلك ^{الاعطوا ذلك}

للحدود وفي الوصف طرور عليها هذا الصنف على الحدود والحدود ^{لهذا}

او خارج حصة وفعاليتها اما ما واذا خاها على ما في الوصف ^{الجان}

المستور انما المعرج والارسل والى بالذات والى الطزوق ^{الاعطوا ذلك}

والحدود والى الوصف والى حوافها او خارج حصة ^{حواها}

منها حصة الامهات ومنها حصة المتناسخ ^{الاعطوا ذلك}

ومن حصة الامهات ومنها حصة المتناسخ ^{الاعطوا ذلك}

ومن حصة الامهات ومنها حصة المتناسخ ^{الاعطوا ذلك}

أدلسو ويحوم وبردافند يحوم وبردافند يحوم وفيها علميا جميعها في هذا الكتاب

فيها واخراج عنها وما صححنا عما حسنا كما انما افلا متفقا على صحة

صدقنا ومنها حسنا في ارض الصالحه للزراعة الثالثة من ارض

احمد واليه المردون والوقوف فقه جميع حدوده والحق لكل حوسها في هذا العلم

العامر وما حسنا انما افلا متفقا على صحة ومنها حسنا في ارض

الاندره محدود لما اخذ بخيرنا من سوسه امر اخر واصل على يجوز ان يكون

وهي علميا جميع حدودها وحقها وكل حوسها في ارضها وما صححنا

ومنها حسنا في ارض المسوق الحامى يوسف الثالث من سوسه فاصححنا في ارضها

والطريق فقه الواقف جميع حدوده والحق لكل حوسها في ارضها

مسئلة صحته ومنها حسن الادب والمهارة في الادب والخط والقرآن
والقرب
الكاملين
منها

مرطوبه بلجة التي يولضا حمله الموهوب اعلمه والاعمال في حله والطريق
والخروج

بل في الحرف الاخر بل في مقلد الموهوب وطراحي في وصفه الوارد عليه اجمع
ويظهر

حق لداخلك واخراجك وما احتجنا ما انا فاما مسئلة في صحة
الاعمال

ومنها حسن وصف الشايع طراحي بل اجماله بل في القرآن
حداها للكتابة
الحديثة

والثالث سلبها والرابع طريق في كمالها بالخط والحق في صحة
الامة
مسئلة صحته

ومنها حسن وصف الشايع طراحي على الكمال بل في الحديث والخط
بالدعي

بالدعي وهو من كماله الحاصل في غناء في الوفاء والوفاء والوفاء
طبا الحرف
صلا للخط

والحق في صحة مسئلة في صحة ومنها حسن الادب والخط والقرآن
العالمين

٥
وقفة الواو
حدودها اللبس لربما وقد العلم لربما والرابع هو طائر من غير العالم

الائمة
عليها صلوات
علمها على حدوده وحموره وتلك حواجزها من خارج كنهها وفاسد اسماها

وافتيان
ومنها في معرفة من انما هو كانه يصور امدسه في حد محدود في معرفة من غيرهم

فيها
كل من لا يظن
ومعهم في حد كنههم ومعهم في حد كنههم ومعهم في حد كنههم

وقالوا في
محدود ما طلس
او خارج عنها وفاسد اسماها على صحتها ومنها في الغد في كنهها

٦
بني كذا
وابرؤ في نحو مشتبه كنهها وتكون منها قربة عن الحدود بسبب كنهها

وما فيها
محدود ما طلس
وابرؤ ومنها اصح ان يكون كنه الحدود لظن ان ذلك كنهها بالحدود

الائمة
مسماها على
وقد اوقف المرء على اللبس في حدود الحروف علمها وفاسد اسماها

ومنهما الفقه الذي ينسب للمذاهب الأربعة وهو يعرف بلقبها المحدثين بلقبها المعروف
بالتجديد الخلق

وهذا هو وجهها الرابع الذي هو مجموعها وهو في الحقيقة واحد وهو ما سماه أئمة
الاصحاح

وجنس الأئمة الأربعة من جهة الأصل في أصلها من جهة الأصول
المعاصرة

والصالح والمرجع محمد بن يعقوب والشافعي ومالك بن أنس
وغيرهم من أئمة الأئمة

والشافعي والشافعي والشافعي والشافعي والشافعي
والشافعي والشافعي والشافعي والشافعي والشافعي

خارج مصداق مصداقنا هذا كما ناسلنا لاسمنا لا يوافقنا في
الاصحاح

وعلى ما هو في الراجح من جهة الراجح في جهة الراجح
والاصحاح

الأول والاصحاح في جهة الراجح في جهة الراجح
والاصحاح

بسط
الاصح
الاول

فضاء نشأة الافرونة نسطها الاصح اولاد من الاصح اولاد اولاد من الاصح اولاد

بسط
الاصح
الاول

السائر في راطل الحمد فاذا كان في راطل الحمد راطل الحمد راطل الحمد راطل الحمد

صراط

ماض في كنهه ورمائه في كنهه ورمائه في كنهه ورمائه في كنهه

الزائد

طريق ما حصل من هذا الوجود والذم والبرهان اولاد اولاد اولاد اولاد

حصول

وانما للقاء جود غطالته عن التزك والفضل في الوجود في الوجود في الوجود

منصف

منافها مستحثة من الفضل في الوجود في الوجود في الوجود في الوجود

للقوام

من انما هذا السائر واحده كل ما في نفسه هو واصل في الوجود في الوجود في الوجود

الاصل في كنهه

وخصوص الاماكن خصوص في كنهه ورمائه ورمائه ورمائه ورمائه

منه في الطعام على الخاص والعام اهلها ما به صلح وصلح من له الى الحسنه والمحبين
الاطعام المحرمه

منه في ادعائها عند مسال الجاهل الذي هو فضل منه كما به وصلح نفع الله اليه
الفاضل
الادب والجمع
سعادته

عند المنة ومعها الشتر وفوقه خرفاذا انتمز فصدت اى مع تسهلا ومطرا
الادب
عند المنة
الادب

كلها لله تعالى اى عشر نفسا الكلم العشره على ما كان حرمه وحرمتها الفصحة والخاصة
العمارة
العلم بالحق
واجادته

للمؤمن صلى الناس في الصلوات الخمس لئلا يلا الا بحالها ما يتعلق وادبها
ذاتها
الادب
الادب

في الصلوات الخمس لئلا يلا الا بحالها ما يتعلق وادبها
ذاتها
الادب
الادب

عزافى حكمه عزافى فطعه الامه من حيث صلح لئلا يلا الا بحالها ما يتعلق وادبها
تعد اللادع
معها الصلح
اغظاها لغنة

والادب ايضا اذا نالت ما به اصطر الثاني والوذر الى التخلع عن الله على العرف
تعد اللادع
معها الصلح
اغظاها لغنة

الوفاء
في
الوفاء

ما تلو وزيد الامام الامتداد ما ان خمسة عشر درهما صا مجموع طبعه

العنه

كل عام ما خمسة درهما الفضة الخاصة مجموع وطبقه ما خمسة درهما او خمسة

كل عام

لله اجام كلام الله تعالى كل يوم مجموع في العام ينفى الوفاء كل يوم في كل عام لله

الظفر

ما تلو في الواجب غير التواضع جميع الحصول الا عشرة من غير زياد او نقصان او اتمامها

مشي

لو غ امله الحادي عشر الوفاء في الواجب من العمان في رفع الله

الوفاء

الان في الحنة له كل عام ما خمسة درهما الفضة الخاصة والحفظ للسنة

عنه

المدفون في اجر غير حسا الامانة في العام والنفسه الحرة تقام المصالح الدينية

وم الفضة

كل عام ما خمسة درهما الفضة الخاصة وعشر طباط في العبد في العام

لثلاثة عشر مرة والعشرون في كل عام الحظيرة مثل وهو الفصل بما حوسب على العباد
الواضع
الواضع
الواضع

من الحظيرة ثمانية عشر مرة وهو الفصل الحقة كما حوسب وهو ولا يعد المصالح التي لها كمال
كأنها ماله

وحسب وعشر مرة ولا يزال العز ما هلا ما أصاب حقه الحوسب على العباد ما هو الأصح
العز
التي
بها
بها
بها

الذين في السطو والتجارات بل هو وطعمه سمنها التي ليس موضعها العباد
الذي
الذي
الذي

ما في العباد العباد هو مداروا الطمير ربع ادو ليس مسمى اللسان التي هي العباد
الغائب
المصوغ
المصوغ

واربع ادو مسمى بجملة مصوغات والغائب اذا ما سب ما في التي هي العباد
بها
بها
بها

ادو مسمى ببيد سور واربع ادو مسمى بثلثه وخمسة مائة في السطو
الذي
الذي
الذي

جعل الواضع المراد جعل الله تعالى ما هو من السطو الادو وفيها على
بها
بها
بها

وفيها صعبا كما ما اراه حالها كما في صحة الوفاق في انحاء الصغرى
الطرف
الذي
الذي

الشيخ
مروان بن
محمد بن
محمد بن
محمد بن
محمد بن
محمد بن
محمد بن

النهار الى مرجع غيبي العلاء عن عصره وبعثها وطلبها الى الاول من عمه

الشيخ
الشيخ
الشيخ
الشيخ
الشيخ
الشيخ
الشيخ
الشيخ

الامام والورد وبالقرية هل من على صلواتهم ذواتهم وعلما طابوا من بلادهم

الشيخ
الشيخ
الشيخ
الشيخ
الشيخ
الشيخ
الشيخ
الشيخ

وحالهم الى بني احسن من الوعد يحفظونهم والصلوات لهم واذا لم يحفظوا

الشيخ
الشيخ
الشيخ
الشيخ
الشيخ
الشيخ
الشيخ
الشيخ

بناصع اغدا والعلاء حماره من غير البذل الثاني المحرر على يد الملوكان ملكي الغرض

الشيخ
الشيخ
الشيخ
الشيخ
الشيخ
الشيخ
الشيخ
الشيخ

وانكسر الغرض من كنهه ليس هو العارة في صلاتها وسائر مواضعها وما والقادر

الشيخ
الشيخ
الشيخ
الشيخ
الشيخ
الشيخ
الشيخ
الشيخ

طالما وانته الاق على اصول الطر والرق في بعض الاماكن والوفاة له كنهه

الشيخ
الشيخ
الشيخ
الشيخ
الشيخ
الشيخ
الشيخ
الشيخ

لاسيما العارة عند الساقية في الماد الثالث اسئلة المولود من الرافعة الى

الشيخ
الشيخ
الشيخ
الشيخ
الشيخ
الشيخ
الشيخ
الشيخ

على شتى والامم بطول السار الاعراض عليه في سائر اممنا الا انظر للامم في

المعنى الجليل
على ما سماه
بالمعنى الجليل
الحمل الجليل انما اذا لم يد العمان ذكر الصفا طلل النساء اصرح

انما
باصنافه
و لرب ان في موضع العمان حجب وساج والاحتياط والطهر من عاصم فاعلم ان

الانصاف
اعط السعة
لشأن اجل جند وثائق ضياء الملك واستفاضة تراخي حقه حرمه بالانصاف

بند كرم
و شرط انما اصعد الله تعالى المصلح لئلا يقع عليه عيبا كما في العرو والجمال

الذي
الذي
الذي
الشيء الملو في الامام والورد في الساحة كما في سائر الاعمال انما الجود على شسور

انما
بمعاني
والعاج انما سببه سدا افضل الامور على الزامه والاختلاف في انصاف الله

الرحمة
فيها
رضوا به ويحلب بهما شربه حوله وهو حسو كغيره انما اذا اطلت على اللسان

اللال للبراة والرغاب العده نزل على الامام والمؤمنين في العشرة الحفظ ^{مع العده}

معطي كل بعد الفروع ملا الصلوات في ملك الليالي فلو راحي صرور والى العشرة ^{تاو ط ايضا}

اطعم الله رجاله جلاوي الحجة بالخط سائر الاطمان لاسال الرضوان الذي ^{اطعم}

اسلو طيف في الاوقات في دخولها خاصا لاطعم لولا الحسرة ^{لشيء يولي}

اللسلي في السلي العديريه يدخلها ايضا الفقل واليسير الموقر ^{عطا بده}

وطله ارسى على اجنحة المتوا على افراس بعك الاقفا في سنده ^{الاداء والاطراف}

حسب اوله في رمان الربع على المظرة على الاطراف في امانه ^{في عدا القفاو}

مطرب في شغل الوطفة على العفاو في انزل المتوا المصنف ^{للسا قاه}

مع امره وعمله على استهلاله الاموال والاموال والاموال
والاجاز الطويلة
والعقد السبع
والاصناف

مى بطنة الاموال والاصناف
مى بطنة الاموال والاصناف
مى بطنة الاموال والاصناف
مى بطنة الاموال والاصناف

وارضاء المتقون النابى نفسه عن
المتقون والشرع عن
المتقون والشرع عن
المتقون والشرع عن

مع كل من طرفة السعة
مى بطنة الاموال والاصناف
مى بطنة الاموال والاصناف
مى بطنة الاموال والاصناف

دور نقض النور الراجح على
المتقون والشرع عن
المتقون والشرع عن
المتقون والشرع عن

المحفة وادوية في تناز
المتقون والشرع عن
المتقون والشرع عن
المتقون والشرع عن

لذوق تاج حلسه وعقدوا
المتقون والشرع عن
المتقون والشرع عن
المتقون والشرع عن

مى بطنة الاموال والاصناف
مى بطنة الاموال والاصناف
مى بطنة الاموال والاصناف
مى بطنة الاموال والاصناف

وقطر اخلاصا من مسعلا فامر الفرد وان يفتح بها الحسنة لتعبر افاضة

من السوخ لخطا حيدوا لغير المطوع والرف مع عمر الامام فهدوا له

نظما الواو لطل الله تقا ووجهي به يدرو اصحابنا بصدقنا

وصاحبها الواو في العصى اذ عرفت عليها العصور والى اعلمها كره الازهر

الرافق اثره هان اول الحدان سر واليهما نقل الاجا وحي عليها لفرح الاصل

علا المهمة مع الواو والذنون فانكسر الابدان والحي على الواو

علا العاصم الو مع سسل الواو لفرح طالك لاله طار الراسم لطنه

فان عوزوا حفا فالى العفران المساكين في صحبه يدين وهدية العاصم

المفرد على طريقه في الترخيص في العار المذموم مع جميع ما ذكره من العوارض
استعماله

علمه على طريقه في العار المذموم مع جميع ما ذكره من العوارض
الاجزى

علمه ملكاً لملك واحد وما لله ثلاثة عشر موجد من العوارض
الاجزى

اشياء الادوار على طريقه المولد واصلة المولد المخرج من العوارض
الاجزى

مبدأها من العوارض الاطمن والذم والعجز علمه في العوارض
الاجزى

الذم بصور النقل للمبدأ الاطمن وقام مسطوحاً في العوارض
المفرد

الابطال بوجوهها من العوارض والذم في العوارض
علمه

وهو العلم باسمه على الذي سطره لاجل الموجد من العوارض
علمه

كان سلطانا معافين او وزير املا الاذن او امر شخص في امر او فاصح
العبد

علامه و امره او سلطانا او ميسكا كما كان في سعي ابطال الوصف
ما ذكره

في عصره طرقت وطعن بدل جفوه و سر سوره والحلوله في سوره
التي هي في
لوه صوره

له في سوره سوري في سوره الا ان السور على سوره من الاوقات والامور
مطهره
الملك
طبا الوصف

الملك الحمار الملك القهار المسوم الاثره في سوره عاصم
الملك
الملك
الملك

الاسا والملك واحده في سوره الاثره في سوره الاثره في سوره
عاصم
والملك
الملك

صده و اصوره و الاثره في سوره الاثره في سوره الاثره في سوره
الملك
الملك

واي حار الله في سوره ابطال الوصف و سوره الاثره في سوره
عاصم
الملك

ما في عالم اوجابك ومعنى في وفا سويك يا الله سبحانه و جل جلاله
عاصم
الملك

سوره صوره و مع فعله و مع فعله و مع فعله و مع فعله
سوره
الملك

مواضع في العلو والاجزاء يوم محمداً كل نفس تكمل محمداً وكل من شئ في محمداً

وانهدد الحالم على صمدنا هار وقضاه الماضي احسن محله من الانا الامانة والعدالة

وعو كل في اوله سم الله العطره سوال من سهره سحره واما ما سهره

ووقف لصال الواف المرزوم جمع صبر ووجوه مسعود كاسه لا تفرج
يونك محمداً ملك الحاج قصه الكراسي مله وملكه حالي قدما سلا وملك
ملكنا عبد الله الحمدي نرفا ومامه ملاك لدي بن يغير في الهام عبا وجميع
لغري منه يوم على السراج محمداً بارض يدعي سانا مله وملك محمداً
سبالا واله سرفا وملكه سرفا سكره غرا محمداً حودها ووجوهها وملك
سولما داخل فيها او خارج عنها والقطعه الناس المحمدي المرفوعه
مدد يدي ذلك المارح سحره

ووقف الواف المرزوم جمع النعمه نفعنا المحمدي سحره وملكه حالي قدما سلا وملك
نرفا وملكه سرفا وملكه سرفا وملكه سرفا وملكه سرفا وملكه سرفا
ملكنا عبد الله الحمدي نرفا ومامه ملاك لدي بن يغير في الهام عبا وجميع
لغري منه يوم على السراج محمداً بارض يدعي سانا مله وملك محمداً
سبالا واله سرفا وملكه سرفا سكره غرا محمداً حودها ووجوهها وملك
سولما داخل فيها او خارج عنها والقطعه الناس المحمدي المرفوعه
مدد يدي ذلك المارح سحره

ومن جملة اوقاف العمارة المذكورة المحمدية جميع الارض خلت الاشجار الشبهين ببيك باع
الكابنه مدينة اللذين المحماسه فوق جسر غازي الي امام الطاحونه المشهوره نظاحونه
وباربعه حدودها شرف الى الشارع الاعظم نرفا الى الكبر المشهور بكره ان الحاج
علاء الدر قيله وهو من جملة اوقاف العمارة المذكورة والكره بهاء الدر قديما
غربا والى الكبر المعروف بكره الاعام المصعب رهان الذن البلخاري شمالا وفيها
الواقف المذكور اعلى الله سانه واصح على العالمين رهان مع ما فيها من العمارة
وابنيان بمحل حدودها وحقوقها وطايقها وما افتتسا وتوابعا ولواحقها
وساير مضافاتها على مصالح العمارة المذكورة على التراط التي ذكرت اولا والاحتياج
الى ذكرها ههنا والترابط المذكورة ترابط فيها للا تغبير ولا تبديل وقفا صحيحا
زعيما وحبا صريحا مرعيما موددا في جلد الارضا الاباع والانسب ولا يستبدل
الى الترتيب ليد الارض ومن عليها وهو خير الولدين فمرد له بعد فاسمعه فانما امره
على الدر يد لونه ليد سمح عليهم وهكم بصفه الوقف والروحه الحام الموقوف لها
في اواسط شعبان سنة ثلث واربعمائة واربعمائة والحمد لله اولوا الضرا
وسنجد اوقاف العمارة المذكورة جميع الطاحونه الجديده الكابنه بمغان الحد بل السبعين عن الخواجه
للاستمارا بالانسان الى الواقف طر حدوده ومنها جميع الارض خلت الاشجار الكابنه بل ذره على طرف الحاج
حدودها شرف الى الطوب المذكور والى الوقف عن الطرف والكره صداره بلبان ومن سد والحد حمله
حدودها وما افتتسا على مصالح العمارة المذكورة على التراط المعينه المذكورة اولا وقفا صحيحا مرعيما
المرافق فاعلده انه كتب الموقوف بخطه في شهر ذي القعدة سنة تسع واربعمائة واربعمائة ونعم الكابنه

شهد بذلك
مصطفى محمد بن
العلماي

شهد بذلك
محمد بن محمد بن
العلماي

شهد بذلك
محمد بن محمد بن
العلماي

شهد بذلك
محمد بن محمد بن
العلماي

هو بان ينادي الصداق والسادق
باسم الله الجبار الجبار اسبغ
او اوسا ينادي دعا اذ لم يحق
وعسى ينسب سائره واصه يناد
سما طاب له لا جرحا هو النشلا
وعلى حذر الحرام الوفاء والسيطرة
وابا محمد محمد بن ابي ابي السواد
بانه لله على السبيل حق محال النشلا

اشهد في الحاضر على الحاضر
وابا على انما من الحاضر والحاضر
عنا الله عنهما ما طابوا الحاضر

والله بذلك شاهد
عن محمد بن محمد بن الكاتب

اشهد في الوقت على انما
وانما الله محمد بن محمد بن الكاتب
شهد بذلك
محمد بن محمد بن الكاتب

شهد بذلك
محمد بن محمد بن الكاتب

شهد بذلك
محمد بن محمد بن الكاتب

شهد بذلك
محمد بن محمد بن الكاتب

شهد بذلك
محمد بن محمد بن الكاتب

شهد بذلك
محمد بن محمد بن الكاتب

شهد بذلك
محمد بن محمد بن الكاتب

شهد بذلك
محمد بن محمد بن الكاتب

شهد بذلك
محمد بن محمد بن الكاتب

شهد بذلك
محمد بن محمد بن الكاتب

شهد بذلك
محمد بن محمد بن الكاتب

شهد بذلك
محمد بن محمد بن الكاتب

شهد بذلك
محمد بن محمد بن الكاتب

شهد بذلك
محمد بن محمد بن الكاتب

شهد بذلك
محمد بن محمد بن الكاتب

شهد بذلك
محمد بن محمد بن الكاتب

شهد بذلك
محمد بن محمد بن الكاتب

شهد بذلك
محمد بن محمد بن الكاتب

شهد بذلك
محمد بن محمد بن الكاتب

شهد بذلك
محمد بن محمد بن الكاتب

شهد بذلك
محمد بن محمد بن الكاتب

شهد بذلك
محمد بن محمد بن الكاتب

شهد بذلك
محمد بن محمد بن الكاتب

شهد بذلك
محمد بن محمد بن الكاتب

شهد بذلك
محمد بن محمد بن الكاتب

شهد بذلك
محمد بن محمد بن الكاتب

شهد بذلك
محمد بن محمد بن الكاتب

شهد بذلك
محمد بن محمد بن الكاتب

شهد بذلك
محمد بن محمد بن الكاتب

شهد بذلك
محمد بن محمد بن الكاتب

٨٣
 هـ وقف الوافد المذكور خلفه على مصالح عمارة المار ذكرها والموقف بالمذكور قبل جمع القرية الكائنة
 خلفه عند سرة المنبر بزينة المحروقة بنجوم قرينة فرس ونجوم قرينة طائر ونجوم القطع المنزه المعروفة بتعدد الطرائف
 وجمع القرية المدعى باسمي هي كائنة بناحية اودنر محمد وبنو بالولهي الابيض والمسجد المعروف بنجراة وبالمنصب
 المعروف بجملة كبرى وبالولهي المنزه بقرون وجمع القرية المسمى الكائنة بالناحية المذكورة المحروقة
 بالولهي الابيض وبالقرية الكبر المعروفة بناسخ وبالمنارة المنزهة بكونك صوب الجدار المعروف بجارس وجمع القرية
 اسمها نصف من جمع اصلها من معاني الحمام الكاسي لذي القرنين امام عيسى بن يحيى المنبر بمقام ام الفناء
 المستفي عن القرية المذكورة بالاسماء العلية وجمع النصف المتعلق على نبي مكرم ووقف المناسخ فيما يقسم وفيما
 لا يقسم والطاحنة الكائنة بالقرية تحت قرينة اوزا هي المنزهة بطاحنة خروف كمن لو محمد المستغنى عن
 المنزهة بالاسماء العلية وجمع المنزهة المنزهة كمن قولى الكائنة بناحية قرينة منزهة المحروقة
 بقرينة بالقرية الكائنة بكونك اوكور ونجوم قرينة اسمي كئيبا ويقسم في حيطانه وشيخه له اسر وجمع الكرم الكائنة
 بقرينة كزونة المحروقة كزونة من الطريف وبكر حاجر ومصطفى وبالبحر وجمع القرية الكائنة
 بقرينة القرية بالقرب من القدي الاصح المنزهة بالارض المنزهة بالقرية الكائنة بالقرية الكائنة
 بالطرف الاضراسية القرية كمن علمها المذكور من المحروقة والمحرور والقرية والقرية والقرية والقرية
 والقرية ووقفها الواقف المذكور على المراط المذكورة التي ذكرتها قبل الاغنية فيها ولا يتبدل في منها
 ووقفها صحبا من عياصم بن محمد الرضا الاسباع ولا يوجب فريده فعلية منه ويجوز الواقف على السب لغير
 الله الاضراسية الحسين ووقف المدعو عنها نساء بن صدوق صلا كزولة ووقفها
 الموحدين الواقف وذلك جمع الارض الكائنة بقرينة القرية الكائنة بالقرية الكائنة بالقرية الكائنة
 على ازار وبقرينة حقل اغا وبالساقيه وبقرينة خضر بكيبك وجمع الارض الكائنة بقرينة المحروقة
 بالطرف وبقرينة الكفار وبالساقيه وبقرينة مسعود الشهدان بارض سعد بن محمد حردوه مما
 وحقوقها وما انقما على مصالح العوان المذكورة على شرطها واخر على الفقار وجدوا التوكل والنظر
 فيها للاسرة الامجد محمد موسى علي من ارحم لهم الاولاد اولاد اولاد اولاد اولاد اولاد اولاد اولاد
 تكون المنزهة من كوزن متوليا يترسا وحق التولية بين الماسد منها بعد العوان ووقفها عن عياصم
 وحباص عياصم بن محمد الرضا الاسباع والارومة فريده فعلية منه لغيره ايضا للباكر له ووقفها من
 شهد بذلك موسى الحاج علي ازار وسعد الدين محمد وامير من موسى حلو والقرية
 من عنت اخدي وعلی زفر وبارز در عيا

Vakfiyelerin hulâsatan terceme ve izahları

Vakfiyeler, Karaman Oğullarından olup (827 H - 1424 M) den (868 H - 1464 M) tarihine kadar hükümet eden (Tâcüddin İbrahim bin Mehmed bin Alâüddin bin Halil bin Mahmud ibni Karaman) a âit olup birincisi 835 Şevval (1432 Temmuz) ayında tescil edilmiştir.

Mukaddime ve vakfiyenin tamamen vakıf şartlarına uygun olduğu

Vakfiyeyi tescil ve tamamen vakıf şartlarına uygun olduğunu söyleyerek tasdik eden Âlim, Sıraç ibni Sadüddin'dir. Vakfiyenin mazmununun doğruluğunu kabul ve tasdik eden de Lârende (Karaman) şehri Kadısı (Ali bin Mehmedi bini Süleyman) ismindeki zattır.

Vakfiyede bundan sonra Tanrı'nın kemali kudret ve azametince ve hazreti peygamberin elçiliğine ve insanların iyilik veya kötülük etmek suretile amellerile cezalanacaklarına ve bu yollar kendilerine peygamberler, kitaplar vasıtasile gösterildiğine dair bir mukaddime vardır; bunu müteakıp vakfiye sahibi Karaman Oğlu İbrahim Beyin de gençliğindenberi hayrat ve ulûm ve Maarife itina gösterdiği, tanıdığı ve tanımadığı kimselere iyiliğini teşmil ettiği ve peygamberin bir hadisinden de ilham alarak [1] Lârende kasabasında bir imaret tesisine kıyam ettiği zikredilmiştir.

İmaret binasile vakfedilen arazi ve emlak:

İbrahim Bey, İmaret ismi verilen [2] ve kasabanın şarkında Yogun divar mevkiinde yapılan külliyesinin bir tarafında cemaatle namaz kılmak için bir mescit, diğer tarafında da derece ve meretebe gözetilmiyerek zengin ve fakirlere ve nereden geldiklerine bakılmıyarak bütün yolcu ve misafirlere mükemmel surette güzel yemekler pişirip yedirmek için bir matbah yaptırmış ve bundan başka Kuranikerim okutulması ve hafız yetiştirilmesi için de

[1] (شقطع عمل ابن آدم الا عن ثلث صدقة جارية و عمل ينفع به و ولد صالح يدعو له بالخير) İnsan öldüğü vakit üç şey müstesna olarak amellerinin sevabı kesilir; o üç şeyden birisi cami, köprü, mektep, hastane, çeşme ve saire gibi sadakai cariyeye, ikincisi talim ve tedris gibi umuma menfaati olan ilim, üçüncüsü de hayırlı evlât.

[2] İmaret, sırf yemek pişen yer demek değildir. İçinde matbah ve yemekhaneyi de ihtiva etmek üzere yapılan medrese, cami, hastane, ve vakfın tahammülüne göre diğer içtimai müesseseleri de şâmil külliyyedir.

bir (Dâri kurra دارقرا) bina ettirmiştir. İmaretin hududunun bir tarafı Mukbilül Muhammedi = مقبلالمحمدى [1] vereseleri mülklerle diğer tarafı nehir (Karaman Çayı), üçüncü tarafı Sâkiye denilen dere ve Rahime Hatun Hanıkahına [خانقاه] oit evkaf ile ve dördüncü tarafı da Alâiyeli Mahmut Bey oğlu Emir Mustafanın [2] milki ve merhum Celâlüddini Müstevfiye (جلالالدين مستوفى) [3] ait vakıflarla çevrilmiştir. İmaret Lârende haricinde (Yogun Divar) mevkiinde yapılmıştır.

İbrahim Bey bu vakfına aşağıda isim ve mevkileri yazılan binaları ve yerleri vakfetmiştir.

1 — Lârende'nin (Sileköy) [4] diye meşhur olan mahallesinde erkek ve kadınlara mahsus çifte hamamın onyedi sehminde yedi sehmini ve bir sehmin on cüzünü vakfetmiştir. Bu çifte hamam iki tarafından yol ve yol geçen Hanı ve Keçeçi Ahi Melek oğlu Ahi Ali milki ile tahdit edilmiştir.

2 — Lârende Ağırca sokağında kâin üç tarafı yol ve bir tarafı mücellit ve müzehhib oğlu Şeyh İsmail milki ile mahdut Paşaya [5] ait eski Hamamın yarı hissesi.

3 — Lârende de Gazi Alpi Köprüsü kurbinde [6] Çardaklı Hamam demekle maruf Hamam. Bu hamamın bir tarafı yol, ikinci tarafı Hacı Alaüddin oğlunun medrese ve bahçesi ve üçüncü kısmı Hacı Alaüddin medresesi ve son kısmı da kerimüddin mahallesile mahduttur.

4 — Yine Lârende de Akreb diye malûm olup bir tarafı Cekci yahut Çekici كجى Hoca'nın veresesi milki ve diğer tarafı İdemut [7] a

[1] Mukbilül Mühammedi Karaman oğlu Mehmed Beyin kölelerinden olmalı. Karamanlılarda da Mısır memlûklerini takliden kimin kölesi ise ana nisbetle anılmak âdetti.

[2] Vakfiyenin 849 hicri tarihli kısmının sonunda şahitlerin en başında ismi geçen Emir Mustafa Bey olup, oğulları Mahmud ve Mehmed Beyler de şahitler arasındadır.

[3] Celâlüddini Müstevfi, Anadolu Selçuk Hükümdarı üçüncü Gıyasüddin Keyhüsrev zamanında maliye vekili ve daha sonra naib olmuştu.

[4] Vakfiyeye göre Sileköy Lârende de mahalle veyahut kasabaya pek yakın bir köy olduğundan mahalle sayılmıştır.

[5] Paşadan maksat Karaman Oğullarından Musa Paşa olsa gerek. Musa Paşa, İbrahim Beyin büyük babasının amcasıdır.

[6] Gazi Alpi; Karaman kasabası yakınındaki (Gazalpa) dır.

[7] Vakfiyeye göre İdemut bir mevki veya semt ismidir. Karaman eyaletine ait Hazinei Evrak mevkufat defterleri denilen (548) ve (871) numaralı mücmel ve mufassal defterhane kayıtlarında nefsi Lârende kasabasında on altıncı asırda İdamut isimli bir mahalle vardır.

giden yol ile ve üçüncü hududu Tacüddin vakfı ve son hududu da bir şahsın milki ve Ahi Ali oğlu Ahi Mahmudun milki ile kendi vakfına mülâsık arazi.

5 — Bir takım köy ve Mezreaları (مزرعه) müştemil çiftlik ve akarları vakfetmiştir. Bunlardan en büyük çiftlik (Kalınahur) [1] demekle meşhur köy olup bundan başka Kızılca köy [2] Kayacık [3] Orta Viran [4] köyleridir. Mezreaları ise Kâfir Viran diye meşhur mezrea ile [5] Bilecik [6] Çablak [7] köyleri ve Ece köyünde bir tarla ile Küçük Bilecik dir. Bunların hepsi dört tarafından Kinük [8] köyü ile başlayıp Köpürce [9] hududuna ve oradan Yarımca [10] tarlası hududuna ve sonra Kilü veya Külü [11] köyü hududuna ve oradan da Dinlendik [12] ve sonra Kınık [13] ve bâdehu Vismil [14] ve oradan büyük sel yatağına ve taşan [15] köprüsüne ve Yuvacık [16] köyü sınırına ve oradan Fasılıcık [17] ve

[1] Kalınahur, Karaman mücmel defterinde (548 numaralı) Belviran nahiyesine tâbi bir köydür.

[2] Karaman icmal defterinde [Kızılca köy tâbi Kaş (Karaman köylerinden Kaş köyü) kazai Lârende] isimle bir köy vardır. Konya mufassal defterinde ise Belviran nahiyesinde İbrahim Bey imareti vakıf köyü olan Kızılcaviran ismi de geçiyor.

[3] Bozkır merkez nahiyesile Sultaniyenin Hotamış nahiyesinde Kayacık isiminde birer köy vardı. Karaman eyaleti tahrir icmalinde Lârendeye tâbi Kayacıktan bahsediliyor ki şimdiki Bozkır Kayacık köyü olmalı.

[4] Ortaviran, Lârendenin Belviran nahiyesinde gösteriliyorsa da (mufassal tahrir defterinde) mevkiini bulamadım.

[5] Karaman kazasının Ayrancı civarındaki tarlalara Kâfirviran mezreaları derlermiş.

[6] Çablak, Karaman kazasının Aladağında ve Seydi şehrinde birer köy adı.

[7] Bilecik, Konyanın Sille nahiyesine tâbi köy.

[8] Kinük köyünü bulamadım. Lârendenin Keçikuyu, namı diğer (İbrahim öyüğü) isimli İbrahimbey imareti vakfı olan bir köy biliyoruz. (Karaman mufassal tahrir defteri, No. 939).

[9] Köpürce; Defterhane kaydında Belviran nahiyesi köylerinden olarak gösterilmiştir. (871 numaralı ve 924 hicret tarihli Karaman mufassalı).

[10] Lârende kazasında köy.

[11] Külü veya Kilü'nin mevkiini bulamadım. Belki Karamandaki Kille'dir.

[12] Dinlendik, eski kayıtlarda ve Karaman mufassal tahrir defterinde Konya merkez kazası köylerinden.

[13] Kınık, Beyşehir kazasının Kireli كيرلي nahiyesinde köy.

[14] Acaba Çumra kazasının İsmil köyü mü ?

[15] Taşan mevki Göküyük veya Gökçüyük köyündedir.

[16] Yuvacık. Belviran nahiyesinde.

[17] Fasılıcık, Karaman eyaleti (924) H - 1518) tarihli tahrir defterinde Belviran nahiyesi köylerindedir.

Balçık Hisarı [1] köyü ve daha sonra da Emre [2] köyü hududuna kadar varır.

6 — Lârende kasabası mülhakatından Akkrabad [3] denilen köyün nısıf hissei şayiasının hepsini vakfetmiştir. Bunlar Kızıl Kilise Dügümü [4] ve اردوسه Kışlağı mevkilerini ihtiva eder. Hududu dört tarafından İlisıra [5] ve Pusala [6] ve Eletere [7] köyleri hududuna ve oradan da Yağmurlar [8], Karacalar [9] köyleri ve Sınıkahir [10] tarlası ile tahdit edilmiştir.

7 — Lârende (Karaman) de kâin نكاح oğlu Hacı Veli'nin Hani diye maruf olan hanın yarı hissei şayiasının hepsini vakfetti. Bunun iki tarafı cadde, üçüncü tarafı Bezzaziye ve dördüncü kısmı da mahalle ile mahduttu.

8 — Hududu bir taraftan Hacı Veli Hanı ve iki taraftan yol ve dördüncü kısımdan mahalle ile tahdit edilmiş Lârende kasabasındaki Bezzâzistan (Bedesten) in hepsini.

9 — Cadde ve vakıf ve Sungur Ağa İbrahimi [11] nin Zambakbağı denilen milki ile tahdit edilmiş olan Lârende de Çakıllica Ahur mevkiindeki Hoca (Lülü = لولو) Bağını.

10 — Lârende de Efra'ın [12] denilen ve iki Kilise [13] ve Çavuş

[1] Balçık Hisarı, Karaman mufassalında Belviran nahiyesine tâbi bir köy olarak gösterilir.

[2] Emre; Karaman mücmel ve mufassal defterinde Bozkır kazasının Belviran nahiyesinde bu isimde bir köyden bahsediliyorsa da bugün böyle bir köy yok.

[3] Akkrabat; Karaman kazası köylerindedir.

[4] Vakfiyede Dügümü diye yazılan bu köy onaltıncı asır iptidalarında yazılan Karaman mücmel defterinde Lârende kazasına tâbi Dügümü mezreası diye yazılıdır. Diğer bir defterde Dügümü tarzında muharrerdir.

[5] İlisıra, Karaman kazası merkez nahiyesinde bir köy.

[6] Pusala; Karaman kazasının merkez nahiyesinde köy.

[7] Eletere veya Letere köyü 871 numaralı Karaman mufassal tahrir defterinde Lârendeye tâbi Padişah haslarından bir köy olarak gösteriliyor.

[8] Yağmurlar; 871 Karaman mufassal tahrir defterinde Lârende köyleri arasında gösterilmiş ise de bugün mevkiini bulamadım.

[9] Karacalar; Karaman mufassalında Lârende köylerinden olup eskiden nahiyeye olan (Kaşa tâbi bir köy olarak gösterilir.

[10] Sınıkahir'in sonradan köy olduğu Karaman mufassal defterindeki (Karyei Sinokahur an kazai Lârende) tabirinden anlaşılıyor (578 Karaman mücmeli ve 871 Karaman mufassalı).

[11] Bu Sungur Ağanın: Karamanoğlu İbrahim Beyin kölelerinden ve Devlet Adamlarından olan Sungur Ağa olması pek muhtemeldir. Konyada Darül Huffaz دار الحنفية ile mescidi ve Niğde de Camii vardır.

[12] Efra veya Afra'nın mevkiini bulamadım.

[13] Karaman mufassal tahrir defterinde Lârende merkez kazası köyleri arasında gösterilmektedir.

köyü [1] ve Gerdelson ؟ كردلسون ve دامدا ؟ [2] köyleri hudutlarile mahdut köyün hepsini.

11 — Lârende mülhakatından Emeksuvan [3] da Ahmedin milki, nehir ve kanal ve vakf ile mahdut ve ziraate elverişli toprağın hepsini.

12 — Lârende tabi koy mevkiinde ziraate elverişli olup Hatice Hatun binti Emirahur Yusuf (خديجه خانون بنت امير اخور يوسف) milki ve ؟ جولى denilen yer ve Mukbilül Muhammedî (مقبل المهدى) veresesi milki ve nehir ile mahdut arazinin hepsini.

13 — Lârende de Kadı Makberesinde iki taraftan yol ve iki taraftan hâli arazi ile mahdut olup Hacı Yusuf'a nisbet edilen bağın cümlesini.

14 — Lârende kurbinde kâin ve aşağıda zikredilecek olan aynı vakfa ait (Bekirece) değirmeni ile beraber Hacı Alâüddin oğlu bağının hepsini. Bu bağın iki tarafı yol ve bir tarafı Beybağı, bir tarafı Mukbilül Muhammedî ve Hacı Beği (حاحى بى) milkleriyle tahdit edilmiştir.

15 — Lârende de Yeni Köprüye yakın ve iki tarafı büyük nehir, üçüncü tarafı nehrin yatağı ve dördüncü kısmı yol ile mahdut ve (Bekirece بىراجى) denilen değirmenin nısıf hissei şâyiasının hepsini.

16 — Lârende'de bir tarafı yol ve bir tarafı Sucuk denilen dere yatağı ve Gazi tarafına akan büyük nehir ve Matar oğlunun milki ile mahdut ve Hacı Değirmeni denilen değirmenin nısıf hissei şâyiasının tamamını.

17 — Lârende'de İmaret karşısında üç tarafı bu imarete mülâsık ve bir tarafı Mukbilül Muhammedî veresesinin milki ile mahdut köylerin cümlesini.

18 — Konya şehri ovasında Saraçlar [4] ve Afşar [5] köyleri ve Melike mezreası ve mescidli Salur [6] köyü hudutlarile mahdut (Viranlı Salur) diye [7] maruf köyü.

[1] Beyşehir kazasının kireli nahiyesinde köy,

[2] Emeksuvan nefsi Lârende kasabası mahallelerinden (Karaman mücmel defteri No 548).

[3] ؟ كردلسون دامدا ؟ köylerinin ne isimlerini okuyabildim ne de mevkilerini bulabildim.

[4] Konya merkez nahiyesinde Saraçoğlu köyü var.

[5] Afşar; konya ovasında bu isimde köy yok. Hadım ve Beyşehir merkez ve bir de Çumranın Dinek Nahiyesinde Afşar Köyü vardır. Bu, sonuncusu olmalı.

[6] Vakfiye ile Karaman mücmel ve mufassal defterlerinde Konyada gösteriyorsa da (548 mücmel ve 871 mufassal defterler) şimdi bu isimde köy yoktur.

[7] Keza: Viranlı Salur da öyledir.

19 — Beyşehir köylerinden Ertaş ارتاش? Kanlucaöz? Obruk [1] ve Köşk [2] aralarında müşterek hudutlarla mahdut Balkanda köyünü [3].

20 — Beypınar, dostbeği? دوست بېی Çadırağaç [4] ve Obruk ile tahdid edilmiş olan Umranlar köyünü [5].

21 — Beyşehirine giden ve eski nehir ve Kurupınar [6] ve kısmen Kayapınar [7] ile mahdut Işıkpınar [8] köyünün hepsini.

22 — كنجلو diye maruf olan yerde (Mut) a (Mut kazası) tabi Gökşu ve كنجلو nehri ve dağ ve كرجو [9] köyü hududu ile çevrilmiş olan Şemsüddin [10] köyünü vakfetti.

Yukardanberi mikdarı ve hudutları yazılan ve vakfa tahsis edilen emlak ve arazi bu suretle bir bir sayıldıktan sonra [şu suretle tescil edilmişlerdir:

Bu söylenen şeylerin ve mufassalan sayılan hamamlar, akarlar, çiftlikler ve tarlaların cümlesini, tevabi توابی, levâhik لوائح, rüsum ve arazi sakinleri [11] ve ovaları, dağ, mer'a, ağaç ve nehirleri, taşları, sarp yerleri, yollarile vesair edevatı ve kapıları ve kilitleri ve suları, cetvelleri ve bilûmum âletleri ve ana dahil ve hariç beraber ve ayrı herbir hakkı vakfetmiştir. Bunlar satılmaz, bağışlanmaz, rehin edilmez ve mirasa girmez.

* * *

[1] Beyşehir Kazasında böyle bir köy olmayıp şimdi Konya merkez kazasının Zıvarık nahiyesindeki Obruk köyüdür.

[2] Köşk; Beyşehir kazasının Kireli nahiyesinde köy.

[3] Balkanda; Beyşehirinin kireli nahiyesi köylerinden.

[4] Beypınar, Dostbeği? Çadırağaç mevki ve köyleri gerek eski vesikalarda ve gerek şimdiki eserlerde yoktur.

[5] Karaman Eyaleti mufassal tahrir defterinde Umranlı ismiyle Beyşehir köylerinden olarak gösterilen köydür.

[6] Bozkır merkez nahiyesindeki kuruçay acaba bu mudur?

[7] Bozkır merkez nahiyesinde bir köydür.

[8] Işıkpınar; Karaman mücmel defterinde Muranlı nahiyesine tâbi bir köydür.

[9] Mut kazasının Sarıkavak nahiyesinde Görkci köyü ile alakadar mı?

[10] Şemsüddin köyünün diğer ismi Evren olup Mut köylerindedir.

[11] Eski arazi taksimatında köy halkı ıktâ = اقطاع yani Timar, Ziamet, Has ile vakıf ve milkten hangi kısımda eküp biçiyorsa oranın malı olup birisinden diğerine gidemez. Yani, vakıf köylerde çalışan köylü timarlı Sipahi hizmetine giremezdi. Bundan dolayı vakıf yapılırken o milkte bulunan köylüler köy arazisinin vakf olması sebebiyle bu defa vakıf hizmetine nakl olunmuşlardır. Osmanlılarda köylü tabakasına dair ayrı bir tetkikte bunu anlatacağız.

Vakfın mütevelliliği:

Vakıf sahibi Karamanoğlu İbrahim bey, sağ oldukça mütevellilik kendisindedir. Kendisinden sonra nesli münkariz oluncuya kadar evlâdının içinden en ziyade salih olanına ve ondan sonra evlâdının evlâdının aslahına صلح verilmesini ve eğer nesli münkariz olursa zamanın hükümdar ve kadısının, vakfa emin ve dindar bir müteveli koymasını şart koydu.

Vakfın geliri nasıl sarfedilecek ?

Vakfın iratlarından hâsıl olacak varidat, evvelâ imaretin tamir ve termimile noksanlarının ikmaline sarfedilecek, saniyen, hamamların, değirmenlerin, sair akarların muhafaza ve bekasına ve menafiinin devamına hasrolunacak ve bundan geri kalan kısım vazife sahibi olan imam ve müezzin ve Kur'an okuyanlar ile imaret hademelerine verilecektir. Bundan sonra geri kalan varidat umumen ahali ve fıkaranın ve gelen ve gidenlerin yiyeceklerine sarf olunacaktır.

Kaç kap yemek pişecek ?

Yemek çanaklarının adedi her yemek pişşte (gerek havas ve gerek avama) yemek yiyenlerin az ve çokluğuna göre en aşağı yüz, en yukarı iki yüz olacaktır. (Demek ki her gün asgari yüz ve azami iki yüz kişiye yemek verilecektir). Yemek günde iki defa verilecek ve ihtiyaç hâsıl olursa iki övünden de fazla olacak.

Varıdattan artan para ne olacak ?

Taam طعام tertibatından fazla varidat kalacak olursa bu para vakfa diğer bir irad alınmak için müteveli nezdinde hıfzolunacaktır. Tâki gelimli bir mülk tesadüf ederse alınsın.

Vakfın müstahdemini ve maaşları :

Vakıf sahibinin şöyle bir şartı daha vardır: Dârülhuffaz (دارالخطاط) da Kur'an okuyacak kimseler on iki kişi olacak; bunlardan on iki kişinin herbiri için hersene iki yüz yirmi beşer dirhem gümüş akçe verilecek, bu on iki kişinin biri imarete imam olup ahaliye beş vakit namaz kıldırarak, imam bu işe ehil ve namaz meslelerini ve buna müteferri مطرع şeyleri bilecek ve aynı zamanda Hanefî mezhebinden olacak. Diğerleri de mescitte beş vakitte müezzinlik edecek ve bu da namaza ait şeyleri bilen ve Hanefî mezhebinde olan bir âlim olacak.

Eğer imam gerek şer'an ve gerek örfen bir mâni dolayısıyla imameti yapamıyacak olursa yerine imamlığa salâhiyeti olan biri

vekil olacak. Bu vekâlet işi, darülhuffaz'da Kur'an okuyacak hafızlarla müezzine de şamdır.

İmam olan zat, imamet vazifesinden dolayı her sene iki yüz yirmi beş dirhem (gümüş) akçe ilâvesile dört yüz elli dirhem alacak [1], müezzine de ezan okuma vazifesinden dolayı - Kur'an okuduğu için yukarda imamın aldığı gibi iki yüz yirmi beş dirhem aldığından başka - senevi yüz elli hâlis gümüş akçe verilecek ve evvelce aldığı 225 akçenin ilâvesile senede üç yüz yetmiş beş akçe verilmiş olacaktır.

Diğer Kur'an okuyacak on kişiden her biri imârette Dârülhuffaz'da toplu olarak her biri Kelâmullah'dan ﴿﴾ üç cüz okuyup böylece her günde otuz cüz okumak suretile bir hatim edecekler ve sevabını vâkıfa hediye eyliyeceklerdir.

Vakfın mütevellisi hizmeti karşılığı olarak vakfa ait bütün hasılâtın ziyâde ve noksansız olarak öşrünü عشر alacaktır.

Yukarda miktarı yazılan Dârülhuffazdaki on iki okuyucudan bir tanesi bu hayratın şeyhliğine (Kethüdalık) tayin edilmiştir. Bu şeyhe her sene 750 dirhem temiz gümüş akçe ve her sene şehir mudı [2] ile otuz mud ۱۰ hintai seyfiye tahsis edilmiştir.

Yine Dârülhuffazdaki on iki kişiden birisi de tefsir ve hadis okunmak için Müderris tayin edilmiştir. Bu müderris Kur'andan üç cüz okuduktan sonra ders verecek ve hersene hâlis gümüş akçe olarak 375 akçe alacaktır.

İmârette yemekleri pişiren aşçıya hersene on mud buğday ve üçyüz dirhem gümüş ve ferraş denilen nezafet ve süpürmeğe memur olan süpürücülere de hersene yirmi mud buğday ve dört yüz elli dirhem gümüş ve iki kapıcıya ve yemek levazımâtının muhafızı olan kilerciye senede yirmi mud buğday ve altı yüz dirhem hâlis gümüş ve mumlarla, çanak ve asma kandilleri yakan kandilciye senevi 225 dirhem gümüş tayin ve tahsis edilmiştir.

İmâretin demirbaş eşyası:

İmâretin demirbaş olarak altısı büyük olmak üzere otuz parça kilim, yaygı ve halı seccadeleri ile bunlardan başka dört adet bakırdan yapılmış büyük kazanı ve yine bakırdan yapılmış dört çöm-

[1] İmamın iki vazifesi var; biri Dârülhuffaz'da hergün üç cüz kur'an okuyup ana mukabil senevi 225 akçe ve imamlık dolayısıyla de senevi yine 225 akçe ki mecmuu 450 akçe alacaktır. Müezzine de iki yerden senevi 375 akçe para verilecektir.

[2] Mud Zahire ölçmek için eski bir ölçek olup muhtelif islâm Memleketlerinde miktarı başka başkadır; Anadolu'da 20 İstanbul kilesi bir Mud olarak kabul edilmiştir.

lek ve Behrâni ismi verilen iki kabı ق ve yine bakırdan yapılmış elli sahan ve elli bakır çanak ve dört piyesuz yani yağ tavası ve dört kefgiri ve beř aded de yasdık ve dōšekten mürekkep eşyası vardı.

Mütevelli'nin vazifelerinden bazıları ve müstahdemler hakkındaki maddeler:

Mütevelli daimi surette vazife sahiplerini kontrol edecek ve onların vazifelerini yapıp yapmadıklarını araştıracaktır.

1 — Mütevelli, bu hayrâtın Şeyhi yani kethüdası, imam, müezzin ve hafızların vazife ifa edip etmediklerine bakacaktır. Bunların, vazifelerinde tekâsül gösterdiklerini göreceğ olursa birinci defa olarak kendilerine nasihat edecek, eğer bu nasihatı tutmıyacak olurlarsa vazifelerini yapmadıkları günlere âit kıstelyvem yapacağını söyleyüp anları korkutacak eğer bu da müessir olmazsa bilfiil gündeliklerini kesecek ve bununlada mütesir olmadıklarını görünce yerlerine diğerlerini tayin edecektir.

2 — Keza müstahdeminden Ferraşlar, Kapıcılar hakkında da yukardaki gibi muâmele yapılacaktır. Ferraşın vazifesi imâretin kapılarını, musallâsını odalarını ve sâir yerlerini süpürüp süprüntüyü atmak ve imâretin bütün yaygılarını ve hasırlarını vaktü zamaniyle güzelce yaymaktır. Kapıcılar ise hergün kapıları açıp kapamak ve imâretin eşyasını hırsızlardan muhafaza etmek olup gerek ferraş ve gerek kapıcıların bu vazifelerini yapmadıkları görülürse haklarında cezaî muamele yapılacaktır.

Mütevelli, vazifelerini gören, işine muntazam olarak devam eden ve ceza görmiyen, tekdir işitmiyen müstahdemlere karşı nazik, terbiyeli ve hayırhâh olacak ve bu gibileri kat'iyen incitmiyeğtir.

İmârete konuk olan Âlim ve Şeyhler hakkında:

Eğer imârete âlim ve şeyhlerden ulu misafirler gelecek olurlarsa mütevelli anları güzel karşılayacak ve imâretin en mutena yerinde konduracak ve yemekleri ihzar için musareat gösterecek ve anlara, has simitlerle ikram edecektir. Bu suretle ziyafet üç gün sürecek ve Misafirlerin hayvanlarına doycak kadar yulâf ve arpa da verileceğtir.

Vakıf sahibinin koyduğu diğer şartlar:

1 — İmârette hizmet için mütevelli, şeyh, imam, müezzin ve sâir müstahdemlerin hepsi hüsnü ahlâk ve fazilet sahibi ve itimada lâyıq olanlardan seçilecek ve imarete sui istimal yaparak

müessesenin kapanmasına sebep olacak ahlâksız, hırsız zümreden adam getirilmeyecek.

2 — Berat (برات) ve Regaib (رغائب) gecelerinde imam, müezzin, müfessir ve hafızlara yukarda miktarı yazılı âdatlarından ۳۰۰۰ fazla olarak o gece namazdan sonra herbirine birer Filori verilecek.

3 — Kur'anı Kerim okumakla muvazzaf olanlarla imam ve müezzin bulunanlara fıkara ve kimsesizlere Berat ve Regaib ve iki bayram gecelerinde elli batman helva pişirilip yedirilecek.

4 — Evkafın varidatından fazla kalacak miktardan veyahut varidatın artması dolayısıyla hâsıl olacak meblâğdan müstahdeminden maaşları kifayet etmiyenlerin maaşlarına zam yapılacaktır. Çünkü bu suretle hareket, vazife sahibinin işinde dürüst olup itminanı kalp ile çalışmasını icap ettirir.

5 — Mezraa (مزرعة) veya akarlar, müruru zamanla milk haline gelip vakıftan ayrılmak ihtimaline binaen Müteveli anları üç seneden fazla kiraya vermiyecek.

6 — Müteveli nazik ve müşfik olacak; imarete çalışan vazife sahibi ve müstahdemlerden sıkıntı içinde kalmış ve başka bir yerden para istikraz etmesi mümkün olmıyan adamların maaşlarını işlemeden evvel verecek.

İmaretin eti ve ekmeği:

7 — Her gün sarfedilecek ekmek asgarî yüzelli tane olacaktır. Ekmeğin her yirmi tanesi çarşı batmanile bir batman vezinde olacak ve en iyi cins buğdaydan ekmek yapılacaktır. Her günkü et çarşı ve pazar batmanile dört batmandır.

8 — Vakıf sahibi İbrahim Bey eğer bu imaret müruru zamanla sair şeyler gibi münhedim olacak olursa vakfın hasılatile tekrar bina edilmesini evlât ve yakınlarına (yani vakıfla alâkadar olanlara) vasiyet eylemiştir. Şayet bir daha yıkılıp yapılmak imkânı kalmazsa mevcut olan evkafın zahire ve hasılatının neslinden kalanlara verilmesini ve eğer neslinden de kimse bulunmassa akrabalarına ve anlardan da bulunmassa fakir ve kimsesizlere verilmesini tekit ile vasiyet etmiştir.

9 — Vakfiyenin bu son kısmında vakfının şartlarına riayet etmeyüp inkırazına sebep olan, hükümdar, kadı, müteveli ve saireye uzun uzadıya bed duâ (بددعاء) edilmekte ve vakfiyenin 835 senesi Şevval ayının iptidalarında tescil olunduğu yazılmaktadır.

Aynı senede vakfa yapılan ilâveler:

Karaman oğlu İbrahim Bey, yukardaki vakfiyesini tescil ettirdikten sonra aynı sene sonlarında vakfına aşağıdaki ilâveleri yapmış ve bunu birinci vakfiyenin altına ilâve ettirmiştir.

1 — Lârende'de Kızılcayük nam mahalde Hafız Mesut arazisi denilen ve cenuben Kirpascı Hacı Fakih milki şimalen Hanî vereseşi milki şarkan Balaban bin Abdullah-ül- Muhammedi (الامان بن عبدالله المصدي) [1] ve Boynuyogun evlâdı milki ve garben nehir ile mahdut arazinin hepsini.

2 — Cenuben Paşa arazisi şimalen Mehmed bin Mukbil Ağa [2] milki şarkan nehir garben İskender vereseşi milkile çevrilmiş olan Ali Serraç arazisini.

3 — Kutlu [3] denilen ve cenuben حانسون [4] köyü hududu kısmen ۱۰۰ [5] köyü ve şarkan Gazi köyü (6) ve şimalen Sidirova [7] köyü çayırı ve garben ۱۰۰ [8] hududu ve kısmen ۱۰۰ köyüne [9] giden yol ve حانسون köyüne ait bazı arazi ile tahdit edilmiş olan ve Lârende mülhakatından bulunan köyü.

4 — Ve yine Gökceoğlu demekle maruf cenuben Sudun Ağa milki ve kısmen kâfir yeri denilen arazi ve şarkan Muratbağı sokağı şimalen Mehmed Beği bin Gökce milki ve garben mezkûr Mehmed Beyin bağı ile mahdut yerin hepsini.

5 — Keza lârendede imaret yanında Alâüddin Paşaya [10] mensup olup şarkan Büyük nehir şimalinde kısmen mezkûr imaretin vakfı ve kısmen Mustafa Bey milki ve garben müstevfi (Celâlüddin)nin vakfı cenuben küçük nehir arkasındaki Rahime Hatun vakfı ve kısmen Feridüddin vakfı ile hudutları muayyen bahçenin tamamını.

[1] Karaman oğlu Mehmed Beyin kölelerinden.

[2] Mehmed bin Mukbil ağanın aşağıda ismi gelecektir.

[3] Kutlu, Defterhane kayıtlarına göre Lârende kasabası köylerinden ise de mevkii bulunamadı.

[4] Karaman merkez kazasındaki Cenason kövü olmalı.

[5] Ne olduğu okunamıyor. Aynen yazılıdır.

[6] Gazi köyü; mufassal ve mücmel tahrir defterlerinde Lârende merkez kasabasına merbut köylere aittir.

[7] Karaman merkez kazası köylerindedir.

[8] Ne olduğu bilinemedi. Aynen yazılıdır.

[9] " " " "

[10] Alâüddin Paşa veledi Emelüddin (علاءالدين پاشا ولد امل الدين) diye Konya mufassal defterinde ismi geçer; Vakıfları vardır.

6 — Lârendede imarete vakfedilmiş olan Bezzazistan kurbinde kâin yirmi dükkân. Vakfiyede bu yirmi dükkânın hudutları ayrı ayrı tamamen gösterilmiş olup burada tekrar edilmedi.

Yukarda yazıldığı üzere bu ilâve vakıf 835 senesi sonlarında olmuştur. Bu kısmı teşçil ve vakfiyeyi tertip ve tasdik eden Karaman Kadıaskeri Emir Ali bin Emir Vahid (امير على بن امير واحد) dir.

* * *

(870 Hicrî - 1465 Milâdî) senesinde vakfa ilâve:

İbrahim Bey fazla varidatla vakfa emlak ve arazi alınmasını birinci vakfiyesinde şart koymuş ve kendisi sağ olduğu müddetçe buna riayet etmiştir.

Bu sefer vakfiye tarihi (870 Rebiülâhır (ربيع الآخر) 1465 Birinci-kânun) olup halbuki İbrahim Bey bu tarihten bir buçuk sene evvel vefat etmiş olduğundan bu ilâvenin ona ait olmadığı hatıra gelir; Bu vakfiyenin sonundaki ibareden vakfedilen köyler ile çifte hamamların İbrahim Bey tarafından vakfedilip vakfa ilhak işinin vefatından sonra yapıldığı anlaşılıyor. Vakfedilen yerler şunlardır:

1 — İmaret mesalihine sarfedilmek üzere Lârende civarında ve فوی köyü deresinin alt tarafında olup şöhretine binaen hudut tayinine lüzum görülmeyen Dirvi [1] köyünün hepsini.

2 — Niğde mülhakatından Bor kasabasındaki kadın ve erkek-
lere mahsus hududu malûm ve muayyen çifte hamamların hepsini.

3 — Yine Niğde köylerinden Melegöbi [2] ve تیل سودسی [3] ve Nar [4] köyleri ve cadde ile mahdud Kürei Niğde tevâbiinden Eneğü [5] köyünün tamamını vakfeyleyüp 870 Rebiülâhırının sonlarında teşçil edildi.

Bu ilâve kısmı da tesbit, teşçil ve tasdik eden Lârende Kadısı Ali bin Mehmed'dir. Burada vakfiye şahidi olarak Mehmed

[1] Divri'nin Lârende muzafatından Keş nahiyesine tabi olduğu Karaman Defterhane mufassal ve mücmelin de yazıyorlarsada yerini bulamadım.

[2] Melegöbi, Niğdenin Nevşehir kazasının nahiyelerindedir.

[3] تیل سودسی; Nevşehirin Melegöbi nahiyesinde Tile isimli bir köy vardır.

[4] Nar, Nevşehirin merkez nahiyesinde bir köy. Niğde merkez kazasının Misli nahiyesinde de Nar isimli bir köy vardır.

[5] Eneğü veya Eneği; Defterhane Karaman mücmel defterinde İbrahim Beyin vakfettiği yerler zikredilirken Ürgüp kazasında gösterilmiş ise de bugün orada bu isimde bir köy olmayıp Eneği ismile Nevşehirin Melegöbi nahiyesinde bir köy vardır. Bu köy İbrahim Beyin hem Lârende ve hemde konyadaki vakfına aittir.

Çelebi bin Süleyman şah Çelebi, İmâm Mevlâna Abdüssamed عبدالصمد bin Hibetullah هبة الله, Mahmud ağa bin Abdullah ve Server Ağa bin Abdullah, Yusuf bin Abdullah isimleri görölmektedir. Son üç şahsın kölelerden olduğu anlaşılıyor. Bunlardan vakfiyenin sağ tarafında ismi bulunan Server Ağanın İbrahim Beyin Veziri olan Server ağa olmasđ ihtimali vardır [1].

843 tarihli bir vakfiye ile vakfa ilâve:

İbrahim Beyin (843 Hicri Şaban - 1440 Birincikânun) tarihli vakfiye ile yine bu imâret vakfına yapđıđı ilâveler şunlardır:

Lârende kasabasında Bu Bekir Ece (بو بكر اجم) değirmeni diye meşhur değirmenin ön ve Gazi alpı köprüsünün üst tarafında olub şarkan cadde, cenuben imâretin evkafından Hacı Alaüddinzade bağı garben eskiden Bahaüddin Beğı benilen bağ ve şimalen merhum imam Burhanüddini Bulgarı [2] Bağı ile mahdud Bebek namıyla meşhur ağaçlık arazinin hepsini birinci vakfiyesindeki şerait dairesinde vakfetmiştir.

849 tarihli ilâve:

Vakıf sahibi İbrahim Bey bu tarihten altı sene sonra vakfına yine ilâve yapmıştır. O da kendisine ait olup şöhretine binaen Hududunun zikrine lüzum görölmeyen Yeni Mağarada kâin Yeni Değirmenin tamamı ile yine Lârende de Hacı Celâl yolundaki bir tarafı yol ve iki taraftan vakıf ve Saruca Balaban Bağı ve Seydi milki ve mahalle ile mahdud arazinin cümlesi.

Bu ilâve kısmı da (849 Zilkade - 1446 mart) ında teşcil edilmiştir. Gerek bu vakfiyeyi ve gerek bundan evvel (843 H. - 1439 M.) tarihli vakfiyeyi tertib eden Lârende Kadısı Ali bin Mehmed, daha evvel yazılan (870 - 1465) vakfiyesini de tescil etmiştir.

Bu kısmın şahidleri çok olub miktarı takriben doksan kadardır. Baştta Alâiyeli bir âile geliyor. Anlarda علائيل Mustafa bin Mehmed Bey ile oğulları Mehmed ve Mahmud Beylerdir.

Vakfiye şahidleri arasında Mehmed bin Mukbilül Mütevelli [3], Kâtib Yusuf bin İdris, Mehmed bin Şeyh Mahmud, Şeyhül Meşâyih

[1] Konyada üç yerde çeşme yapan ve cüz (جز) vakfeden Server Ağa bu olmalı (Karaman icmalı, Hazinei Evrak vesikaları).

[2] Burhanüddini Bulgarı; Toros taraflarındaki Bulgarı Türklerindedir. o taraflarda bu isimde bir Türk aşireti vardır.

[3] Mütevelli Mehmed bin Mukbil ve Ali Paşa bin Mukbil ve Hamza bin Mukbil Ağa isimlerindeki şahıslar acaba kardeşmidirler? Mukbil Bey veya Mukbil Ağa Karaman oğlu Mehmed Beyin kölelerinden olan Mukbilül Muhammedi olmalı.

Şeyh المشايخ محمد چلبى بن عارف چلبى المرولى Mehmed Çelebi ibni Arif Çelebiyül Mevlevi [1] nin isimleri daha iri yazılmıştır.

Diğer şahidler arasında tetkika şayan isimler vardır. Bunlardan bazılarını yazdığı münasib gördüm. Diğer isimler, vakfiyenin metninde tetkik edilebileceğinden yazmadım.

Nureddin bin Musa Paşa [2] Ali Paşa bin Mukbil, Elhaç Zağanos bin Abdullah, Sülâletül Ebtal (سلاطة الابطال) diye zikredilen Pir Ahmed bin Şadi [3] ve İlyas bin Gökçe [4], Sülâletül ekâbir (سلاطة الاكابر) diye anılan Mehmed Çelebi bin Halil Bey ve Seydi Ahmed bin Celâl Bey, [5] Ahmed Paşa ibni Mehmed Çelebi, Mehmed bin Mübarekşah, Sunkur Ağa bin Abdullah [6], Hatıb Mehmed Çelebi bin Elhaç Has Bey [7], Şair Hızır bin Mahmud [8], Şeyh bin Ali Paşa ettercemani الترتجاني, Çelebi bin Emirül Ekdişbaşı[9], Püser yahud Yüsr Çelebi bin Mahbub [yahud Mecnun] Çelebiyül Mutetabbib, Said Çelebi Kemalül mutetabbib, Ahmet paşa bin Şerefüddin - ül -mütetabbib[10] Babuk oğlu Edhem bin Ali paşa [11], Şeyh bin Kara Yakub [12], Seyyid bin Ahmed ibni Mehmed Çelebi ibni Davud Bey [13], Mahmud bin Mehmed Çelebi ibni Davud Bey, Kasım bin Mehmed

[1] Konya Mevlevihanesi postnişini ikinci Arif Çelebinin oğludur.

[2] Nurüddin bin Musa Paşa (753 H. - 1356 M.) senesinde vefat eden Musa Paşanın oğlu olduğu hatıra geliyorsa da arada doksan senelik bir uzaklık olduğundan şüphelidir; belki torunudur.

[3] Sülâletül Ebtal kaydından kahramanlıkla meşhur bir aile evlâdından olduğu anlaşılabilir.

[4] İlyas bin Gökçe; bu vakfiyede daha evvelden Gökçe oğulları diye ismi geçen ailedendir.

[5] Karaman oğlu İbrahim Bey tarafından sefir olarak Osmanlı hükümdarı Murad II.'ye gönderilen Seydi Ahmet Bey belki budur. Ve yahut daha aşağıda yine şahitler arasında ismi yazılan Seydi Ahmet bin Mehmed Çelebi ibni Davut Bey olmalı (Münşiatı Feridun Bey, C. 1, S. 181).

[6] Sungur ağa, Niğdede camii ve konyada mesçit ve Darülhuffazı olan İbrahim Beyin kölelerinden Sungur-ül İbrahimi سونغور الابراهيمى olmalı.

[7] Mehmed Çelebi bin Elhaç Has Bey (804 H. 1401 M.) de Konyadaki Has Bey Dârülhuffazını yaptırmıştır.

[8] Hızır bin Mahmud'un İbrahim Bey devri şairlerinden olduğu anlaşılıyor.

[9] İgdişbaşılık; Osmanlılardaki Hadım Ağalığı demektir.

[10] Şahit olarak üç tabip ismi görülüyor.

[11] Ethem bin Ali Paşayı Babuki (ادمم بن على باشا بابوق) Sivas hükümdarı Kadı Burhanüddin Ahmedin tarihi olan Bezmü Rezm'de ismi geçen ve Ertana oğlu Ali Beyin zeycesini alan Babuk oğlu Ali Paşanın oğludur. Ali Paşa Mogol aşireti reislerinden olup Aksaray taraflarındaki Karahisarda otururdu.

[12] Şeyh bin Kara Yakub, meşhur âlimlerden İsraküttevarih اشراق التواريخ sahibi olup 838 - 1429 tarihinde Lârendede vefat eden Kara Yakub'un oğludur.

[13] yukarıki 5 numaralı Hamişe bakın.

Çelebi, ibni Davud Bey, Şeyh Hasan bin Emre Bey, Hüseyin bin Emre Bey, Hamza bin Mukbil Ağa [1].

Vakfa ilâve :

İbrahim Bey yukarda yazılanlardan başka yine imaretine vakıf yapmış ise de tarihi belli değildir.

1 — Zenbe diye meşhur olan Mandos kalesi nahiyesinde [2] bulunup Efres [3] ve Turlas [4] köyleri ve Tund [5] demekle meşhur eski harap kale hududu ile mahdud köyün hepsini.

2 — Örenler nahiyesinde İmsi [6] denilen ve Akdere ve Terkirçatı Sel Yatağı ve چلهكیڭي mevki ve Kurudere ile tahdid olunan köyün tamamını.

3 — Ve yine aynı nahiyede büyük nehir ve Gökçesu ve meşhur Edros dağı ile mahdud Bisa [7] denilen köyün hepsini.

4 — Lârende kasabasında Bağızade Çeşmesi önünde ve Fenârizade diye meşhur hamamının [8] on iki asıl sehminden Beşbuçuk sehminin hepsini.

5 — Lârende'de Zuzadi [9] köyünün alt tarafında, Huni gözlü Mahmud Değirmeni yarı hissesinin cümlesini.

6 — Kıran şehri nahiyesinde [10] Karavıran boğazı, ve Gökçeüyük [11] ve kimya oğlu [12] hududu ile ve Karakoçtaş ve Şikem

[1] Hamza bin Mukbil Ağa; yukarda ismi geçen Mukbilül Muhammedi'nin oğlu mudur?

[2] Mandos; Eregli kazasının merkez nahiyesinde köy

[3] Efres; Eregli kazasında köy.

[4] Turlas; Eregli merkez nahiyesinde köy.

[5] Tund; Eregli merkez nahiyesinde köy.

[6] İmsi; Ermenak merkez nahiyesinde köy olup diğer ismi örenler, yahut Evrenlerdir.

[7] Bisa; Ermenak merkez nahiyesinde köy.

[8] Bu hamama, vakfiyede ibni Fenari ve Karaman icmal defterinde ise Monla Fenari Hamamı deniliyor.

[9] Lârende merkez kasabasında Zosta isminde bir köy vardır. Bu isimde başka bir köy adına tesadüf edemedim.

[10] Kıran şehri; Bugün bu isimde bir köy veya nahije yok. Miran şehri mazan şehri diye de mücmel ve mufassal tahrir defterlerinde de geçiyor ve vakfiyede de okunuş şüphelidir.

[11] Gökçeüyük; Belviran nahiyesindeki Göküyük köyüdür. İbrahim Beyin burada vakfı olduğu mufassal Karaman defterinde yazılıdır (H. E. Mevkufat. Def. sene 924- N. 871).

[12] Kimyaoğlu köyünün yerini bulamadım. Akşehirde bir kimya oğlu Ailesi oldugunu Rıfık Meric'in Akşehiri Mezar kitabelerinde görüyoruz.

adası [1] ile mahdud Kecikuyu demekle meşhur tarlanın hepsini.

7 — Kerizut كرزوت [2] köyünde olup iki tarafından Üveys bin Hızır ve Hacı ve Mustafa milikleri ve batıhe yani münhat arazi ile mahdud bağın tamamını.

8 — Ve Lârende de Kızıltepe kurbinde Arzıcedid demekle meşhur üç tarafı vakıf ve كدرمکی köyüne giden yol ile mahdud arazinin cümlesini vakfeylemiştir. Bunlar da evvelki vakıf şerâiti dairesinde tescil olunmuştur.

* * *

İsfahanşah ibni Sıddık tarafından vakfa ilâve :

851 senesi Ramazanında tescil edilip İsfahanşah ibni Sıddık [3] tarafından İbrahim Bey vakfına ilâve edilen vakıflar şunlardır :

1) İsfahanşah kendi tasarrufunda bulunan Lârende kazasında Emeksun [yahud Emeksüz] köyünün alt tarafında İsâ ibni Ali Han ve Mukbil Ağa varisleri milki ve Sakiye denilen Çay ve Hızır ibni Bekir Bey veresesi milki ile tahdid edilmiş olan bütün araziyi,

2) Ve yine orada yol ve hıristiyan kabristanı ile ve ırmak ve Mesud veresesi milki ile mahdud Sadi Bey arazisi diye maruf olan arazinin tamamını vakfetmiştir.

Bu iki tarlanın tevliyet ve nezaretine Mehmed bin Musa ibni Bezirciyi tayin etti. Ve neslen bâde neslin نسل بعد نسل bunun evlâdının Mütevellî olmasını şart koydu. Mütevellîye İmaret sarfiyatından geri kalanın dörtte birini tevliyet hakkı olarak verdi; Bu kısımda Musa bin Hacı Ali Han, Sadüttin bin Mehmed, Emir ibni Musa Çelebi (Mütevellinin kardeşi), Ahmed Paşa ibni Hamza efendi, Ali bin Şeref, Beyazid bin Ali şahit شاهد olarak gösterilmiştir.

* * *

Vakfiyenin metnindeki hulâsaları yapıldıktan sonra Hazinei Evrakta mevkufatı denilen eski Defterhane kayıtlarından Karaman ve Rum eyaletleri icmal defterinde bu İbrahim Bey vakfına ait icmal kayıtlarını aşağıya naklediyorum. Bu kayıtlar vakfedilen yerlerle vakfın Onaltıncı asırdaki gelirini göstermektedir. Burada köy isimlerinin değiştiği de görülür.

[1] Karyei Şikem namı diğer Dereköy ismiyle Ereğlinin Aküyük nahiyesine tâbi bir köy olduğunu Karaman mufassalı yazıyor. Bozkır ve Seydişehir kazalarında da Dereköy vardır. Ereğlide şimdi böyle bir köy yoktur.

[2] Kerizot كرزوت imlasiyle yazılan bu köyün yerini tayin edemedim.

[3] İsfahanşah bin Sıddık, İbrahim Bey zamanında maruf ulema evlâdındandır. Mevlana Sıddık develi karahisarda kadı olup Karamanoğlu anı tekâliften affetmiş, (939 No Karaman defteri) milk ve arazi vermiştir. Osmanlı hükûmeti de bunlara müsaadatta bulunmuştur.

اوقاف در ناحیه لارنده

EVKAF DER NAHİYEİ LÂRENDE

عمارت ابراهیم بك ابن قارامان در نفس لارنده

İmâreti İbrahim Bey ibni Karaman Der nefsi Lârende

Karyei Ödül Oğlanı tâbii Belviran. hasılı öşür 2700	Karyei Kızılca, Hasılı öşür 675	Karyei Göküyük Hasılı öşür 2550
Karyei Emre tâbii Belviran Hasılı öşür 5000	Karyei Oarta viran tâbii M. [Belviran] Hasılı 820	
Karyei Dudugümü tâbii kazai Lârende Hasıl: 1650	Karyei Üyül tâbii Kazai Lârende Hasıl: 1090	Karyei Eranda tâbii Lârende Hasıl: 2220
Karyei Gafriyat mâa مع mezreai Kızılkilise Hasıl: 6900	Karyei İvrala tabii Lârende Hasıl: 4290	Karyei Mranlı an kazai Lârende Hasıl: 2000
Karyei Dirvi tâbii Lârende Hasıl: 5080	Karyei Keçikuyu tâbii Miran şehri Hasıl nısıf öşür: 810	Karyei Viranlusalur tâbii Konya Hasıl: 2458
Karyei Balsei mâa مع mezraai Ömerabad Vaşakpınar tâbii Mranlı Hasıl: 4455	Karyei مرامور tâbii Mranlı Hasıl: 5430	Karyei Zenbe tâbii Mondos an kazâi Ereğli Hasıl: 9250
Karyei Engü tâbii Kazai Ürgüp Hasılı nısıf malikâne 7487	Karyei Şemseddin وادمون Tâbii Mut hasıl: 13241	Karyei Kalınahur tâbii Belviran Hariçten ekerler.
Karyei Hamam, Sükker سر çeşme der nefsi Lârende, yedi sehm ve bir sehminin nısıf öşrü 6766	Karyei Hamam, Mevlâna Fenari der Nefsi Lârende 11 se- him من 12 ميساً hasılı vakıf fisene 2000	Nısıf asiyaB Beyece بك اچه (بكر اچه) der Lârende fi S. 720
Miri cedid der m (yani Lârende) fi sene 4140	Karyei imâret fi sene 360	Bağçe Duranmansur fi sene 360
		Bagat 5 kıt'a fi sene 1150

Hamamı Bor tabii Bağ imaret Hamam der Ereyli
 [عا ارقام ديوانيه دن 10] کت'ا في سene 1810 Niğde hasılı öşür fi sene 520 Münaziun fih
 nısf: 1650

Yekûn: 97652

İbrahim Beyin İmaret vakfının onaltıncı asırdaki gelirinin 97652 akçe olduğu görülüyor. Karaman mufassal defterinde bu imaret köylerinin halkı ve öşrünün miktarı isim sırasıyle ayrı ayrı gösterilmiştir.

*
*

Karaman oğlu İbrahim Bey bu imaret medresesi vakfiyesini tertip ve ilâvelerle tevsi ettikten sonra vakfettiği köylerin isimlerini muhtevi mermer taşa hak ettirdiği iki parça kitabeyi de imaret medresesi içindeki takın iki tarafında bulunan kapıların üzerlerine koydurmuştur. Bu kitabelerin fotoğrafleri eserin sonunda olup yazıları girift'tir. Sağdaki odanın kapısı üzerindeki sekiz satırlık kitabenin sureti:

- ۱ - وقف الامير المعظم
- ۲ - والسلطان المكرم ابراهيم بن محمد بن قرمان خلد ملكه
- ۳ - على مصالح هذه العمارة سبعين اسهم وعشراة
- ۴ - اخر من اسهم واحد من اصل اثني عشر سهماً من حمام سكر چشمه الكائن
بلارنده
- ۵ - بسيله كوى ونصف حمام باشا امام باب السر وجملة حمام چردقلو بغازى آلپي
- ۶ - وجملة ارض عقرب وجملة كرم ولد الحاج علاء الدين مع العمارة فيه ونصف
طاخونة
- ۷ - ابوبكر اجه ونصف طاخونة الحاج على ونصف خان وحول چلپي؛ وجملة
البزازية وجملة كرم
- ۸ - الحاج يوسف قريب قبر القاضى وجملة كرم خواجه لؤلؤ مع العمارة فيه
بناحية چقلوجه

Soldaki odanın kapısı üzerinde bulunup yukardaki vakfiye hü-lâsasının devamı olan kitabe:

- ۱ - ومن جملة الاوقاف
- ۲ - العمارة المنقلة التي فيها العمارة وجملة

- ۳ - القرب امامها وجملة الارض بامكسون وجملة ارض سراج على وجملة
 ۴ - ارض حافظ مسعود الكاينتين بقزله يوك وجملة الارض بوادى فونى
 ۵ - قريب النيل وجملة قرية افرا و نصف قرية عقربات و قزل كلسه ودد كى
 وارىداوتنه قشلاغى
 ۶ - وجملة قرية ويرانلو سالور كاينة بصحراء قونيه وجملة قرية قالك آخور
 وقزله كوى وقياحق وارته ويران (اورته ويران).
 ۷ - وكافر ارنى (öreni) و بيلجك وچيلاق و مزرعة اجه و بيلجك الاصغر
 وجملة قرية بالغنده من قرى بكشهرى
 ۸ - وجملة قرية عمرانلر وجملة قرية اشق بيكار وجملة قرية شمس الدين من قرى
 موت وفقاً صحيحاً لازماً [۱].

**

İbrahim Bey birinci vakfiyesini 835 Şevvalinde tanzim ettirir-
 ken yaptırmakta olduğu imaret medresesi de andan üç ay sonra
 biterek kapısının üzerine şu kitabe konmuştur:

- ۱ - مفتحة لهم الابواب [Kûfi]
 ۲ - هذا ذكر وان للمتقين لحسن مآب
 ۳ - نبى السلطان الافخم و الخاقان الاعظم مالك رقاب الامم مولى ملوك العرب
 والعجم واضع مراسم العدل والاحسان
 ۴ - هادم قواعد الجور والطغيان قاتل الزنادقة والمشركين قاهر الفجرة والملحدین
 ناصر شرع و بشرع اندر زاقبالش نظام ناسخ شرك و بشرک آندر زيتغش
 اضطراب
 ۵ - تاج الدنيا والدين ابرهيم بن المرحوم محمد بن قرمان ضاعف الله اقتداره والى
 الخيرات ابتداره هذه العمارة المباركة للصادرين و الواردين من اى طائفة
 كانوا من المسلمين فى شهر محرم الحرام سنة ست وثلثين وثمانمائه.

[1] Bu vakfiye hulâsasıyle asıl vakfiye Fotoğrafisi karşılaştırılmıştır. Tarih Encümeni Mecmuasının Sene. 3, S. 827 numaralı cüzünde çıkan bu kitabelerin bazı yerlerinin düzeltilmesi icab eder.

Onyedinci asırda ve Evliyaçelebinin gezdiği tarihte mamur olduğunu söylediği bu imaret medresesi kitabesini seyyah yanlış ve noksan kaydetmiştir. Aynı seyyah bu müessese hakkında: (Cümleden mamur ve mükellef Karamanoğlu İbrahim Bey medresesi bir minareli olub mamurdur (ve ayende ve revendeye kati mebzul bir imareti has ve âmdir), diyor [1].

Bugün harab bir halde mevcut olan bu İmaret Medresesinin bir çok yerleri tamire muhtaç olub hele türbe kısmı pek harab bir haldedir. Müzeyyen büyük medhali bakılmazsa bir kaç sene sonra Nefise Sultan Medresesi gibi inhidama mahkûmdur; kıymetli vali Bay Cemalin bu hususta Himmetini rica ederim.

Vakfiye ve İmaret Medresesi kitabelerini yazarak mümkün olan malûmatı verdikten sonra vakıf sahibi İbrahim beyin Hüviyetini ve hükûmeti zamanını anlatabiliriz.

* * *

İbrahim Bey zamanı:

Karamanoğlu İbrahim Bey, (805 H. - 1402 M.) tarihinde Timur Han tarafından kardeşi Ali Beyle beraber mahpus bulunduğu Bursa kalesinden çıkarılıp Karaman hükümdarı yapılan Mehmed Beyin oğludur [2]. validesinin adı İnci Hatun dır.

Mehmed Beyin babası Alaüddin Bey (800 H. - 1398 M.) tarihinde Konyayı muhasara ve zapteden kayınbiraderi Osmanlı hükümdarı Yıldırım Beyazid tarafından öldürülmüştü [3]. Mehmed Bey kar-

[1] Evliya Çelebi Seyahatnamesi C. 9 S. 313

[2] Mehmed Beyin lâkabı (824 H. - 1421 M.) tarihli vakfiyesinde Gıyâsüddin=امراءالدين ناصرالدين ناسرالدين de Nâsirüddin مامراءالدين ve Feridun Bey Münşâtında Şemsüddin شمسالدين olarak gösterilir.

[3] Tarihler, Alaüddin Beyin Yıldırım tarafından katlini 1391 senesinde gösterip 1402 senesine kadar arada on bir senelik bir hükûmet fasılası bırakıyorlar. Halbuki Yıldırım Beyazıdın Niğebolu Muharebesinde esir edip Karaman seferinde anın malyetinde bulunan Münihli (Şilt Berker) in kendi hâtratına göre bu hâdise Niğebolu Seferinden sonradır. Ve takvimi nücumun kaydine göre de vak'a (800 H. - 1398 M.) senesinde olmuştur. Alaüddin Beyin 1391 den sonra katledildiğini gösteren bir vesika da, Timurun Şam üzerine hareketinde anın himayesini kabul ile oğlu Emir Mehmed vasıtasile yardım edeceğini ve eğer Rum ellerine ve Osmanlı memleketlerine gelecek olursa bizzat kendisine iltihak eyleyeceğini bildir-mesidir (Bezmü Rezm, زم و زم S. 456). Timurun Suriye üzerine hareketi 1400 senesinde olduğundan Alaüddin'in 1398 de vefatından evvel böyle bir müracaatta bulunduğu anlaşılıyor. Bundan evvel bir müracaat hatıra gelemez. Çünkü Alaüddin'in yanlış olarak vefatı 1391 de kabul edilecek olursa daha otarihde Timur henüz İrani istilâ etmemişti. Bundan başka Bezmü Rezm زم و زم den de Alaüddin Beyin (799 H. - 1399 M.) da hayatta olduğu vazihan görüldüğünden (S. 496 - 524) Karaman oğulları tarihinin buna göre tashihi zaruridir.

deşi Ali Beyle beraber (Lârende - Karaman) kalesinde bulundundan Bayezit orayı da muhasara etmiş ve hayatlarına dokunulmamak şartile kendisine teslim olan hemşiresi Nefise Sultan ile Mehmed ve Ali Beyleri Bursaya göndermişti.

Timur, Karaman hükümdarlığına getirdiği Mehmed Beye babasının zamanındaki Karaman memleketlerinden başka Osmanlılara ait Beypazarı, Sivrihisar, Kırşehir, Kayseri, Hamit taraflarını da ilâve etti[1]. Mehmed Bey, diğer Anadolu Beyleri gibi himayesinde bulunduğu Timur Han namına Eğridir, Konya, ve Lârende şehirlerinde para bastırmıştır [2].

Mehmed Bey, Osmanlı Şehzadeleri kavgasında bunların herbiri ile ayrı ayrı münasebette bulundu. Çelebi Mehmedin Rumelide kardeşi Musa Çelebi ile uğraşmasından istifade ile Çelebi'nin dayısı ve müttefiki olan Germiyan oğlu Yakup Beyin memleketlerini istilâ eyledikten başka Bursaya kadar olan Osmanlı memleketlerini de elde etti; Bursayı tahrip ve kalesini muhasara eyledi; Fakat zaptına muvaffak olamadı; bu sırada Çelebi Mehmedin Musaya galebe çaldığını ve Anadoluya geçmek üzere bulunduğunu duyunca başka bir yoldan Karamana döndü.

Mehmed Bay, Germiyandan istilâ ettiği yerleri, Osmanlıların yardımile Germiyanlılara terke mecbur oldu[3]. Mehmed Bey, Bir müddet sonra oğlu Mustafa ile beraber Osmanlılara esir düştü. Bazı memleketlerini bunlara terkettikten başka [4] kuvvetli teminat da verdiğinden salıverildi [1415].

Mehmed Bey, Osmanlılara karşı icabında istifade eylemek emelile Memlûk hükümdarı namına para bastırıp hutbe خطبہ okutmak suretile o hükûmetin himayesini kabul etti; fakat Memlûklerden zaptedilen Tarsus meselesi dolayısıyla arada ihtilâf çıktı. Bir, mukabil taarruzla Mısırlıların eline geçen Tarsusu almak için Karaman oğlu Mehmed Beyle Ramazan oğlu ittifak ettiler ve bunun neticesinde burayı aldılar.

Memlûk hükûmeti bu müttefiklere karşı Dulgadır oğlu kuvvetlerini sevketti, bundan başka Memlûk hükümdarı Meliki Müeyyed şeyh, oğlu İbrahim kumandasile Anadolunun bu kısımlarına kuvvet gönderip Karamanlıların elindeki Kayseriyi zaptetti, Kayseri

[1] İbni Kemal tarihi (Nuruosmaniye kütüphanesi, No. 3078, varak 111), ve meskûkât katalogu kısmı râbi Ahmed Tevhid.

[2] Eğridir'de basılan parası Tevhid Beyin matbu katalogunda, konyadaki sikkesi, merhum Ali Beyin koleksiyonunda, Lârendedeki parası ise müzededir.

[3] Kütahyada Germiyan oğlu ikinci Yakup Beyin Türkçe İmaret medresesi vakfiyesi için muracaat, (Tarih Encümeni mecmuası, sene. 1, S. 116) ve (Kütahya şehri).

[4] وقایع تورکانه (818 H) senesi vakayii arasında.

Dulgadır oğluna verildi; Niğde ile (Lârende = Karaman) da zapt edildiğinden Mehmed Bey Taşeline çekilmişti (822 H. 1419).

Bu muvaffakiyetler üzerine Karaman memleketleri memlûklerin himayesinde olarak Mehmed Beyin kardeşi Ali Beye verildi[1] Mısır kuvvetlerinin avdetinden sonra Mehmed Bey tekrar faaliyete geçti, müttefikî olan Ramazan oğlu İbrahim Beyle beraber Kayseriyi elde etmek için çalıştılsa da muvaffak olamadıktan başka Mehmed Bey, oğlu Mustafayı kaybetti ve kendisi de esir edilerek Kahireye götürülüp hapsedildi (1420). Bunun üzerine Karaman memleketleri Konya kalesi müstesna olmak üzere (kale Ali Beye teslim olmamıştı) Ali Beyin hükmü altına verildi [2].

Mehmed Bey (824 H. 1421 M.) iptidasında Meliki Müeyyed'in vefatı üzerine yerine geçen emir Tatar tarafından serbest bırakılıp deniz yolile Kıbrıs'a da uğriyarak memleketine gelmiş ve tekrar hükûmetini elde etmiştir. mevcut Vesikalara nazaran kardeşi Ali Beyin Niğdede hükûmetinde devam ettiği anlaşılıyor [3]. Ali Bey biraderi Mehmed Beyin gelmesi ve Osmanlıların Mehmet Beyin oğlu İbrahim Beye yardım eylemeleri üzerine Lârendeyi terk ile Niğdeye çekilmiş ve biraderinin vefatına kadar Niğde Hükûmetile iktifa etmiştir.

Mehmed Bey, Osmanlı Hükümdarı Çelebi Mehmed'in vefatını müteakıp meydana çıkan ve Düzme Mustafa denilen Şehzade Mustafa ile Çelebinin oğlu ve genç hükümdar Murad II nin kardeşi diğer Mustafanın hükümdar olmak için yaptıkları harekâta, bu Mustafalara yardım ettise de arzusuna muvaffak olamadı. Bu karışıklık zamanında Osmanlıların elindeki Antalyayı almak için eski Antalya Beyi Hamid oğullarından Osman Beyle de ittifak etti; fakat bunların birleşmesine meydan bırakmayan Antalya Beyi Hamza, Osman Beyi bir baskında öldürmüş ve Antalyayı muhasara eden Mehmed Bey de bir gülle parçası isabetile maktulen vefat etmiştir (826 safer 26-1423 şubat).

Yukarda zamanını icmal ettiğimiz Karaman oğlu Mehmed Be-

[1] Arapça انباءالغمر 822 senesi zilhicce vakayiinde Niğde, Lârende, Lolova naibi saltanası نائبالسلطنة Ali Beyden mektup geldiğini ve yine bu sene zilhiccesinin 27 sinde Kayseri, Konya ve sair Biladı Rum بلاد روم sahibi Mehmed ibni Karamanın bağlı olarak Kahireye geldiğini yazmaktadır. 1420 M)

[2] انباءالغمر (828 muharrem vakayiinde Ali Beyin, kardeşi Mehmed Beyin memleketlerini tesellüm eylediğini yalnız Konyanın karşı durduğunu ve Ali Beyin de Konyayı muhasara eylediğini yazar.

[3] Niğdede (Şah Mescidi kitabesi). Karamanoğulları hakkında vesakî mahkûke (Tarih Encümeni Mecmuası sene 2 S. 760)

yin İbrahim, Ali, İsa isimlerinde üç oğlundan[1] ikisi yani İbrahim ve Ali, Beyler babalarının Antalya seferi esnasında yanında idiler, Mehmed Beyin maktul olmasını müteakıp askerinin İbrahim Beye meylettiğini gören Ali Bey, Karaman ordusundan firar ile Antalya kalesi muhafızı Hamza Beye iltica etmiş ve o vasıta ile Edirneye gönderilmişti[2].

İbrahim Bey, babasının ölüsünü beraberine alıp Antalya ö-nünden sür'atle çekilmiş ve Lârendeye gelmiştir; fakat Mehmed Beyin sefahatle meşhur kardeşi olan Niğde Hükümdarı Bengi بنگی Ali Bey, bir kısım Karaman ricalinin daveti üzerine Lârendeye gelip kuvvetli taraftarları vasıtasile hükümdarlığını ilân eylediğinden İbrahim Beyle kardeşi İsa Bey oralarda tutunamıyarak Osmanlı hükümdarı Murat II ye iltica ile yardım istemişlerdir.

Murat II İbrahim, İsa ve daha evvel kendisine iltica etmiş olan diğer kardeşleri Ali Beylere birer hemşiresini[3] verip bunlardan Aliyi Sofya Sancağına ve İsayı da[4] yine Rumelide başka bir sancağa tayin ederek kendi yakınında alakoymuş ve İbrahim Beye de icap eden yardımı yaparak bu sayede İbrahim Bey Karaman Hükümdarı olmuştu (827 H. 1424). Ali Beyin akıbeti hakkında malûmatımız yoktur. Bazı tarihlerde İbrahim Beyin hükümdar olduğu tarih 1424 den sonra gösterilmiş ise de[5] elimizdeki İbrahim Beye ait bir kitabe ile vakfiye bu tarihte hükümdar bulunduğunu bize göstermektedir.

Sarımüddin سارم‌الدين İbrahim Bey [6] Osmanlıların kendisine yardım etmesine mukabil babası zamanında Hamitelinden ve Beyşehirden

[1] Aşık Paşa zade tarihi Sa. III) Şikârı ise Mehmed beyin, İbrahim, Alâüddin Halil, İshak isimlerinde 4 oğlu olduğunu yazıyorsa da İbrahim bey ile Alâüddin veya Ali ve İsadan başkası hakkında malûmatımız yoktur.

[2] Hammer Mehmed Beyin İsa ismindeki oğlunun da Antalya muhasarasında bulunduğunu yazıyorsa da doğru değildir (C, S, 183.). İsa Bey sonradan İbrahim Beyle beraber Osmanlılara iltica etmiştir. Heştibihişt هشت و هشت ve diğer eserlerin hepsi dediğimiz gibi yazarlar.

[3] Aşık Paşa zade tarihi sa. 107

[4] İsa, 830 H. 1427 M.] senesi sonlarında biraderi İbrahim ile yaptığı muharebede muvaffak olamıyarak Kahireye gelmiştir (وقایع نوردكابه). belki bundan sonra Osmanlılara iltica eylemiştir.

[5] Bunu هشت و هشت ve Neşri'nin (830 H 1427 M) senesinde göstermişlerse de yanlıştır.

[6] Mısır menbaları lâkabının (Sarımüddin) olduğunu yazarlar. Paralarında lâkabı (Tâcüddin) ve (Rüknüddin) ve iki kitabede ise (Anamur'da kal'e ve Karaman'da İmaretî Medresesi kitabeleri) Tâcüddin'dir. Zaten elkabda (العقاب) bir kat'iyet olmadığından gerek kitabe ve gerek eserlerde hükümdarların başka başka elkap ile isimleri geçmektedir.

Osmanlılara ait iken sonradan karamanlıların ellerine geçmiş olan yerleri yine Osmanlılara terk eyledi ve arada birde ittifak yapıldı. Osmanlılar bu aldıkları yerleri bir sancak itibar ederek Şarabdar İlyas isminde bir beye verdiler [1]. İbrahim Bey az zamanda bu misakı bozdu; hükümdarlığı elde etmek için istemiyerek Osmanlılara terkettiği yerleri istirdat için fırsat kollayordu; Rumlardan Venediklilere geçen Selâniği üçüncü defa zapteden ve bu suretle Avrupa kıtasındaki ülkelerini genişleten Osmanlılara karşı Sırp despotu ve anın vasıtasile Macarlarla ittifak etti.

Evrenos zade Ali Beyin (836 H. 1433 M.) da Macaristana yaptığı bir akında muvaffak olamaması Macar kiralına cesaret vermiş ve bu ittifak yapılmıştı [2]. İbrahim Beyin kendisi Anadolu da ve müttelikleride Rum elinde Osmanlılara taarruz eyliyeceklerdi.

İbrahim Beyin Beyşehrini alıp sancak Beyi Şarabdar İlyası esir ile Hamit elinde ilerlediği sırada müttelikleri olan Sırp ve Macarlarda Tunanın sağ sahilinde Semendire ile Orsova arasındaki güvercinlik [Glamboç] kalesini dövmeğe başladılar; fakat Rumeli Beylerbeyi Sinan Beyin yetişmesi üzerine Macarlar ve Sırp lar bozulup çekildiler (837 H. 1433 M.).

Rumelindeki bu muvaffakiyet üzerine Osmanlı kuvvetleri Karaman oğlu üzerine sevk olundu; bunlar Akşehirden başlayarak Beyşehri Seydişehri, Saiteli, Konya ve Karamanın iç elinden maada yerlerini zabt ettiler. Bundan başka Karamanlıların en ziyade itimat ettikleri Varsak aşireti üzerine de kuvvet sevk edip Bulgar dağlarına kadar ilerlediler Konya halkının Afyon Karahisara sürgün edilmesi emir olundu.

Bu tehlikeli vaziyeti gören Karaman oğlu İbrahim Bey, Karamanın en yüksek âlimlerinden olup bilhassa tefsir ve hadiste mütehasşis olan Mevlâna Hamzayı [3] göndererek sulh teklif etti. Osmanlı hükümdarı sulha yanaşmak istemedi yanında bulunan İbrahim Beyin kardeşi İsayâ Karaman Hükümetini vermek istiyodu; maiyeti kumandanlarının ve Mevlâna Hamzanın ricalarile [4] Osmanlılar-

[1] Hammer ve andan naklen Hayrullah Efendi Tarihleri Mirâhurbaşı Elvan Beye verildiğini yazarlarsa da (Hammer, C. 2, S. 183 ve Hayrullah Efendi Tarihi cüz. 7, s. 59) ben daha mevsuk olan Aşıkpaşazade ile Neşri'nin kayitlerini tercih ettim.

[2] Tâcüttevarih, تاج التواريخ C. 1, S. 355.

[3] Şakayıkı Numaniye, شكايق نعمانيه S. 120

[4] Bihişti tarihi, Mevlâna Hamzanın Mevlâna Celâlüddini Rumi evlâdından olduğunu yazar. Hayrullah Efendi, Mevlâna Hamzayı müteakıp sulh işini temin için Mevlâna evlâdından Arif Çelebi'yi de gönderdiğini beyan eder. Arif Çelebi bu tarihte hayatta olmayıp vakfiye şahitleri arasında ismi geçen oğlu Mehmed Çelebi vardı.

dan aldığı yerleri iade etmek ve bir daha ahde (عهـ) mugayir iş yapmamak şartile sulh yapıldı. Osmanlıların murahhası Behcetüttevarih بھجة التوارخ sahibi ve Murad II. nin musahiplerinden Şükrullah (vefatı: 864 H.-1460 M.) idi. Bu muahede mucibince Osmanlılar, evvelce kendilerine ait olup İbrahim Beyin işgal ettiği yerleri istirdat ile Karamanlılardan zapteyledikleri yerleri iade eyleyorlardı (839 H.- 1435 M.) [1].

İbrahim Bey evvelce babasının esaretini intaç eden ve Memlûkler tarafından Karamanlılardan alınarak Dulğadır hükümdarı Nâsirüddin Mehmed Beye verilen Kayseri şehrinin, senede on bin altın vermek şartile kendisine verilmesini memlûklerden istemişti. Çünkü bu sıralarda Dulğadır oğlu, Memlûklerle mücadeleye başlamış ve tedip için üzerine kuvvet sevkedilmiş olduğundan İbrahim Bey bu vaziyeti fırsat bilmişti. İbrahim Beyin teklifi iptida kabul olunarak Halep Naibine o yolda emir verilmiş ise de bu sırada Kahire'ye gelen Dulğadır oğlunun zevcesi Hatice Hatun kocasının itaatini arz ile Kayserinin anahtarlarını teslim eylediğinden burasının tekrar Nâsirüddin Mehmed Beyde ipkasına karar verilmişti; fakat, bu emrin henüz Halep Naibine vâsil olmasına mebni Karaman oğlu İbrahim Bey Kayseriyi işgal etmişti. (Şevval 838 Nisan 1435) [2].

Kayseri'nin elinden çıktığına müteessir olan Dulğadır oğlu, burayı tekrar elde etmek için Osmanlılara müracaat ile sabık Kayseri emiri olan oğlu Süleyman Beyi, Murad II. ye göndermişti (840 Cemaziyelevvel - 1436 İkinciteşrin). Osmanlı hükümdarı, Karaman oğluna karşı cenupta iyi bir müttefik bulduğundan bu teklifi hemen kabul ederek Süleyman Beye asker vermiş, bundan başka Tokat sancak Beyine de bu kuvvetlere iltihak ile Kayseriyi zapteylemelerini emreylemişti. Müttefik kuvvetler 1436 da

[1] Aşık Paşa zade, S. 119 ve 121; Bihîştî tarihi, kütüpanemizdeki nüsha, (S. 70-71.) Osmanlı tarihleri Karaman seferinin bir at meselesinden dolayı yapıldığını yazarlar. Gûya Murat II. Selânîk fethini Karaman oğluna tebliğ ederken Dulğadır oğlu tarafından Osmanlı hükümdarına gönderilecek olan iyi cins bir atın Karaman oğlu tarafından çaldırmasından dolayı bu atı da istemiş; İbrahim Bey Osmanlı elçisine bundan dolayı haşin muamele etmiş ve Osmanlı hükümdarına sövmüş ve bu hâdise bir harbe sebep olmuş. Bu harbin sebebi yukarda arzettiğimiz meseleden dolayıdır. Osmanlı tarihleri, Osmanlıların bundan sonra Dulğadırlılara yardım ederek Karaman oğullarile çarpışmalarını yazmıyarak iki mücadeleyi bir olarak göstermek suretile hataya düşerler. Eğer at meselesi diye bir mesele varsa o da Osmanlıların Karaman oğullarile az zaman evvel yaptıkları 1435 muahedesini bozmaları için zahiri bir vesileden ibaret olacaktır.

[2] Vakayii Türkmaniye, = وقایع تورکمانیه hususi kütüpanemizdeki nüsha (838 H.) vukuatı arasında.

Kayseriyi almışlar [1]; bundan başka Osmanlı hizmetinde bulunan Karaman oğlu İbrahim Beyin kardeşi İsa Beyede ayrıca kuvvet verilerek Karaman memleketleri üzerine gönderilmişdi (840 Ramazan - 1437 Mart) [2].

Bu kuvvetlere mukavemet edemiyen İbrahim Beyden Akşehir de alınmış ve bu sırada vukua gelen bir harpte İsa Bey maktul düşmüştür [3]. Osmanlıların Dulgadır oğullarına yardımlarına mukabil, Memlûkler de Karaman oğluna muavenet etmişlerdir. Memlûk hükümdarı Meliki Eşref Barsbay, kendi hasmı olan Can Bey Sofi'nin, Dulgadır oğlu tarafından serbest bırakılması ve Osmanlı Dulgadır kuvvetlerinin birleşmesinden dolayı telâşa düşmüştü.

İşte Osmanlı kuvvetlerinin, Memlûk Sultanının hasmı olan ve Cenubi Anadolu'da faaliyette bulunan (Can Bey Sofi) ve Dulgadır oğluyla birleşmeleri üzerine Meliki Eşref Barsbayda Karaman oğluna yardım etmeleri için Şam Naiplerine (Beylerbeği) emir vermekle beraber kendisi de sefere hazırlanmakta idi [4]; fakat bu sırada İbrahim Bey Osmanlılarla sulh yapmış olduğundan Anadolu'da sükûn hâsıl oldu (840 Zilkade - 1437 Mayıs) [5].

İbrahim Bey bundan sonra beş altı sene Osmanlılara karşı hiçbir harekette bulunmadı. (846 H. - 1442 M.) tarihinde Macaristan'a akın yapan Türk kumandanı Mezid Beyin (Hermanştad) önünde şehit düşmesi ve anı müteakıp Kula Şahin Paşanın basiretsiz hareketi neticesindeki mağlûbiyet üzerine Osmanlılar aleyhine yapılan firenk ittifakına Karaman oğlu İbrahim Bey de dahil oldu. İbrahim Bey, Bizans İmparatoru vasıtasıyla Macar kiralına müracaat ederek anı Rumelide ilerlemeğe teşvik etti [6].

Bu yeni Haçlılar (Semendire) yi alarak Alacahisar, Şehirköy ve (Niş) i yakıp halkını esir ettikten sonra Sofya üzerine yürüdüler. Bu sırada Anadolu'da vaziyeti müsait gören ve buralarda Osmanlı kuvveti bulunmamasından istifade eden Karaman oğlu,

[1] Kayserinin sonradan yine Karaman oğulları eline geçmiş olduğunu İbrahim Beyin oğlu Pir Ahmed Beyin Kayserideki 870 H. - 1465 M. tarihli kitabesinden anlıyoruz (Kayseri şehri, S. 129).

[2] انباءالغمر في انباءالغمر [ابن حجر] 840 hicret senesi vukuatı arasında.

[3] Aynı eser, neşri tarihi, Vecizülkelâm fızzeyle alâ kitabüz - Zehebi وجزالكلام وجزالكلام وفى الذيل على كتاب الذهب (مستخاوى)

[4] انباءالغمر ve نجوم زاهره 840 hicret senesi vukuatı.

[5] انباءالغمر 840 senesi vukuatı.

[6] Lûtfi Paşa Tarihi notları arasında (sayfa: 161) ve İbrahim Bey hakkında verilen fetva.

damadı Turgut oğlu Hasan Bey kumandasile [1] gönderdiği kuvvetler Ankara, Kütahya sancaklarile Bolvadin ve Beypazarı-na kadar olan yerleri istilâ ve tahrip ettiler [2].

Edirne'de bulunup Rumeli vaziyetini endişe ile takibeden Murat II. İbrahim Bey'e karşı evvelâ oğlu Amasya valisi Alâüddin kumandasile eyalet askeri sevk etmekle beraber arkadan kendisi de İbrahim Bey üzerine yürüdü, Karaman oğlu mağlup olarak çekildi; İbrahim Bey sulh istediğinden Rumeli vaziyetinin ehemmiyet kesbetmesi üzerine Osmanlı hükümdarı işi tathya bağlayarak Edirneye döndü.

Karaman oğlu, zaten esaslı teminata bağlanmasına vakit kalmıyan sulha riayet etmedi ve Rumelide ilerliyen mütteliklerinin işlerini kolaylaştırmak için tekrar taarruza geçti [3]

İbrahim Beyin frenklerle beraber hareketini müslümanlıkla kabili telif görmiyen Murat II, islâm âlimlerine müracaat ile Karaman oğlu hakkında fetva istedi. Meşhur tarihçi ve yüksek bir mütebahhir olan Şâfiî mezhebi imamlarından İbni Haceri Askalanî, (شهاب الدين أبي الفضل احمد عسقلاني) (vefatı 852 H. 1448 M.), ve Hanefî mezhebi âlimlerinden Sadüddini Deyri (سعد الدين ديري) (vefatı: 867, H. 1462 M.) ile Abdüsselâmı Bağdadî, (vefatı bilinemedi), ve Maliki ve Hambeli âlimlerinden Bedrüddini Tenisi (محمد بن ناصر الدين احمد التنيسي) (vefatı 853, 1549 M) ve Bedrüddini (محمد بن قاضي ناصر الدين محمد) Bağdadî (vefatı; 857, H. 1453 M.) nin verdikleri fetva üzerine Karaman oğlundan pek acı bir intikam almağı kararlaştırmışdı. Filhakika verilen fetvaların üçü pek ağır idi. [4 ve 5]

[1] Tâcüttevarih. C. I, S. 371 ve Bihîştî tarihi.

[2] Bu vaka'yı Camiüddüvel ve (کتاب في بيان احوال المعائب والفرائب) 845 H. - M. 1441 senesinde ve Bihîştî ise bir sene sonra gösterirler. İkinci eser, İbrahim Beyin Germiyan vilâyetleri ile Bolvadin, Kırşehir, Beypazarı, Sivrihisar, Emirdağı, Karahisar, Kütahya Hamit, Ankara taraflarını vurdurduğunu yazar.

[3] Oruc Bey Tarihi S. 54, 55.

[4] Murat II' nin istediği fetvanın hulâsası şu idi: Bütün firenkler ittifak ederek Osman oğlunun memleketlerini zapt, Rumelideki müslümanları katil ve mallarını alıp oralara sahip olmağa kasdetmişler, Osman oğlu bunu duyup bütün memleketinin askerlerini toplayarak bunlara mukabeleye eser, firenkleri islâm ülkesine sokmamağa hazırlanmış iken Karaman oğlu bu tehlikeli vaziyeti bildiği halde İstanbul Rum İmparatoru ile mektuplaşarak iki taraftan sıkıştırmak suretiyle İbni Osmanı ortadan kaldırmağa azim etmişler; işte bu suretle düşmanın islâm beldelerini istilâsına yardım eden ve Osman oğlunu düşmanı müdafaasından alkoyan Karamanoğlu hakkında katil mi vacibdir, yoksa muzır maksatlarından vazgeçirmek mi lâzımdır? Bu ef'alden dolayı şeriaten hariç olup kanı heder edilir mi? Tarzındadır. Fetvaların fotoğrafisi eserin sonuna ilâve edilmiştir.

[5] Firenklerle beraber, Osmanlıların üzerine yürüdüğünden dolayı musahiplerinden birinin İbrahim Beyi muahaze ile ağır söz söylediğini Lûtfi Paşa Tarihi yazar (S. 107)

Şafii Kadil Kuzatı (قاضي القضاة) Şeyhülislâm Şehabeddin Ahmet bin Hacerül Askalâni bu hususta muhtelif edille ile Karaman oğluna karşı mukateleye kadir olanların durmayup anıyla harp etmelerinin vacip olduğunu söyleyerek İbrahim Beyin deminin heder olduğunu beyan ediyor. Abdüsselâmı Bağdadî ile Bedrüddini Hanbeli, ve Bedrüddini Tenisi de katledilmesi lâzım geldiğini söylemişler ve Osmanlı kadılarından Amasyalı Abdürrahman bin Mehmed'i Muslihî (عبدالرحمن بن محمد مصلحي) de bunlara iltihak eylemiştir.

Hanefî Kadil Kuzatı Sadüddini Deyrî ise Karaman oğlunun yapmış olduğu bu fenalıktan dolayı kendisi tevbe ile hakka rücu eder ve bundan başka frenklerle harp eden Osman oğluna askerile yardım eylerse tevbesinin kabul olunacağını, aksi takdirde dünya ve ahirette rezil olup husran içinde kalacağını beyan etmektedir.

* *

Halkondil'in yazdığı gibi iki ateş arasında kalan Osmanlılar kuvvetlerini ikiye ayırmak suretile Rumelide zayıf düşmüş ve ikinci Murat Bey, Anadolu vaziyetini kurtarmak için Macarlarla sulh yapmağa mecbur olmuştu [1]. Murat II. 15 Temmuz 1444 de Sekedin muahedesini imza eder etmez Rumeli kuvvetlerini ve kendisine tâbi hıristiyan askerlerini beraberine alarak süratle ve aynı zamanda amansız bir şiddetle Anadoluya geçip Karaman oğlu üzerine yürüdü[2].

Osmanlı Hükümdarı almış olduğu fetvalarla İbrahim Bey ve Karaman memleketlerine karşı pek şedit davranmağa karar vermiş ve anın müslümanlık namına izalesi lâzımgeleceğine iman etmişti. Murat II bu kanaatle yürüyerek İbrahim Beyin Osmanlı memleketlerine yapmış olduğu fenalığın [3] birkaç mislini yaptı.

[1] Halkondil (Roma İmparatorluğunun sukut ve Türk İmparatorluğunun teessüs ve teşekkülü Tarihi), 1632, Paris tab'ı, S, 138.

[2] Murad II'nin Karaman Oğlu üzerine bu defaki yürüyüşünün tarihi ve zamanı karışıktır. Neşri, Tacüttevârih, Heşt Bihişt, Âl, Solakzade, Bihiştî, tarihleri Karaman oğlu üzerine yapılan bu seferin frenklerle yapılan ve Sekedin Muahedesıyla neticelenen harpten evvel olduğunu yazarlar. (eserinin daha yukarsında tenakuza düşmekle beraber) Halkondil ile (S. 138) Lûtfi Paşa tarihleri ve Dukas bu Karaman seferinin musalâhadan sonra yapıldığını beyan ederler. Oruc Bey tarihi ise en doğru olarak Karaman oğlunun Sekedin muahedesinden evvel ve sonra yaptığı iki taarruzuna karşı Murat II nin de iki seferini yazar. Karaman Oğlu İbrahim Beyin bu harbi müteakıp Osmanlılarla akdettiği muahede metni de son Karaman seferinin Sekedin Muahedesinden sonra olduğunu ima etmektedir.

[3] (Bu taraftan Karaman oğlu işittiğim dayısı [yani Frenkler] ehli islâm leşkerini sınımış; gayet ferah oldu. yürüdü. Emir dağının yaylâya gelen ilini urdu, müslümanların oğlanına ve avratına fesatlar etti. Sürdü, Beypazarına vardı, Anı dahi andan beter eyledi. Elhasıl ayağı basdığı yerde ettiği işi hiç kâfir et-

Karaman oğlu memleketlerine giren Osmanlı ordusu, geçtikleri yerleri taş taş üstüne bırakmayacak derecede tahrip ettiler. Bundan başka ırz ve namusa tasallut suretile envai şenaati yaptılar[1]. İbrahim Bey Taşeline kaçtı. Kendi zevcesi ile veziri Server Ağayı sulh akti için gönderdi. Server Ağa çok yalvardı. Evvelki hatasında methaldar olmayıp bu defaki hareketine de kat'iyen rızası olmadığını ve bu son hâdisenin Turgut oğullarının tahriki ile olduğunu beyan ederek [2] sulh aktine muvaffak oldu. Zaten Rumeliden gelen haberler fena idi; Papanın teşviki ile frenklerin Sekedin muahedesini yırttıkları haber alınmış olduğundan Murat II sulha muvafakat etmişti.

İbrahim Beyin, Osmanlılarla yaptığı bu muahede metni açık türkçe ile olup onbeşinci asrın ilk yarısına ait kıymetli vesikalardandır. (سوكندنامه) ismi verilen, Muahedenamenin metni aynen şöyledir [3].

Sevgendnâme—[Ahdnâme]

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ اَشْهَدُ وَكُنْتُ بِهٖ شَهِیْدًا وَاَوْفُوا بِعَهْدِ اللّٰهِ اِذَا عٰهَدْتُمْ وَلَا تَنْقُضُوا الْاِیْمٰنَ بِعِدِّ تَوْكِیْدِهَا وَقَدْ جَعَلْتُمُ اللّٰهَ عَلَیْكُمْ كَفِیْلًا - el-Kara-
mani, elümi [elimi] Tanrı kelamına koyup sıdk صدق ve ihlâs ile bila hile vela istisna and içüb iderümki والله وبالله وتالله الطالب الغالب المدرك المهلك الحى القيوم
bu tanrı kelâmı hürmetiçün ki Muhammet Mustafa'ya selâvatullâhi aleyhi ve selamihi (صلوات الله عليه وسلامه) Cebrail vasıtasıyla nazil oldu. Merhum ve mağfûr Mehmed Han

medi). Âşık Paşazade Tarihi, S. 129.) Âşık Paşazadenin ehli küfre mûin olmasından dolayı (O demde ehli islâm küfrüne hükmetti) demesinden hakkında alınmış olan Fetvâya ima etmiş olması muhtemeldir.

[1] Vilâyeti Karamanı şöyle urdular kim köylerini ve şehirlerini elek elek ettiler, harap ettiler, Karaman oğlu kaçdı Taşa (Taşeline) girdi ve o yıl tr oğlan ve kız doğdu mechulülneşeb مجهولالنسب (Âşık Paşazade, S. 130).

[2] Server Ağa Konyada vakıfları olan zattir. İbrahim Beyin zevcesile beraber. Osmanlı ordusuna geldi; Server Ağa İkinci Murad'a (Karaman oğlu kenduye lâyıkin etti; Allah hazretinde yüzü kara oldu, sen bunun gibi etme) dediler. Murat; İbrahim Beye itimadı olup olmadığını Server Ağadan sorunca o da (evvelki hatasında bile değildim. Şimdiki hatasında rızam yoktu; Turgut oğullarından oldu) dedi ve kendisine teminat verdiğini de söyliyerek sulhü ait eyledi (Aynı eser, S. 130).

[3] Bu muahedename sureti Paris Milli Kütüphanesinde türkçe ilâve kitaplar arasında 660 numarada olup 55-56 yapraklı bir mecmuanın içindedir. Müellifi Kâtib Yahya bin Mehmed olup 889 senesinde istinsah edilmiştir. Bu çok kıymetli vesikayı Kurumumuz azasından değerli arkadaşımız Mükremin Halil İnanç'ın hususî kütüphanesindeki vesika defterlerinden naklettim. Kendisine çok teşekkür ederim.

Oğlu Murad Begün ve Oğlu Mehmed Begün Őerif nefislerine ve canlarına ve ırzlarına[1] ve dostlarına ve memleketlerine ve vilâyetlerine ve vilâyetlerindeki Őehirlerine ve kalelerine ve kuralarına (قوى-قرا) ve sınırlarına ve oturur raiyetlerine ve göçlerine ve beylerine ve vezirlerine ve sipahilerine ve kullarına ve etbâna ve eşyayına ve cemi taallükatlarına zâhiren ve bâtınan hiç vçhile düşmanlık etmeyim ve ettirmeyim ve etmek isteyene dahi Őerik olmayım ve muavenet etmeyim ve kimesne etmek dilese elümden geldiği kadar مع ve def idem, Taksirlik etmeyim, dostlarına dost ve düşmanlarına düşman olam ve devletlerine ziyan gelecek yerde olmayım ve mezkûr Murad Begün devletlerin ve rifatların dilemeyen düşmanlarına müslümanlardan ve küffardan ihfayile ve âşikâre adamım ve haberim ve mektubum varmaya ve mezkûr Murad Begün ve oğlu Mehmed Begün düşmanlarından ve bed endişelerinden bana gelen mektubların ve haberlerin aynile bildürem. Ve halklarından kimesne hain olub kalelerinden ve Őehirlerinden bana virürlerse almayım ve mezkûr Murad Begün ve oğlu Mehmed Begün kullarından ve etba اتباع kullarından ve kendulere müteallik olan vilâyetlerinden kimesnenin kulluğu veyanut Halayığı ve davarı kaçıp veya uğurlanıb benüm ilüme girürse buluna virem, özür etmeyim filcümle dostlarına dost ve düşmanlarına düşman olup her yıl bir oğlumu çerümla (Çeri = Asker) mezkûr Murat Begün hizmetine vireyim. Vallahi (والله) bu mezkûratta hiç veçhile nakzı ahd etmeyim ve ahdımı nakzedüb kefaret vermem ve verdirmeyim. Vallahi her Bâr nakzı ahd ettiğimce yemin benüm üzerime ola ve tallahi الله doğru and içtim hile ve istisna etmedüm, ve bu ahdden (عهد) muhalefetim ve tecavüzüm yoktur. Eğer edecek olursam vallah bu tanrı kelâmı bana ve evlâdıma garim olsun (والله على ماقول وكيل وهو حسبي ولم الوكيل).

Bu Sevgendnâme سوگندنامه ile İbrahim Beyin ne kadar sıkışık ve âciz vaziyete düşdüğu görölüyor. Bu ahddname yalnız Murat Beyle değil, aynı zamanda oğlu Mehmed Bey ile de akdediliyor. Şu halde Murat II, Sekedin muahedesini müteakıp oğlunu hükümdar yapmakla beraber kendisi henüz saltanattan çekilmiş vaziyette değildir; Kuvvetli ihtimalle bu muahedeyi müteakıp Manisaya

[1] Bu kayıt aşağıda da tekerrür ettiğinden Murat II ile oğlunun bu tarihte beraber hükümet ettiklerini anlarız. İhtimal Murat, oğlunu tahta iclâs ettikten sonra Karaman Oğlu üzerine gelip adam akıllı tedibettikten sonra Manisa'ya çekilmiŐtir ki Oruç Bey Tarihinin mütaleası da bunu teyideder.

çekilmiş olmalıdır. Karaman oğlu bundan sonra Osmanlı memleketlerine taarruz etmemeği ve Osmanlıların dostlarına dost ve düşmanlarına düşman kalmağı kabul ediyor. Bundan başka Osmanlıların gerek müslüman ve gerek hıristiyan düşmanlarına gizli ve âşikâr mektup yazmamağı ve haber ve adam göndermemeği de kabul ediyor ki bu, İbrahim Beyin Frenklerle gizlice muhabere etmesinden dolayı konulmuş bir kayd olacak. Bundan maada bir mühim madde de her sene oğullarından birisini asker vererek nöbetle Osmanlıların hizmetine göndermeğı kabul eylesidir ki bu da rehin demektir. Son kayıtlar İbrahim Beyin her hangi bir vesile ile işi kitaba uydurup nakzı ahd etmemesi için konulmuştur.

İbrahim Beyin bundan sonra bu muahede hilâfına hareket edip etmediğini kat'i olarak bilmiyoruz. Tarihler Murat II'nin Manisa'ya çekilmesini müteâkıb Bizans İmparatoru vasıtasile Macarlara adam gönderüp Murad'ın Manisaya çekilip zevk ve sefaya dalarak memleketi bir çocuk eline teslim eylediğini beyan ile anları harbe teşvik ederek Sekedin muahedenamesinin bozulması için teşvikatta bulunduğunu yazmaktadırlar [1].

İbrahim Bey belki pek sıkıştığı zaman yani muahedeyi imzalamadan evvel böyle bir müracaatta bulunmuş olabilir. Eğer muahedeyi müteakip böyle bir müracaatta bulunmuş olsaydı Murat II'nin Haçlılarla yaptığı Varna Muharebesinde kendisinin Anadolu'dan taarruza geçmesi lâzım gelirdi. Halbuki bu muharebede Karaman oğlu musalâhaya riayet ederek yerinden kımıldamamış ve Osmanlı hükümdarının vefatına kadar Sevgendnameye yani ahdnameye riayet etmiştir.

* * *

İbrahim Bey bir taraftan Osmanlılarla uğraşırken diğer taraftan cenubda Kilikya sahilinde Kıbrıs Kırallığına ait olan (Gorikos) müstahkem mevkiini [2] hücumla zabtederek bu suruitle frenklere, Anadolu kıyılarından ellerini çekdirmiştir (1448).

Suriye sahillerindeki Akâ [ک], Haçlı seferleri esnasında nasıl onlara mühim bir mahreç vazifesi görüyorsa burası da Anadolu'ya taarruz için ondördüncü asır haçlılarınca aynı vaziyette görülüyordu. Ve bundan dolayı Kıbrıs Kıralları burayı elde tutmağa o kadar ehemmiyet veriyorlardı.

[1] Aşıkpaşazade Tarihi, Nişancı, Tacüttevarih, Sahaiif - ül - Ahbar. صحائف الاخبار

[2] Gorigos, muhtelif eserlerde Korgus, Kürko, Koriko, Kor, Kork, Kürk ve daha eski olarak (Kuriküs) isimleriyle de zikredilmektedir. Filip Dümezlerin (Ondördüncü asır ehli Salibi). Bu mevki İçel vilâyetinde Göksu deresinin denize döküldüğü yer ile (Ayaş Köyü) arasında olup kale harabeleri vardır.

Bu Gorikos müstahkem mevkiini 1359 senesinde Kıbrıs Kralı Birinci Piyer elde ederek oraya yerleşmişti. Buna da sebep ora halkının Türkmenlerin tazyikından bunalarak orada barınmayacaklarını anlayıp Kıbrıs Kralına müracaat etmeleri idi. O da siyasi emellerine muvafık gelen bu teklifi derhal kabul eylemişti.

Bu müstahkem mevki Karaman oğlu memleketlerini daimi surette tehdit edecek vaziyette bulunuyordu.. Kilikya'ya inmek isteyen Karamanlılara burası bir takıntı idi. Bundan dolayı evvelden beri zaman zaman Türkmenler buranın işgali için hücum ediyorlardı. İbrahim Bey Bunu pek iyi takdir ettiğinden ilk fırsat zuhurunda burayı zaptetmiştir [1].

* * *

İbrahim Bey yukarda söylediğimiz gibi artık bundan sonra Murad II ile boy ölçüşmekten vazgeçmiş ve muahede mucebince ikinci Kosova muharebesi esnasında eski müttefiki olan Macarlara karşı Osmanlılara yardımcı asker göndermiş ve hattâ bu kuvvetler intizamsız ve techizatsız olduğundan Osmanlı hükümdarının infialini mucip olmuştur.

(855-1451 M) de Osmanlı tahtında vukua gelen tebeddül, İbrahim Beyi ümide düşürdü, Germiyan, Aydın ve Menteşe ailelerinden oldukları iddiası ile birtakım Beyleri Germiyan, Aydın ve Menteşe illerine saldırtan İbrahim Beyin kendisi de Antalya veya Alâiye'yi zaptetmek üzere o tarafa gitmişti.

Yeni Osmanlı Hükümdarı Mehmet II, Karaman Oğlu üzerine Anadolu Beylerbeyi Oğuz veya Ozguroğlu İsa Beyi göndermek istedise de Veziriâzam Çandarlızade Hail Paşa bunu az görüp işin ehemmiyetine binaen İsak Paşayı Anadolu Beylerbeyliğine tayin ettirip ileri sevketti[2]. Padişah ta arkadan yürüdü. Ordu Akşehir'e geldiği zaman Karaman Oğlunun müracaatı ve Osmanlı ricalinin tavassutiyle sulh yapıldı. İbrahim Beyin, kızını Osmanlı Padişahına vermek ve bazı yerleri terketmek ve her seferde kuvvetlerle hizmet eylemek üzere teklif ettiği sulh kabul edildi. Mehmed II sulh yaparak döndü[3]. Bu muahedede Osmanlı murahasası Kasaboğlu Mahmud Bey idi[4].

[1] İslâm Ansiklopedisi 1443 senesinde buranın İbrahim Bey tarafından zaptını yazıyor. Filîp Dümezier ise 1448 i gösteriyor. Üç rakkamının sekize benzemesinden ileri gelmiş bir yanlışlık olmalı.

[2] Bihîştî: Tevârihi Âli Osman.

[3] Camiüddüvel, جامع الدول, Karamanlılar Kısmı. Aşıkpaşazade, Bihîştî İbrahim Beyden alınan şehirleri yazar.

[4] Âli, C. 5, S, 249; Tacüttevarih, C. 1, S. 416.

Osmanlı Hükümdarı, İbrahim Beyin tekliflerini kabul eylemişti, bununla beraber İbrahim Bey el altından kendisine müttefik aramağı ihmal etmedi. Bu defada Osmanlılar aleyhine Venediklilerle birleşmekte bir menfaat ümit etti.

*
**

Osmanlıların küçük Asyayı tedrici surette istilâları Venedik Cumhuriyetini düşündürüyordu. Hele İstanbulun Osmanlı Türkleri tarafından zaptı Venediklileri telâşa düşürmüştü. Çünkü Osmanlılar icabında kendilerine hizmet eden Cinevizlilere mütemayil idiler ve onlara müsaadatta bulunmuşlardı, İşte tam bu sırada Venedik sefiri (Gio Vanni Mocenigo) Karaman hükümdarı İbrahim Beyle bir muahede akdetmek üzere Konya'ya gelmişti (1453).

Bu muahedename zahiren bir ticaret ahnamesinden ibarettir; Hakikatte ise İbrahim Beyin Mukaveleye merbut mektubundan anlaşılacağı üzere müşterek bir düşmana karşı ittifakı havidir ve iham ^{ve} tarihiyle bundan bahsedilmektedir; bu müşterek düşmanın ise Osmanlılar olacağında şüphe yoktur. İbrahim Bey sırf bu maksatla Venediklilere ticarete vası imtiyazlar vermiş ve geniş müsaadeler göstermiştir.

Bu ticaret mukavelesine nazaran İbrahim Bey kendi hudut ve memaliki dahilinde Venedik tüccarlarından hiç bir vergi almamağı taahhüt etmekte ve fazla olarak kendi tebeasıyla Venedikliler arasında vukua gelecek ticarî muamelâta Venedik tartı ve ölçülerinin istimaline müsaade etmektedir; aynı zamanda Venedik Cumhuriyetinin her nerede isterse oraya hakkı kazayı haiz bir konsolos göndermesine ve tüccarlar memleket haricinde otursalar bile anlar için Venedik Hükümeti tarafından bir ticaret reisi tayinine icazet vermiştir [1].

*
**

İbrahim Bey, Fatihin Kastamoni, ve Trabzon seferinde oğlu kumandasiyle asker göndermiş ve Osmanlı hükümdarı İbrahim Beyin Oğluna hıl'at giydirerek anı yine iade etmişti (864 H-1460 M) [2].

Kastamoni seferinde Fatih Mehmed II, Candar oğlu İsmail Beyin elinden Kastamoni ve Sinob'u aldıktan sonra talebi üzerine ona Yeni şehir, Yarhisar ve İnegöl'ü has olarak vermişti. İsmail Bey

[1] Heyd. Histoire du Commerce du Levant C. 2 s. 356

[2] Tacüttevarih, C. I, S. 474 ve Aşıkpaşazade Tarihi.

buraya yerleştikten sonra Fatih'in Trabzon seferinde bulunmasından istifade etmek istiyen İbrahim Bey, İsmail Beyi tekrar Kastamoniyeye dönmeğe teşvik ile kendisinin yardım edeceğini ve aynı zamanda Akkoyunlu hükümdarı Uzun Hasan Bey'e de müracaat ederek Osmanlıların sıkıştırılmalarını teklif etti ise de İsmail Bey, memleketin kardeşi Ahmed Bey elinde olup kalelerde Osmanlı askeri bulunduğunu söyleyerek Karaman oğlunun arzusuna muvafakat göstermedi.

Fatih Trabzon seferinden dönerken yeni Candar hükümdarı Kızıl Ahmed Bey'e Mora Beyliğini vererek Kastamoniyeye ve Sinobu ilhak etmişti; Bundan müteessir olan Ahmed Bey, Boluda bulunan ailesini alıp orduya iltihak etmek üzere padişah'tan izin alarak ayrıldı ise de Bolu tarafına gitmeyüp Karaman oğlu İbrahim Beyin yanına kaçmıştı; İbrahim Bey, Osmanlılarla yaptığı müsalehaya riayet ederek Ahmed Beyi kabul etmedi ve ona yalnız harçlık vermekle iktifa etti; Ahmed Bey de Uzun Hasan'ın yanına gitti.

*
**

İbrahim Bey (868 Zilkade veya Zilhicce - 1464 Temmuz veya Ağustos) unda vefat etti [1]. En büyük oğlu İshak Bey olup ötekiler de yaş sırasıyla Pir Ahmed, Kasım, Karaman, Alâüddin, Süleyman, Nure Sofu'dur. Halbuki neşrettiğimiz vakfiyenin kenarında tuğrası olan Mehmed isminde bir oğlu daha olduğu görülüyor.

Cariyeden doğan İshak Bey, babasının sağlığında Veliahd ve İçel valisi olup merkezi Silifke idi. İshak Bey, babasının son zamanlarında bizzat memleket idaresini eline almış ise de bunu kıskanan ve anaları başka olan [anaları Çelebi Mehmedin kızı idi] kardeşleri muhalefet etmek üzere fırsat kollamakta bulunmuşlardı. Nihayet bu (868 H. - 1464 M). de babalarının hastalığı ağırlaşınca Pir Ahmed Bey Konya âyanını elde ederek hükümdarlığını ilân eylemiş ve henüz hayatta bulunan İbrahim Bey, İshak Beyle beraber Konya yakınındaki Gevala veya Gevelle kalesine kaçmışlardı. Zaten ölmek üzere bulunan İbrahim Bey buraya gelir gelmez vefat etmiş ve cenazesi (Lârende-Karaman) ye naklolunarak orada yaptırdığı imaret medresesine bitişik olan türbesine defnedilmiştir. Bazı kayıtlara göre altmış veya doksan yaşında vefat etmişti [2].

[1] Sehavi (كتاب سنو الامع) de 868 Zilkade veya Zilhiccesi sonlarında vefat ettiğini yazar.

[2] Sehavi'nin Vecizülkelâm وجزء الكلام isimli tarihi, Köprülü Kütüphanesi, N. 1189, varak 145. Yine bu eser İbrahim Beyin kırkbeş seneden fazla hükümdarlık

İbrahim Beyin türbesinde kendisile beraber oğullarından Kasım ve Alâüddin Beyler de metfundurlar. Kendisinin kabri ortada olup sağda Kasım ve solda Alâüddin Beylerin kabirleri vardır. Alçı san'atının en güzel numunelerinden olan kabirler sonradan tahrip edilmiştir [1]. Türbenin içi kıymetli çinilerle süslenmiştir. Türbe kapısı san'atkâranedir.

İbrahim Beye ait kabir kitabesinin fotoğrafisi makalenin sonuna konulmuştur [2].

İbrahim Bey hakkında tarihlerden terkiib ederek aldığımız malûmat bundan ibarettir. Sehavi شوى اللامع ismindeki eserinde İbrahim Beyin ecdadı gibi Osmanlılara hasım olduğunu ve çok adavet beslediğini beyan ediyor ki hâdisat ta bunu fazlasile göstermektedir; Hazinei Evraktaki mevkufat defterlerinin tetkikından memleketinde epey eser yaptığı ve ilim adamlarına karşı himayekâr bulunup anlara arazi verip vergilerden muaf tuttuğu görülmüştür. Halka karşı muamelesinin iyi olduğunu yine Sehavi yazıyor; Vakfiyesinin tetkikından da kendisinin merhametli ve terbiyeli bir hükümdar olduğu görülmektedir. Azim sahibi ve cür'etkâr olduğu hayatının tetkiki neticesinde anlaşılmaktadır. Konya şehrinde de bir imareti vardı.

İbrahim Beyin büyük oğlu İshak Bey, biraderleriyle başa çıkmıyacağını anlayınca Silifkeye çekilerek Mısır Memlûk hükümdarile mektuplaşup anın himayesini istemiş ve bu müracaati kabul olunarak kendisine Hıl'at خدمت gönderilmiştir [3]. Sonradan Akkoyunlu Hükümdarı uzun Hasan Beyin yanına giden İshak Bey (870 H. 1465) senesinde orada vefat etmiştir [4].

*
*
*

ettiğini yazıyorsa da yanlışdır. Yine aynı müellif سنو اللامع de İbrahim Beyin doksan yaşında öldüğünü beyan ederek tenakuza düşer; yahut bu tehalîf müstensih hastasıdır.

[1] Şehbal Mecmuası, sene. 1327, sayı, 36, Bay Halil Ethemin makalesi bu yazı eski eserlerin tahrip edilmekte olduğundan acıklı surette bahsetmektedir. Çok esef olunur ki bugün de bazı yerlerde vaziyet aynıdır.

[2] Sülüs hatla yazılmış kitâbe sureti şudur:

1 — آه الموت 2 — أشتل من دارالفا الى دارالبا 3 — المرحوم المغفور السعيد الشهيد 4 — ابراهيم بن محمد

بن قرمان سنة ثمان وستين وثمانماية .

Bu kitabenin bir sureti de Tarih Encümeni Mecmuasında (sene. 3,S. 830) neşredilmiştir.

[3] Abdürrahmanı Sehavi, Umumi kütüphane nüshası, No. 5210

[4] Bu makaleyi yazarken vakfiyeden başka istifade edilen eserler: Hazinei Evrak mevkufat defterleri denilen onaltıncı asra ait mufassal ve mücmel vesikalar.

Karaman oğlu Vakfiyesinden cemiyetimizi haberdar eden, ve İbrahim Bey hakkındaki fetvaları bize tetkik ettirerek fotoğraflerini aldırın Topkapı Sarayı Müze ve Kütüphanesi Direktörü değerli arkadaşıım Bay Tahsin Öz'e teşekkür ederim.

20 - XII - 1935

Karaman oğulları hakkında vesai ki mahkûke (Türk Tarih Encümeni sene. 2 ve 3) Aşıkpaşazade, Neşri, Lûtfi Paşa, Heşt Bihişt, İbni Kemal, Bihişti, Tacüttevarih, Hammer, Oruç Bey tarihleri, Menahicül İnşa (مناهج الانشا) İbrahim Bey hakkındaki fetvalar, Menhel safi صافى منهل, Şikâri, Camiüddüvel جامع الدول, Nücumi Zâhire نجوم زاهره, Menheli İslâmiye, Encümenin Osmanlı Tarihi Meskûkât katalogu (A. Tevhit), orta zamanlarda şark ticareti tarihi, hususi kütüphanemizdeki Niğde ve Karaman kitabeleri, İslâm Ansiklopedisi. Vakayii Türkmaniyye وقایع تورکمانیه, Köylerimiz isimli eserler ile makalenin hamişlerinde görülen diğer membalar.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ وَبِهِ تَقِي

مِثَالُ سُخْرِ الْفَنَاءِ فِي الْمَكْتَبَةِ فِي شَأْنِ ابْنِ سَيْمُونِ قَطَان

ما تقولُ الشاه العثماني والواعظ الذي حبلت من عثمان صاحب البلاد الروميين من زمانه اكر البلاد
 القوايتنه وحوارنا عثمان المذكورين عليه جميع طوائف الفرنج وتصدهم الخيل والاشيلاء عليها وقد اباها من المشركين
 واخذوا الهمة وافانهم ما حجبوا اجتماعا كبيرا من الكفار لغت له فلما بلغ عثمان المذكور ذلك استعد لها منهم جمع فهدمها
 كثيرا من بلاد بحسب الميزان في بلاد ولا في اطرانها من فذرة على القتال الا في عقبه القتال وهو بعد اذ بلغ العقد الخويل
 ونصرا لهم وراثة مفاصلهم وسعهم من الغرض الى دار الاسلام فاطلع على دلائل زمانه وعلم ان عثمان المذكور خرج لغت الك
 الكفار ففضل ان زمانه الاستيلاء على بعض بلاد ابن عثمان لعرفه يخرج اهلها لغت الكفار واستعمال ابن عثمان عليه
 من قتال الكفار وسعهم من الاجل في دار الاسلام بما يشرب على دلائل من القليل وما شل الكفار صاحب سنين وانفق على
 ان يكون الكفار المذكورين في طرفه اذ ان في طرفه ابن عثمان من الوسيط بينهما عن قتال الكفار وبشيء لم ياتي بلاد الام
 بهذا القصد القابل فما اذا يجب على زمانه المذكور كما يفصده لغت المفتدة العظيمة من سفان المذللين حاله فالكفار
 وست له من الكفار على فخذ من الاستيلاء على بلاد الاسلام وهو فقتنه هو الكافر صاحب استنبول على ذلك
 وتجدد لا عثمان عن قتال الكفار بل هو في بلاد من زمانه المذكور المشرك المضحج بما يشرب على زمانه المذكور وهو في
 ويزد عن مفاصله الحاسنة وما كان حب فليلد بل وصان من مدثر الدر فخر جليل الشريعة في المبادرة الى بلادها فقتل الكفار
 على قتال المسلمين واخذ بلادهم والاستيلاء على اموالهم وعز ذلك من وجوه الفناء وادراكا من سجد الكفار على قتال المسلمين واخذ بلادهم
 في الاستيلاء على اموالهم ونحو ستمه ما يقع لونه ما يجب عليه ذلك او كانت له من الهمة فخذ ذلك الكفار في
 هذا كونه على كاد كراهه وعز ذلك منغولا مستأد او حقا انا بكر لغت الحسنة ونحوه كبر اجمعين وحسب الله وبه توكيد

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ وَبِهِ تَقِي

فَاجَابَ سَيِّدُنَا وَمَوْلَانَا

فَاجَابَ الْقَضَاءُ شَيْخَ الْأَمَّةِ لَامِرًا بِهَا لِلتَّعْظِيمِ عَمَّا تَتَّبَعِي

الْعَفْلَانِي بِمَا ضَمْتَهُ

بِحَقِّهِ الْقَضَاءُ أَيْ فِي مَا اخْتَلَفَ فِيهِ مِنْ أَحْوَالِ ذَلِكَ قَالِ الْقَدْسُ حَازِرٌ وَغَالِي أَيْهَا الَّذِي آمَنُوا لَا تَخْذُلُوا الْبُيُوتَ وَالْمَضَارِي وَالْبَيْتَاءَ
بَعْضُهُمْ لِبَيْتَاءَ بَعْضٌ مِنْهُمْ تَهْتِكُهُمْ بِأَنْتُمْ مِنْهُمْ وَفِي كَلِمَتِهِ وَغَالِي لِأَخِي الْمَوْسَى الْكَافِرِ أَوْلِيَاءَهُ مِنْ رُؤَسَاءِ الْيَهُودِ مِنْ مَعْلَمِ دَاوُدَ عَلَيْهِ
السَّلَامُ فِي تِلْكَ الْأَيَّامِ تَقُولُ مِنْهُمْ نَفَاةً قَالَتْ أَعْدَاءُ الْفَرِيسِيَّةِ الْأَيُّمُ الْأَوَّلِيَّةُ الْوَعْدُ الْكُفَّارُ أَوْلِيَاءَهُ لَا تَمْرُسِدُ الْكُتُبَ دُونَ أَعْمَالِ الْوَالِدِ الْكَبِيرِ
وَفِيهِ وَالْقُرْآنُ فِيهِمْ كَرِيمٌ لَا يَهْوَى شَأْنَهُمْ كَمَا أُولَى تَمْرُ قَالَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءَهُ بَعْضُ سَأَرَهُ إِلَى أَسْئَرَةِ الْكُفْرِ الْكَبِيرِ الْكَبِيرِ اللَّهُ تَعَالَى قَالَ فِيهِمْ كَمَا فِيهِمْ فَضِيلَةٌ
أَسْأَرَهُ إِلَى الْوَعْدِ الْقَدِيمِ لِمَنْ تَمْرُ الْكُفَّارُ بِأَنْتُمْ مِنْهُمْ وَبِغَيْرِهَا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَعَ مَرْجَبٍ وَتَضَمَّتْ الْأَيُّمُ الْأَوَّلِيَّةُ الْوَعْدُ الْكَبِيرِ
وَبِأَحْوَالِهَا الْأَوَّلِيَّةُ تَمْرُ الْكُفَّارُ كَمَا تَمْرُ أَوْلِيَاءَهُ عَلَى الْإِطْلَاقِ وَالْأَيُّمُ تَمْرُ نَسْرُ الْكُفَّارِ أَوْلِيَاءَهُ مَعَ تَمْرُ الْكُفَّارِ الْمَوْسَى أَوْلِيَاءَهُ وَبِأَسْمَاءِ الْأَوَّلِيَّةِ
وَبِغَيْرِهَا الْوَعْدُ الْكَبِيرِ فَتَمْرُ لِمَنْ تَمْرُ الْكُفَّارِ الْكَبِيرِ الْكَبِيرِ الْكَبِيرِ الْكَبِيرِ الْكَبِيرِ الْكَبِيرِ الْكَبِيرِ الْكَبِيرِ الْكَبِيرِ الْكَبِيرِ الْكَبِيرِ الْكَبِيرِ الْكَبِيرِ الْكَبِيرِ
وَذَلِكَ لِأَسْتِنَاءِ عَلَى حَازِرِ دَاوُدَ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي مَرْجَبٍ مِنْ الْأَيُّمُ الْكَبِيرِ الْكَبِيرِ الْكَبِيرِ الْكَبِيرِ الْكَبِيرِ الْكَبِيرِ الْكَبِيرِ الْكَبِيرِ الْكَبِيرِ الْكَبِيرِ الْكَبِيرِ الْكَبِيرِ
الْأَيُّمُ الْكَبِيرِ الْكَبِيرِ الْكَبِيرِ الْكَبِيرِ الْكَبِيرِ الْكَبِيرِ الْكَبِيرِ الْكَبِيرِ الْكَبِيرِ الْكَبِيرِ الْكَبِيرِ الْكَبِيرِ الْكَبِيرِ الْكَبِيرِ الْكَبِيرِ الْكَبِيرِ الْكَبِيرِ الْكَبِيرِ الْكَبِيرِ
وَبِغَيْرِهَا الْوَعْدُ الْكَبِيرِ الْكَبِيرِ الْكَبِيرِ الْكَبِيرِ الْكَبِيرِ الْكَبِيرِ الْكَبِيرِ الْكَبِيرِ الْكَبِيرِ الْكَبِيرِ الْكَبِيرِ الْكَبِيرِ الْكَبِيرِ الْكَبِيرِ الْكَبِيرِ الْكَبِيرِ الْكَبِيرِ الْكَبِيرِ
مَرْجَبٍ الْإِسْلَامِ بِحَقِّهِ عَلَى كَلِمَةٍ مِنْهَا كَلِمَةٌ مِنْهَا كَلِمَةٌ مِنْهَا كَلِمَةٌ مِنْهَا كَلِمَةٌ مِنْهَا كَلِمَةٌ مِنْهَا كَلِمَةٌ مِنْهَا كَلِمَةٌ مِنْهَا كَلِمَةٌ مِنْهَا
وَأَسْمَاءُ الْكَبِيرِ الْكَبِيرِ الْكَبِيرِ الْكَبِيرِ الْكَبِيرِ الْكَبِيرِ الْكَبِيرِ الْكَبِيرِ الْكَبِيرِ الْكَبِيرِ الْكَبِيرِ الْكَبِيرِ الْكَبِيرِ الْكَبِيرِ الْكَبِيرِ الْكَبِيرِ الْكَبِيرِ الْكَبِيرِ

وَاجَابَ سَيِّدُنَا وَمَوْلَانَا

فَاجَابَ الْقَضَاءُ شَيْخَ الْأَمَّةِ لَامِرًا بِهَا لِلتَّعْظِيمِ عَمَّا تَتَّبَعِي

بِمَا ضَمْتَهُ

أَجِدُّهُ الْهَادِي لِي لِقَوْلِهِ أَنْ هَذَا الْأَمْرُ مِنْ تَمْرٍ وَمَا عَلَيْهِ مِنْ عَظِيمٍ أَمْزُجُ بِرُوحَاتِ الْمَعَايِدِ لَا يَكَادُ يَنْتَابُ عَمَّيْنِ
سُتَيْبِيَّةً وَلَا حَوِيَّةً سَلِيَّةً وَكَيْفَ وَفِيهِ تَعْدِيلُ الْمُسْلِمِينَ وَمَسَابِقُهُ لَطِيفٌ وَأَحْكَامُهُ دُونَ الْقَضَاءِ يَجْمَعُ لِمَعْنَى أَنْ يَكُونَ
بِإِعْزَازِ الدِّينِ وَكَيْفَ الْمُرْتَكِبُ مَنْ شَتَّكَ هَذَا الْقَضَاءُ هَلَّتْ بِمَا شَتَّكَ وَلَا تَقِي عَنْهُ مَلَكَةٌ وَمَا حَلَّتْ وَطُورُ كَرِي الْمَسْأَلِ الْقَضَاءُ وَكَفَّ
وَرَأَيْتُ مَلِكًا كَفَّرَ وَوَأَقَعَهُ عَلَى هَذَا الْقَضَاءِ الَّذِي وَالْبَيْتُ الْمَرْدِي وَهَذَا حَزْرَمٌ عَظِيمٌ مَا يَرْتَبِعُهُ مِنْ تَعْدِيلِ الْمُسْلِمِينَ وَتَحْمِيهِمْ وَتَحْمِيَّةَ طُوبَى
الْمُرْتَكِبِ وَتَحْمِيَّةَ عَلَى الْمُسْلِمِينَ وَلَوْ لَمْ يَكُنْ مِنْهُ إِلَّا ذَلِكَ لَكَانَ ذَنْبًا كَبِيرًا يَنْتَابُ بِأَنْ تَمْرُ كَلِمَةً مِنْهَا كَلِمَةٌ مِنْهَا كَلِمَةٌ مِنْهَا كَلِمَةٌ مِنْهَا كَلِمَةٌ مِنْهَا
الْوَادِعُ مَسْلُوبٌ وَضَمْتُهُ نَابٌ قَاتِمًا أَسَانٌ عَلَى تَمْرٍ مَلَادٍ بِمَنْ هَذَا الْقَضَاءُ نَيْلُ جَزِيَّةٍ عَظِيمَةٍ وَأَنْ أَعْظَمُ لِذَلِكَ أَسَانٌ وَوَأَحْكَامُهُ مَالِيَّةٌ
وَأَسَانُ الْمُسْلِمِينَ فِي ذَلِكَ يَجْمَعُ مِنْ جَزَائِمٍ مَا كَانَ لِجَمَالِ بَعْضٍ مَعَا لَمَنْدُهُ نَابِعُهُ عَلَى نَيْلِ مَا أَحْسَرَهُ وَأَوْجَحْتُهُ وَأَجَاهْتُهُ لِدَارِ الْوَعْدِ أَنْ
يَأْخُذَ بِأَعْيُنِهِمْ وَتَأْخُذَ بِأَعْيُنِهِمْ أَنْ يَسْتَوْعِبُوا عَيْنَهُمْ عَلَى مَا أَحْسَرَهُمْ وَأَوْجَحْتُهُمْ عَلَى مَا أَحْسَرَهُمْ وَأَوْجَحْتُهُمْ عَلَى مَا أَحْسَرَهُمْ وَأَوْجَحْتُهُمْ عَلَى مَا أَحْسَرَهُمْ
وَمَذُورٌ كَذَلِكَ مَسْئَلُهُمْ كَابِ الْمُرْتَكِبِ مِنَ الْمُسْلِمِينَ وَجَزَائِمُ مَا كَانَ لِجَمَالِ بَعْضٍ مَعَا لَمَنْدُهُ نَابِعُهُ عَلَى نَيْلِ مَا أَحْسَرَهُمْ وَأَوْجَحْتُهُمْ وَأَجَاهْتُهُمْ لِدَارِ الْوَعْدِ وَأَسَانُ

توضیح
و در این کتاب
نویسند

الاداعي يستجاب فان تاب قبلنا نرينه وان ابي عافيه الامام عفيته موجبه فرغوا به اليعرب لآفاق واوله الذي قيل له من بعد
 فان كان زلزالا لم يركب بعدا اليه احوال لما صحت ثقت نفل الاموال فوصفت في بيت المال وقال عملا ما فرح عوفيه وبيان حيثه
 انثى لا يجلد من مذنبه من قبله حمدا الاسلام الا ان يرضى بعد ايمان او يتل او يكثر كما يتشاهد ايمان واجتج بحيث رويه طاع وان التولى
 عليه وسلم لم يعاين حاطبه بن ابي بنفثة لذلك ثم ذكره انه قال ان كان ذلك من اجل ذنوبه ليجازيها ان يجنب ان يخاف عفته
 وان كان من غير ذنوبه ليجازيها ان يقره وتيقنه حاطبه انما يتركه فانه لا اعذر عن فعله بما فعله من حاله في ذلك
 فضل النبي صلى الله عليه وسلم عذره في ان عفيته صحفه وان لم ينعزلك عن شق في الدين وانما نقلت قوله وما له وقول عمر بن عبد
 دعوى ضربت عنه فلقد تاقى سبها على ما هر كمال نعم النبي صلى الله عليه وسلم من ذلك ما لم يعلم عمر بن عبد الله وهذا خلف اهل العلم رضي عنهم
 في كل انجيل اذ لم يجل ذلك على كنهه مثل علماء الاموال وانما كان ابن ابي بنفثة واثبت بحسنه في الامام وقال عبد الملك اذا ماتت تلك عداوة فقل لا
 حاسر وقد لم ياكل على الحاسر وهو صحيح لاضراره بالمسلمين وسببه بالسفاسة الارض وهذا على الارض عدنا اذا كثر منه ولا على عبيته
 وزوال عهده يكون من كسب عبيته وحاض بلاد المسلمين ليشتمهم من شانه من يصددهم بالقتل والشتم اعلا كلمة الكفر لا يرد ذلك
 من الحاسر الذي لا يصره هذا المفع اعظم حرما وليس كان بينه وبين عثمان نصرته الله عداوة على طلب الشتم ومدد الفصد على
 من وقع سلامه ان يوتر نصره مدونه في اوق من على مدونه هدمه بساوي وان داني لنام الا اعظم ايداه البرق وحسبه بسنة المسلمين ان يسال
 هذا ان على من سب نبيه ويطبقه على عظيم جهله ويرض عليه الفرية من قبل ذلك وان مرجح ان يولى النبي ان يكون من قبل ربه ان يتوق منه
 ويحببه بها من ناسه وداو له على حرب المسلمين فان كمن من جهل احوال ذلك الكلف الحاهدا لجهنمه في حال عداوة من وان يكون
 من اضراره بنسبه وجنبه وما له ما سكت في هذا يمتحن لثوبه والاطاع عن حبيته والامانة عزى في الفرية والعداوة الاخرى في حال الفتن

وَجَابَ سَيِّدَنَا وَمَوْلَانَا

فَاتَّخَذَ الْقَضَاءُ سَبِيحَ الْاَسْلَامِ بِرَأْفَتِهِ النَّبِيِّ الْمَلَكِي

بِمَا صَحَّ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 كِتَابُ الْاِسْتِثْنَاءِ
 فِي مَسْئَلَةِ حَطِّبِ بْنِ اَبِي بَنْفَثَةَ

كتب ابي عبد الله في فتوة استقبل شغل ما من رضى الله عنه عن الحاشوس المسلمين يؤخذ وقد كاتب الزوم واخبر به حبر المسلمين
 ما ذكر في ربه قال ما عفيته بنسبه وارضى به اجتهاد الامام قال الامام ابن رشد ترجمه الله معقوف في الملب ارضى به اجتهاد الامام
 اي من ان يفتله او يفتله ولا يغيره اسلامه فيه من عيوبه اياها فخراب التي في القتل والقتل لان الفقع التي لا يبرهان صادرة في الارض فان
 ابن الغائب ترجمه الله نصره عنه ولا يفرقه قال الامام ابن رشد ما قاله ابن الغائب صحف لان الحاشوس على المسلمين من الحارب واستفاد
 في الارض ففعل الله تعالى في الحارب اما جزاء الذين ياربون الله وسورته وسورته في الارض ففعل الله تعالى في الحارب
 الا ان لا يقبل ربه كما يرضى وشاهد اذ ورد وما يدل على حرب القتل عليه ان عمر بن الخطاب لما قال في حاطبه بن ابي بنفثة اذ كسب اهل
 مكة يخرجهم بقصد النبي صلى الله عليه وسلم اليهم دعوى عمر بن عفنه فانه قد حان الله ورسوله يترك النبي صلى الله عليه وسلم قوله وقال له ان ذلك يوجب ذلك
 وانما اجزائه لا يجب على حاطبه كونه من اهل بدر قوله لعدوه الذي اعذر به لعله صدق في ذلك من جهة النبي الذي ذكره لاجل ربه عمن
 ولا يباشر عليه انهم كلام الامام ابن رشد رحمه الله وانما جبر بان ما قاله ما كلف من اناسم وهي اعما من نصف يكون حاشوسا يحاسبه في ذلك
 المسلمين ويطلب على عملهم فان انصر الى ذلك معانته المسلمين اهانته فكان من الامر ان يخطب اعظم الشال والقتل اذ قد اسأل
 ان يصره في المسلمين وان يقطع امر الكافرين وان يسأ صلب شانه المارقين وان يحمل سب سلطانا ما حاشاني فاب الحاربين وانما قال مكة

وَأَجَابَ سَيِّدُنَا وَمَوْلَانَا

فَاضِلُ الْعُلَمَاءِ شَيْخُ الْإِسْلَامِ مَذَاهِبِ الْعِبَادَةِ

الْحَنْبَلِيِّ بِمَنْصَبِهِ

أَجَدَّهِ الْهَوِيِّ وَالْهَادِي الْقُرْبَابِ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى إِنَّمَا نَبَرْنَا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ لَيْسَ مِنْهُمْ أَهْلُ الْبَيْتِ وَوَدَّ أَنْ يَكُونَ
 وَهُمْ ذَاكِرُونَ وَمَنْ نَبَرْنَا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا فَإِنْ حَبِطَتْ لَهُمْ أَعْمَالُهُمْ قَدْ أَحْبَبْنَا اللَّهَ تَعَالَى أَنْ يَكُونَ الْمُؤْمِنُونَ
 هُوَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَبَيْتَ أَوْلِيَاءِ الْمُؤْمِنِينَ وَهَذَا عَامٌّ فِي كُلِّ مَذْهَبٍ مِنْ مَذْهَبِ سَيِّدِنَا أَيْضًا سَاءَ مَا كَانَ مِنْ أَهْلِ نَسَبِهِ أَوْلِيَاءِ أَوْلِيَاءِهِ
 أَوْ طَرَفِيهِ أَوْ يَكُنْ وَفَالِ الْغَالِي وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ وَذَلِكَ تَعَالَى أَنَّ الَّذِينَ آمَنُوا هُمْ إِخْوَانُهُمْ وَأَهْلُ بَيْتِهِمْ
 بِأَوْلِيَّتِهِمْ وَأَوْلِيَاءُهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ آذَوْا وَأَصْرُوا أُولَئِكَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ أُولَئِكَ يَفْعَلُ اللَّهُ بِهِنَّ
 مَا يَشَاءُ وَالَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَآمَنُوا بِكُمْ فَذَكَرَ اللَّهُ هَذَا الْمُقَرَّبَ عَنْ مَوَاضِعَ مِنْ كِتَابِهِ وَكُلٌّ مِنْ كِتَابِهِ وَرَسُولِهِ
 وَإِنِّي اللَّهُ هُوَ وَإِلِيهِ وَاللَّهُ شَجَانَةٌ وَتَعَالَى مَا وَجِبَتْ سَوَالُهُ الرَّاسِخِينَ بَعْضُهُمْ بِأَوْلِيَّتِهِمْ مَعَ إِدَاءَةِ الْكُفْرَانِ وَفِي الصَّحَاحِ
 الْمُؤْمِنِينَ كَالْبَيْتِ لَمْ يَكُنْ بَعْضُهُمْ بِأَوْلِيَّةٍ لِبَعْضٍ وَكَتَابَهُ الْعَزِيزُ الْإِنْبِيَاءُ وَهُوَ عَنِ الْإِنْبِيَاءِ وَالْإِنْبِيَاءُ فَتَعَالَى مَا جُمِعُوا
 بِحَسْبِ اللَّهِ كَمِيعًا وَلَا تَزْفَرُوا وَقَالَ أَنَّ الَّذِينَ تَزْفَرُوا فِيهِمْ وَكَانُوا سَمِعًا لِسَمْعِهِمْ فِي عَمَلٍ فَلَا يَجِبُ عَلَيْهِمْ أَنْ يَتَّقُوا
 اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيُؤْمَرُوا بِأَمْرٍ مِنْهُ وَبَعْضُهُمْ بِأَوْلِيَّةٍ وَبَعْضُهُمْ بِأَوْلِيَّةٍ وَبَعْضُهُمْ بِأَوْلِيَّةٍ وَبَعْضُهُمْ بِأَوْلِيَّةٍ
 مَنْ خَالَفَ ذَلِكَ وَجَبَتْ عَلَيْهِ ذُرَّةٌ عَرْمَ صِدْقِ الْفَاسِدِ وَأَسْتَحِقُّ بِضْرَارِ عَمَلٍ ذَلِكَ قَوْلُهُ وَصَدْرُ مَهْدِي الدَّمِ حَارِبًا
 عَرَا لِسَرِيحِهِ وَجِبَتْ الْمَسَادِرَةُ إِلَى سَيْلِ الْبُؤْسِ الْكُفْرَانِ عَلَى فِئَةِ الْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمِينَ عَلَى بِلَادِهِمْ وَأَوْلِيَّتِهِمْ وَتَابَ
 الْغَايِبُ عَلَى ذَلِكَ وَتَسَاعَدَتْهُ التَّرَاتُ بِجَرِيدِ الْبَصِيدِ الْبَحْبَلِ وَالْحَاذِ حَقِيقَةً شَجَانَةٌ وَتَعَالَى أَعْبَسَ لَمْ

هذا هو
 قوله تعالى
 الذين آمنوا
 بعضهم
 أولياء بعضهم

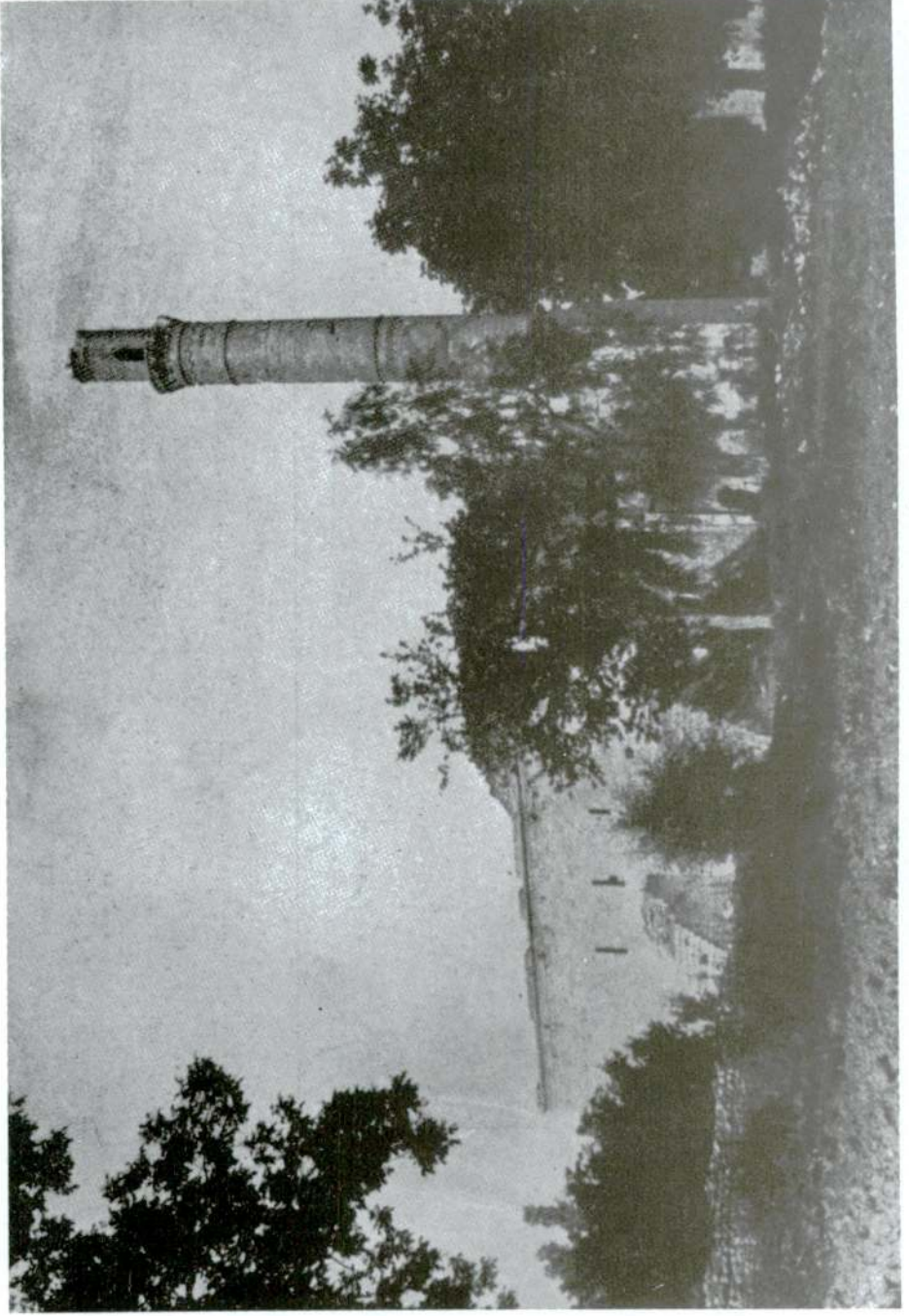
وَأَجَابَ الشَّيْخُ الْعَلَمُ

عَبْدُ التَّلَامِ الْعَبْدُ الْحَقِيقِيُّ بِمَنْصَبِهِ

أَمَّا أَبُو عُمَرَ مَوْلَى مَوْلَى الْعَزَائِدِ الدَّائِرِ عَلَى بِلَادِ الْإِسْلَامِ الْكَافَّةِ الْجَمَاهِرِ دَرَسَتْ بِهَا مَجْمَعٌ عَلَيْهِ أَفْضَلُ الصَّلَاةِ وَالسَّلَامِ
 هَذَا شَاعَ أَمْرٌ وَدَاعٌ وَصَعَّ شَقٌّ بِذَلِكَ وَصَاعٌ فَلَا أَحْتَلَى اللَّهُ تَعَالَى مِنْهُ أَبَدَ التَّيْدِينَ وَذَهَبَ الدَّهْرُ مِنْ رِيَّةِ الدِّينِ
 فَرَحِمَ اللَّهُ أَمْزَاءَ يَأْمُرُ بِسُيُورِهِ وَتَسَاعُدُهُ وَيَقُولُ بِشَرِكِيهِ وَأَسَاءَ ذَلِكَ كَلْبِي لِمَنْ هَذَا أَهْلِي عَمَلُ الْعَامِلُونَ وَذَلِكَ
 فَلَيْسَتْ أَمْرًا الْمُسْتَأْتَبُونَ وَأَمَّا شَأْنُ ابْنِ فَرْمَانَ مَبْدُؤُ فَنُفُوقِ لَاشْتِغَالِ بِالْمَرْصَدِيِّ لِدَفْعِ الْعَدُوِّ الْفَصَالِ
 وَأَوْسَطُهُ نَقَاطِ بَيْتِ حَرَمِ كُنَائِثِ الْكَافِرِ وَمُرَاسِلِ وَأَخْرَجَ بِوَأَقْبَهُ الْكَافِرِ وَضَدَهُ أَنْ يَرْتَفِعَ مِنْ دَلْفَتِهِ لِحَفْظِ سِينَةِ

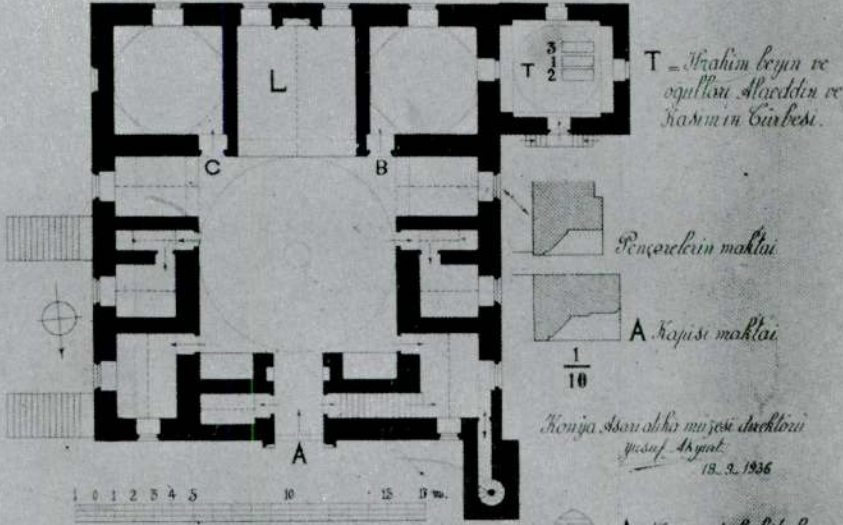
الدين وَاَحَابِ كَيْدِ الْكَافِرِينَ كَيونَ مَا رَأَى مِنَ الْبُيُونِ نَادَى كَسْبًا مَعَهُ لِيُشِيرَ عَلَيْهِ رَدَّهُ لِأَجْلِ دَرِيءِ مَوْسَى سَلِيمِ
أَمْ بِأَجْحَدٍ وَبِئْسَ إِجْمَعِيهَا النَّارُ لِيُؤْتِيَهُمْ أَلْمَازُ لِقَبْلِهَا عَدُوِّهَا أَذَى إِلَى أَخِيهِ نَهْمًا وَنَقْلًا تَلَا مَسِيحًا أَيْضًا
كَوَضْعِي نَأْزَأْهُلِ بِحَرْبٍ وَإِقْبَافٍ وَيَسْتَدْرِغُ نَصْرًا كَفِيءٍ فَرِيحٍ وَأَوْعَاقٍ كَهَّ دَرَسَ آدَمُ لِي ذِي نَرْفِ الْمَقَابِدِ
وَسَأَدَّحِ الرَّكْبَةَ وَزِيَارَتِ أَسْمَى الْقَاصِدِ وَالسُّوْلُ مَرَّاهُ الرَّجْمُ الْحَرِيمِ أَنْ يَنْفَرُوا مِنْ طَاعَتِهِ فِي سَبِيلِهِ بِحَيْثُ
أَتَاكَ أَدْبَارُ كُلِّ مَكَانٍ عَلَى الْوَالِي الرَّعَائِبِ

لَدَيْكَ مُؤَدِّثُكَ نَا أَلْمَلَاءُ الْوَكْرَاءُ بِحَقِّطَفَةٍ أَتَقَالِ تَرْقِيَاهُ وَأَمَّا عِيْدُ عِيَالِ الْوَالِي الْعَيْنِ الْمَقْبُولِ
بِالْقَضَاءِ عِيْدُ الرَّجْمِ مِنْ جِهَةِ الْعِيَالِ الْمَعْنَى لِأَسْمَى كَيْدِ جَدِّهِ أَهْمَكَ إِلَى وَصِيَّتِكَ يَا وَيْلَتِي مُجَدِّدِي وَجْهِ

6 — Karamanda Ibrahim Beyin İmaret Medresesi binası.

Karamanda İbrahim Beyin İmarat Camii ile Türbesi İnşa Tarihi: 1432 M 836 H

A Kapsamındaki Kitabe:

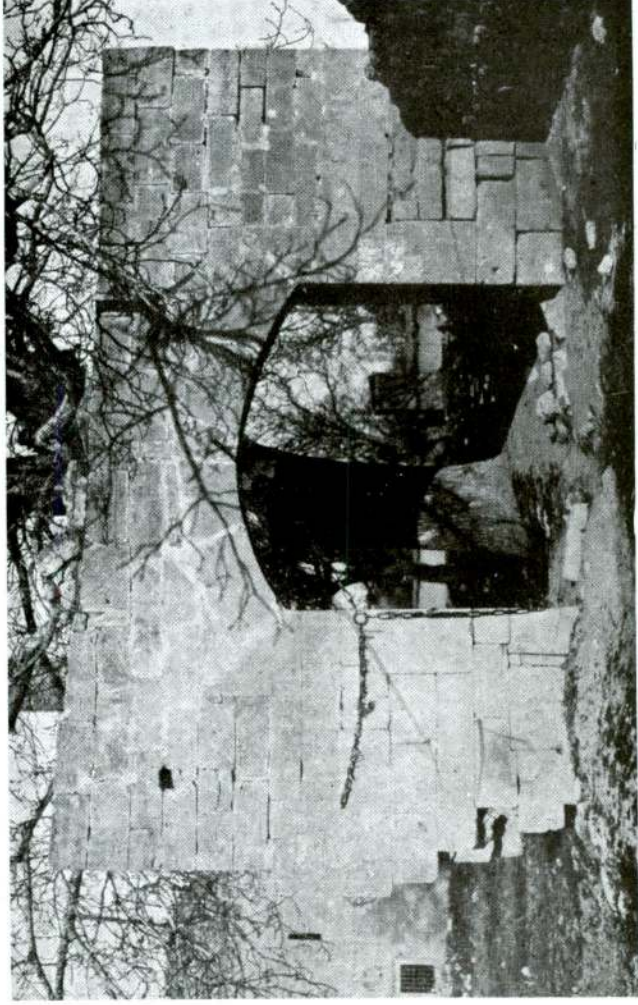
- 1 - Vakıfçı İbrahim Beyin (İbrahim) tarafından yaptırılan ve İsmail Bey tarafından tamamlanan türbe.
- 2 - İmarat Camii'nin müderris odası ve İsmail Bey tarafından yaptırılan türbe.
- 3 - İmarat Camii'nin müderris odası ve İsmail Bey tarafından yaptırılan türbe.
- 4 - İmarat Camii'nin müderris odası ve İsmail Bey tarafından yaptırılan türbe.

B, C Kapsamlarındaki Vakıflar:

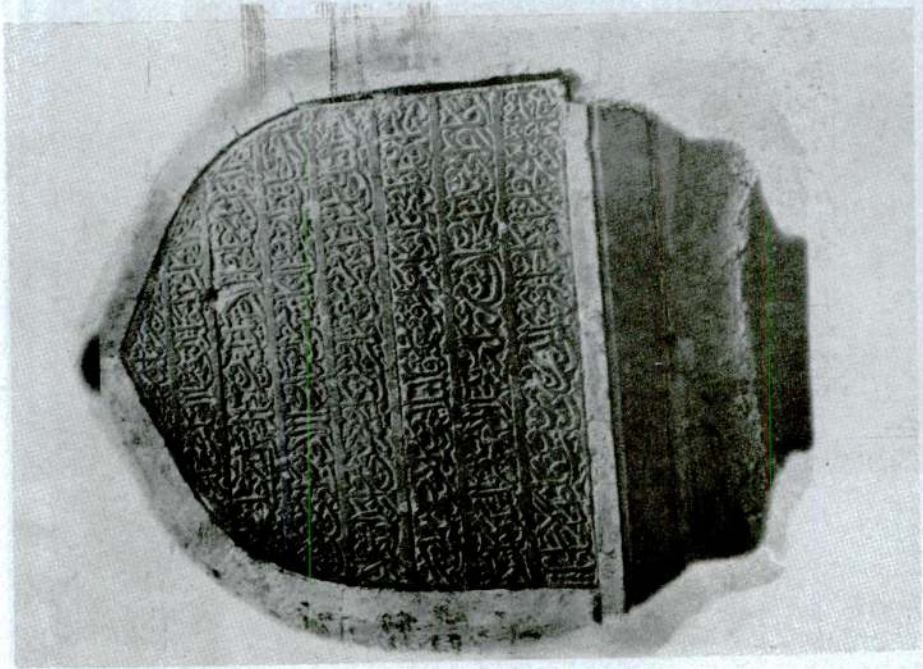
1. B - Vakıfçı İbrahim Beyin (İbrahim) tarafından yaptırılan türbe.
- 2 - İmarat Camii'nin müderris odası ve İsmail Bey tarafından yaptırılan türbe.
- 3 - İmarat Camii'nin müderris odası ve İsmail Bey tarafından yaptırılan türbe.
- 4 - İmarat Camii'nin müderris odası ve İsmail Bey tarafından yaptırılan türbe.
- 5 - İmarat Camii'nin müderris odası ve İsmail Bey tarafından yaptırılan türbe.
- 6 - İmarat Camii'nin müderris odası ve İsmail Bey tarafından yaptırılan türbe.
- 7 - İmarat Camii'nin müderris odası ve İsmail Bey tarafından yaptırılan türbe.
- 8 - İmarat Camii'nin müderris odası ve İsmail Bey tarafından yaptırılan türbe.

7 — Karamanda İbrahim Beyin İmarat Medresesi, plân, kitabe ve taş hak edilmiş olan vakfiye hulâsaları [Konya Müzesi Direktörü Bay Yusufun koleksiyonundan]

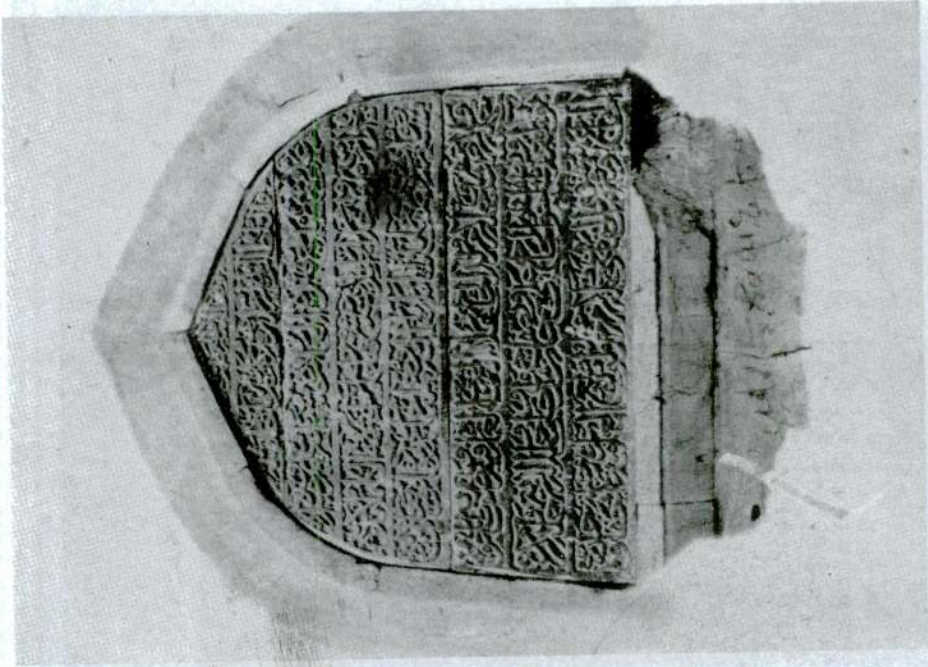

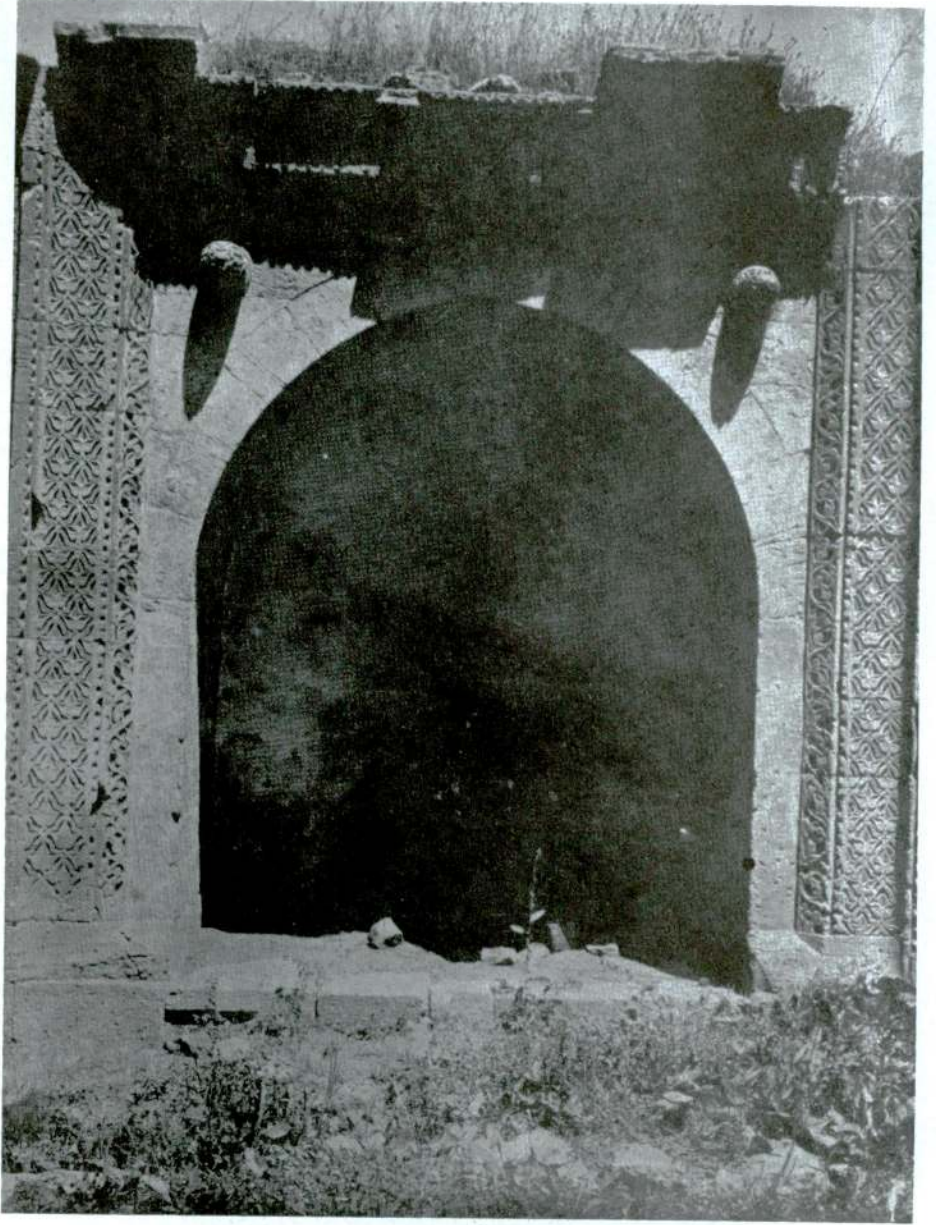
8 — Karamanda İmaret Medresesinin dış kapısı

9 — Karamanda İmaret Medresesi içinde sağdaki kapı üzerindeki vakfiye hülasası

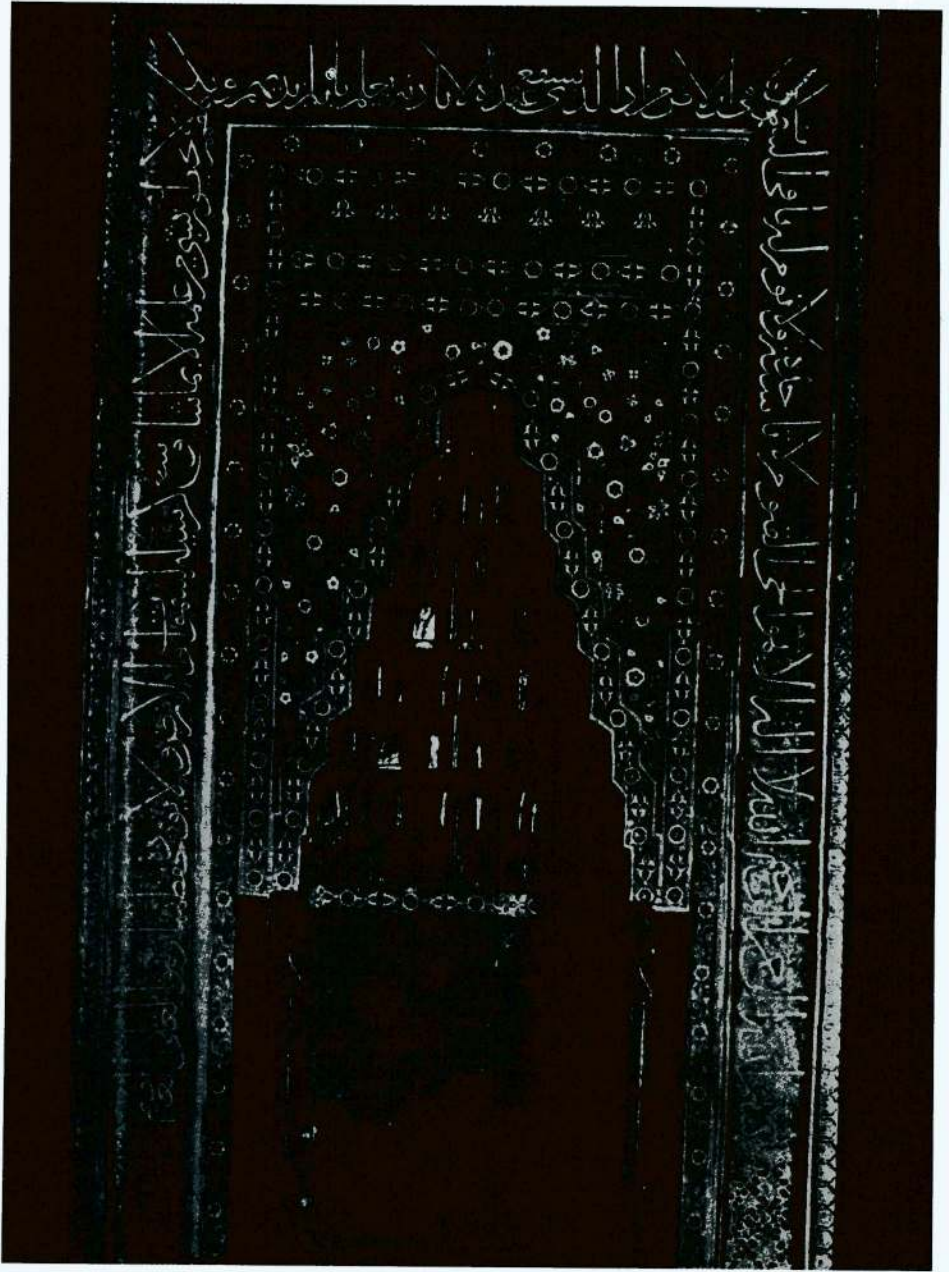
10 — Karamanda İmaret Medresesi içindeki sola düşen kapının üzerindeki vakfiye hülasasının alt tarafı

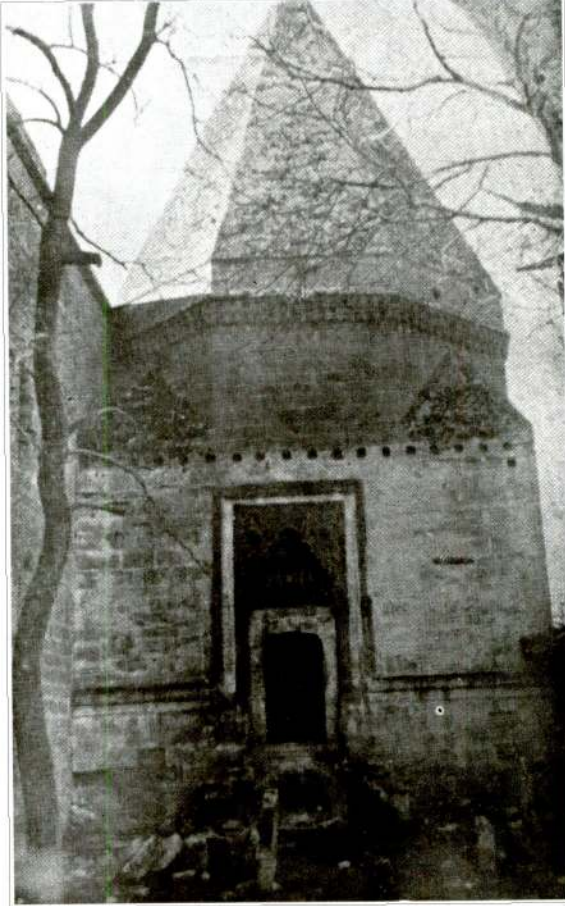
11 — Karamanda İmaret Bahçesinde İbrahim Bey Çeşmesi

12 — Karamanda İbrahim Bey İmaret Medresesinin oyma pencere kanatlarından biri olup İstanbul Arkeoloji Müzesindedir

13 — Karamanda İmaret Medresesinin Çini Mihrabı olup İstanbul Arkeoloji Müzesindedir

14 — Karamanda Karaman Oglu İbrahim
Beyin medfun olduğu türbe

15 — Karamanda İmaret Medresesi Türbesinde Karaman Oğlu İbrahim (ortadaki)
Bey ile oğulları Alâüddin ve Kasım Beylerin kabirleri

16 — Karamanda İmaret Medresesi bitişindeki İbrahim Bey
Türbesinde İbrahim Beyin kabir kitabesi

